

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007–2013

Prosinec 2012

Obsah

Manažerské shrnutí	3
Úvod	5
1. Socioekonomická situace a její trendy	6
1.1. Změny v socioekonomické situaci od roku 2009.....	6
1.1.1. Aktuální vývoj české ekonomiky v kontextu EU – vnější benchmarking.....	6
1.1.2. Mezinárodní konkurenceschopnost dle Global Competitiveness Index.....	6
1.1.3. Změny v oblasti strategického cíle Konkurenceschopná česká ekonomika.....	7
1.1.4. Změny v oblasti strategického cíle Otevřená a flexibilní společnost.....	8
1.1.5. Změny v oblasti strategického cíle Atraktivní prostředí.....	9
1.1.6. Změny v oblasti strategického cíle Vyvážený rozvoj území.....	10
1.2. Dopady hospodářské a finanční krize a přijatá opatření.....	10
1.2.1. Plán evropské hospodářské obnovy – závěry z dotazníkového šetření napříč programy.....	11
1.3. Hodnocení vývoje regionálních rozdílů.....	13
1.4. Podpůrná opatření pro členské státy dle čl. 77/2.....	14
2. Dosažené výsledky a vyhlídky do budoucna	15
2.1. Hodnocení stavu a výsledků realizace NSRR.....	15
2.1.1. Přínos pro plnění cílů NSRR – hodnocení věcného pokroku NSRR k 30. červnu 2012.....	15
2.1.2. Finanční pokrok realizace NSRR k listopadu 2012.....	30
2.1.3. Informace o stavu plnění prioritních témat k 31. prosinci 2011.....	34
2.1.4. Hlavní problémy při realizaci NSRR a přijatá opatření.....	40
2.1.5. Výsledky provedených hodnocení programů a politik.....	44
2.1.6. Analýza potenciálních změn NSRR – platnost strategie NSRR a OP.....	50
2.2. Hodnocení stavu realizace Evropské územní spolupráce.....	51
2.2.1. Přínos pro plnění cílů EÚS.....	51
2.2.2. Přínos pro plnění cílů OP PS Česko-Polsko.....	53
2.3. Pokrok a výzvy při provádění dohodnutých priorit a strategie.....	55
2.3.1. Národní program reforem a Evropa 2020.....	55
2.3.2. Evropská strategie zaměstnanosti.....	60
2.3.3. Strategie sociální ochrany a sociálního začleňování.....	62
2.3.4. Vývoj ostatních národních a regionálních politik.....	63
3. Příklady dobré praxe	67
4. Závěry	68
5. Seznam zkratk	69
6. Seznam tabulek	70
7. Seznam grafů	70
8. Seznam obrázků	71
9. Seznam příloh	71

Manažerské shrnutí

Česká republika v souladu s čl. 29, odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 připravila strategickou zprávu o příspěvku operačních programů k provádění cílů politiky soudržnosti. II. strategická zpráva ČR byla vytvořena v souladu s metodickým pokynem EK, který definuje minimální požadavky a doporučení pro obsah a strukturu strategické zprávy.

Pro hodnocení naplňování cílů politiky soudržnosti byly využity hodnoty indikátorů k 30. 6. 2012. Finanční čerpání je komentováno na základě dat obdržných ze strany EK k 26. listopadu 2012, naopak čerpání prostředků dle prioritních témat je zpracováno na základě dostupných informací z výročních zpráv jednotlivých operačních programů pro rok 2011. Pro hodnocení širšího kontextu byly využity oficiální české, případně evropské statistiky.

Česká republika z pohledu ekonomického prostředí, v němž jsou operační programy Národního strategického referenčního rámce (dále jen „NSRR“) v České republice realizovány, procházela mezi roky 2003 a 2007 velmi dobrým růstovým obdobím, kdy HDP rostl reálně meziročním tempem kolem 6 p.b. Vrcholu dosáhl ekonomický růst v roce 2006 a od 1. čtvrtletí roku 2007 nastal postupný pokles, který vyvrcholil krizovým rokem 2009, kdy ekonomika klesala meziročně ve všech čtvrtletích. Pokrizové oživení trvalo pouze krátkou dobu, od 4. čtvrtletí 2010 tempo růstu znovu zpomaluje a na přelomu let 2011/2012 se ekonomika v Česku dostává opět do červených čísel. Ekonomická krize se kromě HDP odrazila ve vývoji ostatních socioekonomických veličin. Pozitivní je, že na rozdíl od většiny jiných států v Česku dlouhodobě neroste nezaměstnanost a její hodnota se v rámci EU drží na nízké úrovni. Celková zaměstnanost klesala v ČR v roce 2009 a 2010 meziročně o 1 %, resp. 0,9 %, až v roce 2011 došlo k mírnému růstu o 1,3 %. I přesto se zatím celková úroveň produktivity práce v Česku pohybuje výrazně pod průměrem EU27.

Na probíhající ekonomickou krizi reagovaly řídicí orgány operačních programů i Ministerstvo pro místní rozvoj jako Národní orgán pro koordinaci (dále jen „MMR-NOK“). Jednak byla přijímána systémová opatření k zajištění účelnosti a účinnosti využívání prostředků operačních programů a dále byla realizována konkrétní opatření navázaná na jednotlivé operační programy.

I přes krizi, která v minulých letech zasáhla i Českou republiku, se daří využívat prostředky k plnění stanovených cílů operačních programů. Střednědobá evaluace Národního NSRR prokázala, že strategie je nastavena správně a plnění stanovených cílů odpovídá fázi implementace operačních programů. Díky operačním programům jsou tak dosahovány výsledky, které nejsou přínosné pouze pro samotné příjemce, tj. realizátory projektů, ale pro Českou republiku jako celek. Díky prostředkům operačních programů bylo například v rámci prvního i druhého cíle NSRR vytvořeno více než 61 tisíc nových pracovních míst, z čehož část byla vytvořena v rámci realizovaných finančních nástrojů. Rovněž dochází k posilování konkurenceschopnosti českých podniků, v rámci kterého bylo podpořeno přes 4 tisíce malých a středních podniků. Díky aktivitám druhého cíle NSRR se již 2,8 mil. osob zúčastnilo vzdělávacího nebo rekvalifikačního kurzu, stáže, odborné konzultace, školení či odborné praxe. Prostředky EU rovněž přispívají ke zvýšení atraktivity České republiky. V rámci tohoto cíle se příjemci zavázali k vybudování více jak 260 km silnic I. třídy a 350 km železnic (vč. TEN-T), k novému postavení či rekonstrukci 1 722,1 km kanalizačních řadů, revitalizaci 9 104,8 ha území a odstranění 1 045,2 tis. m² starých ekologických zátěží. Finanční prostředky operačních programů nemalou měrou rovněž přispívají ke zvyšování kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Také regionální rozvoj je podporován díky prostředkům operačních programů. Strukturální fondy například přispěly v jednotlivých regionech ke zkvalitnění veřejné dopravy, kde bylo pořízeno 257 ekologických vozidel.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

V regionech bylo také regenerováno 29,5 tis. bytů z celkového závazku 37,1 tis. bytů, kde závazek příjemců dokonce převyšuje stanovené cíle. Tyto výsledky se promítají nejen do plnění národních strategií, ale také do strategie Evropa 2020 a rovněž přispívají k plnění nově přijatého Paktu pro růst a zaměstnanost. Konkrétní výsledky dosažené díky prostředkům strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v České republice jsou prezentovány na příkladu 14 vybraných projektů.

Rovněž čerpání finančních prostředků oproti informaci obsažené v první strategické zprávě ČR z roku 2009 významně pokročilo. Od počátku programového období do listopadu 2012 byly v rámci operačních programů schváleny projekty ve výši 20,2 mld. EUR, což činí 75,9 % celkové alokace NSRR. Celková výše plateb zaslaných do Komise se započítáním předběžných plateb však činí zatím jen 9,8 mld. EUR, což představuje 37,0 % z celkové alokace. Z pohledu kategorizace pomoci směřuje nejvyšší podíl alokace NSRR do oblasti přepravy, životního prostředí a oblasti VaV, inovací a podnikání.

V průběhu posledních tří let se v oblasti implementace operačních programů potýkala Česká republika s rizikem nesplnění pravidla $n+2/n+3$, s problémem finančních oprav a nedostatkem prostředků ve veřejných rozpočtech na zajištění spolufinancování projektů. Další rizika byla identifikována v oblasti řídicích a kontrolních systémů, absorpční a administrativní kapacity, velkých projektů, realizace veřejných zakázek. Všechna tato rizika i problémy byly v průběhu období intenzivně řešeny a byla přijímána adekvátní opatření. Národní orgán pro koordinaci za účelem minimalizace těchto rizik u jednotlivých operačních programů implementoval tzv. zesílené řízení rizik, případně navrhl tzv. akční plán.

Intervence financované prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti jsou pravidelně nejen monitorovány, ale také hodnoceny. Doposud bylo Národním orgánem pro koordinaci, řídicími orgány, případně dalšími subjekty provedeno cca 300 evaluací, přičemž jejich zaměření bylo velmi různorodé. Výsledky provedených evaluací jsou následně promítány do implementace programů.

Právě z evaluace (konkrétně ze střednědobé evaluace NSRR) vzešel závěr, že strategie stanovená v NSRR je aktuální i pro druhou polovinu programového období 2007–2013 a žádné její změny nejsou zapotřebí. K revizím tak ve sledovaném období docházelo jen na úrovni operačních programů.

Realizace operačních programů NSRR přispívá k plnění strategie Evropa 2020 (včetně aktivit souvisejících se zaměstnaností, sociální ochranou a sociálním začleňováním) a také k realizaci reformních opatření a cílů Národního programu reform (dále jen „NPR“). Například intervence OP Lidské zdroje a zaměstnanost jsou ve sféře aktivní politiky zaměstnanosti považovány za velmi úspěšné. Rozsáhlé aktivity se odehrávají i v oblasti vzdělanosti obyvatel a zkvalitnění systému vzdělávání, což je rovněž jedním z cílů NPR. Intervence v oblasti podnikání, inovací či v dalších oblastech jsou rovněž ve shodě s reformními opatřeními NPR. Česká republika se snaží o strategický přístup při řešení jednotlivých politik, proto vzájemná provazba mezi operačními programy, resp. NSRR, neexistuje pouze s NPR, ale i s dalšími národními, sektorovými a regionálními strategiemi.

Zkušenosti získané z realizace programového období 2007-2013 jsou využívány při nastavování příštího programového období 2014–2020. Důraz je kladen především na nastavování intervenční logiky celé strategie i jednotlivých částí programů, uplatňován je také princip koncentrace a provázanosti všech úrovní strategie. Zvýšená pozornost je kladena také k nastavování indikátorů a systému hodnocení, aby bylo možné v souladu s postojem Komise aplikovat princip tzv. Evidence Based Cohesion Policy.

Úvod

Česká republika (dále jen „ČR“) stejně jako ostatní členské státy Evropské unie (dále také „EU“) má dle odst. 2 čl. 29 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (dále jen obecné nařízení) povinnost do konce roku 2012 předložit Evropské komisi (dále také „EK“) strategickou zprávu o příspěvku operačních programů k provádění cílů politiky soudržnosti, k naplňování úkolů fondů stanovených obecným nařízením, k provádění priorit Unie a k dosahování cílů podpory. Cílem zprávy je poskytnout stručnou informaci o stavu implementace operačních programů spolufinancovaných z prostředků strukturálních fondů (dále také „SF“) a Fondu soudržnosti (dále také „FS“) z pohledu finančního i věcného plnění, o dosažených výsledcích a celkovém pokroku plnění strategie stanovené v Národním strategickém referenčním rámci v druhé polovině programového období.

Předkládaný materiál vychází z metodického pokynu EK, který definuje minimální požadavky a doporučení pro obsah a strukturu strategické zprávy. Pro zajištění srovnatelnosti a vypovídající hodnoty strategických zpráv všech členských států je ze strany EK kladen vysoký důraz na kvalitu prezentovaných dat ve zprávě, jejich přesnost a vypovídající hodnotu.

Hlavní část zprávy je členěna do 4 kapitol, které svým obsahem reflektují požadavky stanovené ze strany EK. Nedílnou součástí zprávy jsou pak navazující přílohy, které vedle podrobných datových tabulek k indikátorům a kategorizaci pomoci také obsahují detailní analýzu socioekonomické situace a zhodnocení dosažených výsledků (viz příloha č. 1 a č. 3) či kvalitativní hodnocení příkladů dobré praxe (viz příloha č. 14).

Vzhledem k technickému řešení agregace indikátorů z úrovně projektů, která umožňuje denní aktualizaci hodnot, jsou ve zprávě použity **hodnoty indikátorů platné k 30. 6. 2012**. Tato data jsou pak v případě hodnot CORE indikátorů doplněna stavem prezentovaným ve výročních zprávách jednotlivých operačních programů (tj. k 31. 12. 2011), aby tím bylo umožněno srovnání s ostatními členskými státy (viz příloha č. 4). Finanční čerpání je komentováno na základě dat obdržených ze strany EK k 26. listopadu 2012, naopak čerpání prostředků dle prioritních témat je zpracováno na základě dostupných informací z výročních zpráv jednotlivých operačních programů pro rok 2011, které byly odeslány do SFC a které reflektují situaci čerpání dle prioritních témat za minulý rok. Ostatní kapitoly (např. kap. 1 a na ní navazující příloha č. 1) převážně vychází z oficiálních dostupných statistik, u nichž je nezbytné respektovat určité časové zpoždění, většina ukazatelů je však platná minimálně k roku 2010, v mnoha případech i ke konci roku 2011. Přestože jsou na základě požadavků EK ve zprávě používány datové podklady z rozdílných časových zdrojů, jejich analytické zpracování vykazuje obecné trendy, které jsou platné.

1. Socioekonomická situace a její trendy

1.1. Změny v socioekonomické situaci od roku 2009

1.1.1. Aktuální vývoj české ekonomiky v kontextu EU – vnější benchmarking.

Česká republika procházela mezi roky 2003 a 2007 velmi dobrým růstovým obdobím, kdy HDP rostl reálně meziročním tempem kolem 6 p.b. Vrcholu dosáhl ekonomický růst v roce 2006 a od 1. čtvrtletí roku 2007 nastal postupný pokles, který vyvrcholil krizovým rokem 2009, kdy ekonomika klesala meziročně ve všech čtvrtletích. Pokrizové oživení trvalo pouze krátkou dobu a od 4. čtvrtletí 2010 tempo růstu znovu zpomaluje. Na přelomu let 2011/2012 se ekonomika v Česku dostává opět do červených čísel.

Při vzájemném porovnání hlavních makroekonomických veličin ve státech EU za posledních 6 let lze zhodnotit pozici České republiky jako dobrou, ale v průběhu času spíše zhoršující. Česko patří společně s Kypr, Maltou a Slovinskem mezi novými členskými státy k ekonomicky nejrozvinutějším zemím a začíná se přibližovat některým státům z původní EU15. Samotná dynamika ekonomického vývoje¹ však řadí Česko mezi průměr EU27. ČR výrazněji ztrácí na rychle rostoucí nové členské země východní Evropy, ztrácí také, i když méně, na stabilní ekonomiky severozápadní Evropy (Německo, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Finsko, Belgie). Svou růstovou výkonností se tak v posledních 5 letech spíše přibližuje pomalu rostoucím až stagnujícím státům jihozápadního křídla EU – Francii, Kypru, Slovinsku, Portugalsku či Itálii. Pozitivní je, že na rozdíl od těchto států v Česku dlouhodobě neroste nezaměstnanost a její hodnota se v rámci EU drží na nízké úrovni.

ČR tak stojí v EU na pomyslném předělu mezi novými státy ze střední a východní Evropy a vyspělými ekonomikami severozápadní Evropy. Nové členské státy rostou rychleji, ale z nižších hodnot a jejich zdrojem je především pokračující modernizace v průmyslu a ostatních sektorech, což se projevuje v rychleji rostoucí produktivitě. Další hnací silou je příliv zahraničních investorů a nižší výrobní náklady, tedy aspekty, které byly hlavními tahouny vysokého ekonomického růstu Česka mezi roky 2003 a 2007 a nyní dochází k jejich postupnému vyčerpávání. Naopak k tomu, aby se Česko dokázalo v růstových charakteristikách více přibližovat vyspělejším zemím severozápadní Evropy, je třeba rozvíjet inovačně a znalostně založené ekonomické aktivity, zvyšovat kvalitu a kompetence lidských zdrojů a podporovat rozvoj podnikání. K tomu by měly sloužit i efektivně a účelně vynakládané prostředky ze SF/FS EU. To se zatím příliš nedaří a dokazují to i další podrobnější analytická zjištění v dalších kapitolách této zprávy. Česku tak reálně hrozí, že se v růstových ekonomických charakteristikách bude stále více přibližovat spíše stagnujícímu jižnímu křídla EU.

1.1.2. Mezinárodní konkurenceschopnost dle Global Competitiveness Index.

Většina zemí EU zaznamenala ve sledovaném období pokles souhrnné hodnoty indexu konkurenceschopnosti i pořadí v celkovém hodnocení. Tento vývoj se týká téměř všech vyspělých zemí, které částečně ztrácí svou konkurenční výhodu na úkor rychle se rozvíjejících zemí BRIC (Brazílie, Rusko, Indie, Čína) a dalších, a to zejména kvůli zhoršené makroekonomické situaci. Česká

¹ měřena pomocí HDP/obyvatele v paritě kupní síly, blíže viz příloha č. 1

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

republika si také pohoršila, její propad byl v porovnání s ostatními státy EU průměrný a stále se mezi nimi drží v pomyslném středu, z nových členských zemí je po Estonsku na nejlepší pozici.

Nejhůře je v ČR hodnoceno institucionální prostředí, kde také došlo k největšímu negativnímu propadu. Největším problémem je nízká důvěra v politiku, neefektivní zacházení s veřejnými prostředky a protekce ve veřejném rozhodování. Průměrně je hodnocena kvalita a rozsah infrastruktury, vnímání kvality železniční a silniční sítě se téměř nemění. Varující je velký propad hodnocení podle kvality vzdělání, které je podmínkou znalostně založené konkurenceschopnosti. Přestože se počet absolventů vysokých škol (dále také jen „VŠ“) zvyšuje a rostou také investice do vzdělávání, kvalita výuky a absolventů se snižuje, klesá také podíl technicky a přírodovědně vzdělaných absolventů. K významnému propadu v pořadí došlo i v hodnocení vzdělávání na nižších stupních škol. Pozitivně je hodnoceno zdraví českých bank, rovněž tak technologická připravenost, založená na tradičně dobrých technických kompetencích a průmyslové tradici.

1.1.3. Změny v oblasti strategického cíle Konkurenceschopná česká ekonomika.

Ekonomická výkonnost a zdroje růstu.

Hlavním tahounem ekonomického růstu Česka byl zpracovatelský průmysl, jehož výkonnost kopíruje vývoj české ekonomiky. Významným zdrojem růstu ekonomiky Česka, stejně jako dalších států střední a východní Evropy, byla rostoucí produktivita práce. Pokles v roce 2009 byl v ČR následován razantním zvyšováním produktivity v roce 2010, firmy si v nejisté situaci nedovolily přijímat nové zaměstnance. Celková zaměstnanost klesala v ČR v roce 2009 a 2010 meziročně o 1 %, resp. 0,9 %, až v roce 2011 došlo k mírnému růstu o 1,3 %. I přesto se však zatím celková úroveň produktivity práce v Česku pohybuje výrazně pod průměrem EU27, v přepočtu na zaměstnanou osobu dosahovala v roce 2011 73,5 %, v případě přepočtu na odpracované hodiny dosahuje pouze 68,4 % průměru EU27. Negativní vývoj ekonomiky a obavy investorů se projeví také na přílivu přímých zahraničních investic, jejichž příliv v posledních čtyřech letech klesá. To není dáno pouze ekonomickou krizí, ale také rostoucí úrovní české ekonomiky, která se stává stále dražší a méně atraktivní pro velké investice výrobní povahy, které tu dominovaly dříve.

Výzkumné, vývojové a inovační aktivity (VaV) a rozvoj znalostní ekonomiky.

Restriktivní politika vlády se projevila ve stagnaci až mírném poklesu vládních výdajů na VaV v letech 2008–2010. Výdaje na VaV rostly v roce 2010 v podnikatelském sektoru, meziročně o 10 p.b., do těchto výdajů jsou ovšem zahrnuty také státní dotace. V této době rostl také význam soukromých zahraničních zdrojů na výdajích VaV podnikového sektoru. To značí, že se v Česku rozvíjí stále více výzkumné a vývojové aktivity zahraničních společností a může to být příslibem, že jednodušší, montážní provozy budou postupně nahrazovat sofistikovanější aktivity s vyšším podílem VaV přímo v místních pobočkách. I přesto je tento podíl vzhledem ke značnému významu zahraničních společností v české ekonomice stále velmi malý a nelze s jistotou tvrdit, že se jedná o začátek nového trendu.

Počet zaměstnanců ve VaV rostl po celé sledované období. Příznivé je zejména zvýšení tempa růstu v pokrizovém roce 2010, které se odehrálo v podnikatelském sektoru. Zdá se, že firmy pro svůj budoucí růst více využívají VaV aktivity, čemuž částečně odpovídá i zvyšující se podíl vzdělanostně náročné zaměstnanosti. Zaměstnanost ve znalostně náročných odvětvích je však v Česku stále nižší než je průměr EU27. Ačkoliv jsou v Česku koncentrována odvětví formálně klasifikovaná jako

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

znalostně a technologicky náročná, jejich aktivity mají spíše jednodušší povahu s nižšími nároky na vzdělanou pracovní sílu.

Malé a střední podniky.

Malé a střední podniky (dále také jen „MSP“) jsou významnou součástí české ekonomiky, tvoří zhruba 50 % zaměstnanosti a 60 % hrubé přidané hodnoty. Počet nově vznikajících firem majících 6-49 zaměstnanců² klesá od roku 2008 absolutně i relativně, což signalizuje značné bariéry pro rozvoj podnikání nejen legislativní, které přetrvávají již dlouhodobě, ale především ekonomické povahy. Relativní pokles vzniku nových malých firem je vyšší, neboť celkový počet nově založených ekonomických subjektů ani v době krize neklesal. Řada větších společností v této době však vzniká za účelem optimalizace firemních struktur, právním oddělením jednotlivých aktivit v rámci firem.

1.1.4. Změny v oblasti strategického cíle Otevřená a flexibilní společnost.

Trh práce.

Růst nezaměstnanosti v ČR takřka kopíruje vývoj v EU27, byť na řádově nižší úrovni (o 1,5–2 p.b.). Míra nezaměstnanosti není v Česku problémem tak závažným, jako například v zemích jižní Evropy. Znepokojující je její pozvolné zvyšování, které lze registrovat během první poloviny roku 2012 a které zřejmě v souvislosti s nepříznivými vyhlídkami ekonomiky bude pokračovat. Významné rozdíly v míře nezaměstnanosti jsou mezi jednotlivými kraji Česka. S vyšší nezaměstnaností, která se pohybuje lehce nad průměrem EU27, se potýkají jen některé z nich (blíže v kapitole 1.3.).

Dlouho přetrvávajícím problémem Česka je vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných. Dynamický ekonomický růst přispěl v letech 2007 a 2008 také ke snižování jejich počtu, ale pozitivní trend se zastavil v roce 2009 a od této doby roste především počet nezaměstnaných, kteří jsou bez práce déle než 6 měsíců, mezi roky 2009 a 2010 až o 1/3. V roce 2011 se situace mírně zlepšila, ale nová pracovní místa nevznikají a zpomalování ekonomického růstu od druhé poloviny roku 2011 pravděpodobně přinese opět nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti.

Informační společnost.

Rozvoj informačních a komunikačních technologií v české společnosti nezastavila ani ekonomická krize. Téměř ve všech dostupných ukazatelích týkajících se domácností, firem i jednotlivců dochází k prokazatelnému zlepšování. V některých aspektech nejmodernějších technologií (např. mobilní a pevný vysokorychlostní internet) však Česko ještě výrazně ztrácí na nejvyspělejší státy v EU, kterými jsou především země západní a severní Evropy. Nabídka těchto vyspělých technologií je na českém trhu dostatečná a jejich větší rozšíření je pouze otázkou času a také větší konkurence poskytovatelů, která přinese cenově výhodnější podmínky pro konečné zákazníky.

Možnost komunikace občanů s úřady veřejné správy pomocí moderních technologií se zlepšuje, většina institucí již má své vlastní webové stránky, postupně se rozvíjí také elektronické vedení agend.

² Vyloučení úplně malých firem (do 5 zaměstnanců) umožňuje vyloučit i značné množství držitelů živnostenských listů, kteří ve skutečnosti nepodnikají, nebo je pro ně podnikání okrajové.

Vzdělanost.

Výdaje na vzdělávání v Česku jsou v poměru k HDP ve sledovaném období téměř konstantní. K mírnému poklesu došlo pouze ve vysokoškolské sféře. Efektivita využívání veřejných prostředků vzhledem k výstupům vysokých škol je ale nedostatečná. Řada mezinárodních srovnání potvrzuje nižší kvalitu VŠ absolventů v Česku a jejich zaměření neodpovídá dostatečně potřebám trhu práce. Nedostatečně rozvinutá je také spolupráce univerzit s aplikační sférou v oblasti transferu znalostí a vzájemná mobilita pracovníků mezi oběma sektory.

Ačkoliv počty vysokoškolských absolventů všech oborů absolutně rostou, podíl absolventů oborů klíčových pro rozvoj znalostní ekonomiky – přírodních a technických věd – mírně klesá na úkor ekonomických a humanitních věd. Jejich podíl stoupl od počátku 90. let více než dvojnásobně a dnes tvoří absolventi těchto oborů téměř 45 %. Ve struktuře ekonomiky a zaměstnanosti však k tak výrazné proměně nedošlo. Postavení průmyslu je stále silné, zpracovatelský průmysl tvoří zhruba 27 % všech pracovních míst v hospodářství Česka. Na trhu práce tedy dochází k nerovnováze, zaměstnavatelé se potýkají s nedostatkem technicky a přírodovědně kvalifikovaných odborníků, naopak na trhu je přebytek humanitně a ekonomicky vzdělaných osob.

Zhoršující postavení vzdělaných osob na trhu práce dokazuje i nárůst počtu nezaměstnaných s VŠ vzděláním mezi roky 2008–2010, který byl téměř dvojnásobný a mírně vyšší než u celkové nezaměstnanosti. Tempo růstu nezaměstnanosti bylo u VŠ vzdělaných dokonce vyšší než u osob se SŠ vzděláním bez maturity a ZŠ vzděláním. Znepokojující je i vysoký nárůst podílu dlouhodobé VŠ nezaměstnanosti, což ukazuje na dlouhodobější problémy vysokoškolsky vzdělaných osob při hledání zaměstnání.

1.1.5. Změny v oblasti strategického cíle Atraktivní prostředí

Dopravní infrastruktura.

Vysoké investice do rozvoje silniční a železniční sítě v posledních 10 letech přinesly nárůst délky dálnic a rychlostních silnic i modernizovaných železničních koridorů, což přineslo částečné zvýšení kvality dopravy a komfortu cestování. Některá klíčová dopravní spojení ale stále nejsou zdaleka kompletní v celé své délce (dálnice D3, D8, R35, II. a IV. železniční koridor) a v provozu jsou pouze jejich nepropojené úseky.

Ekonomická krize dopadla i na výkony v nákladní přepravě, což je patrné na propadu v roce 2009. Trh nákladní dopravy se v Česku vrátil opět k růstu a již v roce 2010 se dostaly výkony na předkrizové hodnoty z roku 2008, zatímco v EU nedosahují ještě úrovně z roku 2005. Dlouhodobě v ČR klesá podíl zboží přepravovaného na železnici – v roce 2011 už to bylo pouze 20 % proti 79 % na silnici.

U osobní přepravy lze spatřit značné poklesy ve výkonech v silniční dopravě – v dílčím členění se tento pokles v roce 2009 a 2010 více projevil u osobních automobilů (meziroční pokles o 12 %) než u hromadných dopravních prostředků, kde byl zaznamenán naopak nárůst o 6 %. To může naznačovat omezování osobní dopravy v důsledku dopadů krize (pokles příjmu domácností) a zvyšování cen pohonných hmot. Výkony osobní železniční přepravy jsou po celé období stabilní.

Životní prostředí.

Emisní zatížení ovzduší se na území Česka postupně snižuje. Nejvíce pokleslo zatížení SO₂, jehož hlavním producentem je průmysl a energetika, což umožnily výrazné investice do čistších provozů. Emise ostatních látek se také mírně snižují, případně stagnují, protože jejich zdrojem je z větší části

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

doprava. Rozloha území se zhoršenou kvalitou ovzduší (překročení imisního limitu alespoň jedné znečišťující látky) se postupně snižuje.

Česká ekonomika má vysokou energetickou náročnost, která je dána několika faktory: (i) specifickou strukturou ekonomiky s velkým významem průmyslu a vysokým podílem energeticky náročných odvětví jako je hutnictví, výroba skla ad.; (ii) přes modernizaci v uplynulých dvaceti letech některé výrobní technologie v Česku stále zaostávají ve své energetické náročnosti za vyspělými zeměmi západní Evropy.

V oblasti odpadů je pozitivem snižující se objem podnikového odpadu. Naopak objem komunálního odpadu se absolutně i v přepočtu na obyvatele zvyšuje, a to od roku 2005. Příznivý je vzrůstající podíl tříděného odpadu, který ještě v roce 2002 tvořil pouze 6 % na celkovém objemu komunálního odpadu, v roce 2010 už to bylo 16 %.

Podíl obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizační síť stále roste, v roce 2010 dosahoval již 81,9 %. Vzhledem k vysoké investiční náročnosti výstavby čistíren odpadních vod (dále také jen „ČOV“) se v posledních letech v malých sídlech s vhodnými podmínkami objevuje biologické čištění odpadních vod pomocí soustavy rybníků. Tento způsob v případě správného použití přináší dobré výsledky v kvalitě čištěné vody a navíc značnou úsporu financí.

1.1.6. Změny v oblasti strategického cíle Vyvážený rozvoj území

Tato kapitola se váže průřezově ke všem dosud hodnoceným cílům a současně také k níže uvedenému hodnocení regionálních rozdílů v rámci kapitoly 1.3.

1.2. Dopady hospodářské a finanční krize a přijatá opatření

Finanční krize zhoršila v první fázi zejména postavení soukromých subjektů, na které dopadla přímo a nejdříve. Proto se v důsledku finanční a hospodářské krize nejdříve zvýšilo riziko selhání projektů v programech, v nichž se účastnili podnikatelé jako žadatelé, v případě ČR nejvíce v Operačním programu Podnikání a inovace (dále také jen „OP PI“) a v OP Lidské zdroje a zaměstnanost (dále také jen „OP LZZ“). V další fázi, v důsledku snížení příjmů státního rozpočtu a rozpočtů územní samosprávy, se nepřímo v důsledku krize zhoršila také situace územní samosprávy v tom smyslu, že se zhoršila jejich možnost financovat projekty, spolufinancované ze strukturálních fondů. Shrnutí na základě dotazníku, které je uvedeno dále a současně také v rámci přílohy č. 1, plně pokrývá témata a okruhy, které jsou pro zhodnocení reakce řídicích orgánů v České republice na finanční a hospodářskou krizi důležité, a přehledně zachycuje také všemožná opatření, která byla na řešení dopadů krize přijata. Samotné dopady krize do české ekonomiky jsou popsány v socio-ekonomické analýze, rovněž v **příloze č. 1**, reakce na plán Evropské hospodářské obnovy a na hospodářskou krizi je v podobě vyhodnocení dotazníkového šetření zpracována v **příloze č. 2**.

Z pozice národního koordinátora byla zpracována řada na sebe navazujících materiálů do vlády, které se zabývaly problematikou dopadů ekonomické krize na operační programy a jejich realizaci. Prvním takovým materiálem byla „Analýza využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro řešení důsledků ekonomické krize“, kterou vláda ČR vzala na vědomí svým usnesením ze dne 14. prosince 2009. Tento materiál stručně a výstižně analyzoval pokrok při implementaci operačních programů programového období 2007–2013 a poukázal na rizika a překážky, které mohou být v budoucnu

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

odstraněny. Dalším, navazujícím dokumentem byl materiál „Návrhy možných revizí operačních programů“, jenž vedle analytické části obsahoval část návrhovou, v rámci které byla formulována jednak systémová opatření s cílem zvýšit efektivitu a účelnost finančních prostředků poskytnutých z evropských fondů v rámci operačních programů, a dále pak konkrétní návrhy na úpravy jednotlivých operačních programů. Na takto formulované návrhy bylo navázáno více jak 30 konkrétních opatření, jejichž postupná realizace měla vést ke zefektivnění využívání finančních prostředků a lepšímu dosažení strategických cílů NSRR. K materiálu bylo dne 19. dubna 2010 vládou přijato usnesení č. 295/2010. Následně, v září 2010, byla vláda informována o plnění těchto opatření materiálem, jenž byl vzat na vědomí usnesením vlády č. 694/2010. Následně navazovaly materiály, které se týkaly operačních programů, jejich cílem však již nebyla formulace opatření ve vazbě na ekonomickou krizi, ale řešily odlišné problémy spojené s operačními programy.

Téměř všechny řídicí orgány operačních programů provedly od začátku programového období alespoň jednu revizi programového dokumentu. Na dopady hospodářské krize reagovaly tyto řídicí orgány: OP Doprava, OP Podnikání a inovace, Regionální operační program (dále také jen „ROP“) Střední Morava, ROP Střední Čechy a ROP Severovýchod. Revize programů spočívala nejčastěji v realokaci prostředků mezi prioritními osami. V důsledku hospodářské krize se řídicí orgány snažily podpořit a posílit aktivity investičního charakteru, které by mohly podpořit konkurenceschopnost ČR. Problémem, na který ČR narazila v souvislosti s hospodářskou krizí a provedenými revizemi, byla nadměrná administrativní zátěž a dlouhá doba schvalování revize, protože realokace prostředků mezi prioritními osami podléhá schvalovací procedurou na úrovni Evropské komise. Náročný proces přípravy a schvalování revize operačních programů tak do jisté míry paradoxně neumožňoval flexibilněji reagovat na dopady hospodářské krize.

1.2.1. Plán evropské hospodářské obnovy – závěry z dotazníkového šetření napříč programy

Tematické operační programy.

Všechny tematické operační programy, které jsou řízeny z centrální úrovně, uplatnily alespoň v některých oblastech opatření, kterými reagovaly na hospodářskou a finanční krizi.

1. V oblasti financování OP Doprava a OP Výzkum a vývoj pro inovace přislíbily či proplácely výdaje projektů ještě před tím, než byly projekty schváleny Komisí. Celkově se jednalo o cca 5,3 mld. Kč v OP Doprava a o cca 17,0 mld. Kč v OP Výzkum a vývoj pro inovace. Tyto výdaje byly hrazeny ze státního rozpočtu, v případě OP Doprava zejména organizacím zřizovaným státem, v případě OP Výzkum a vývoj pro inovace jak státním organizacím, tak nestátním subjektům (veřejným výzkumným institucím i hospodářským subjektům). OP Praha-Konkurenceschopnost realizoval zálohové platby v letech 2007-2009 v celkové výši cca 8,7 mil. Kč.

OP financované z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“) realizovaly různé formy předfinancování projektů/záloh pro příjemce mimo organizace státní správy. Celková suma těchto záloh byla cca 19,5 mld. Kč, z toho cca 7,0 mld. Kč v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a 11,9 mld. Kč v OP Lidské zdroje a zaměstnanost, zbytek pak v OP Praha-Adaptabilita.

2. Zjednodušené kategorie způsobilých nákladů jsou využívány téměř výhradně v programech financovaných z ESF v případě financování projektů nestátních organizací, a to v různých

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

formách: (a) jako paušální náklady na grantové i individuální projekty v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a v OP Lidské zdroje a zaměstnanost na grantové projekty pro podniky a neziskové organizace; (b) jako jednotkové náklady jsou náklady hrazeny v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost u individuálních projektů.

3. Změny operačních programů byly rovněž použity jako reakce na změny podmínek v důsledku krize nebo ve snaze reagovat na nové potřeby, které nebyly v době plánování operačních programů předpokládány. V OP Životní prostředí byla nově zavedena podpora na veřejné osvětlení, podobně OP Podnikání a inovace pozměnil prioritní osu zaměřenou na zvýšení energetické účinnosti a snížení spotřeby energií v objektech pro průmysl a služby. Integrovaný OP a OP Podnikání a inovace testují finanční nástroje (JESSICA a JEREMIE). Mnohé OP rovněž zlepšily administrativní výkonnost svých řídicích mechanismů.
4. Zjednodušení národních mechanismů proběhlo v oblasti intervencí OP Doprava zákonem o urychlení dopravní infrastruktury v r. 2010, který zejména zjednodušil řešení majetkoprávních vztahů při přípravě investic do dopravní infrastruktury. Další změny představovalo: (a) zvýšení finančního limitu pro schvalování individuálně posuzovaných výdajů (projektů) Ministerstvem financí ČR (dále také jen „MF“) ze 100 mil. Kč na 200 mil. Kč, b) zavedení možnosti poskytovatelům dotace stanovit procentuální odvody ve vazbě jak na výši neoprávněně použitých prostředků, tak na celkovou výši dotaci v závislosti na charakteru porušení podmínek; c) nastavení jednotného systému sankcí v oblasti veřejných zakázek. V OP Podnikání a inovace byla použita řada manažerských nástrojů pro rychlejší provádění operačních programů.
5. Rámce dočasné státní podpory bylo využito dvěma operačními programy: OP Podnikání a inovace a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Oba programy pro Prahu využívají rovněž možnosti slučitelné omezené výše podpory do 500 tis. EUR.
6. Zrychleného zadávání veřejných zakázek využívají OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Regionální operační programy.

Regionální OP reagovaly podobně různorodým způsobem jako tematické operační programy.

1. Nejčastější bylo využívání zálohových plateb, zejména pro orgány státní správy, i když v některých případech (ROP Střední Čechy, ROP Moravskoslezsko) bylo omezeno na aktivity priorit technické pomoci. V případě ROP Moravskoslezsko byla uplatněna flexibilita u projektů silnic II. a III. třídy, u kterých byl příspěvek EU snížen, flexibilita s navýšením výše dotace EU je využívána u integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).
2. Zjednodušené kategorie způsobilých nákladů nebyly u regionálních OP použity.
3. Změny regionálních OP byly prováděny v omezené míře, a to ještě převážně jako navýšení alokace z důvodu zvýšeného zájmu žadatelů. Pouze v Moravskoslezském kraji a příslušném ROP byly zaznamenány nové potřeby a byla proto navýšena alokace na vybavení středních škol pro praktickou výuku, výuku přírodovědných předmětů a jazyků. V ROP Jihovýchod, ale i v projektech některých dalších ROP, dochází k úsporám z důvodů snížení cen prací při výběrových řízeních.
4. Zjednodušení implementačních mechanismů bylo realizováno v několika regionálních OP. V ROP Moravskoslezsko byl snížen počet hodnotících kritérií se zvýšením důrazu

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

na hodnocení sociálně-ekonomických přínosů a přínosu projektu k cílům programu. V ROP Severovýchod byly umožněny modifikované platby, kdy dochází ke kontrole předložených faktur s vyplacením prostředků příjemcům do 5 dnů po kontrole.

V ROP Střední Čechy je umožněn rychlejší interval pro předkládání zjednodušených žádostí o platbu (dále jen „ŽoP“), dále byl upraven minimální objem způsobilých výdajů pro předložení ŽoP a byly umožněny tzv. modifikované platby, kdy jsou platby příjemci poskytovány na základě ŽoP, kterou příjemce předkládá vždy s monitorovací zprávou.

5. Rámce dočasné státní podpory nejsou regionálními OP využívány.

6. Zrychleného zadávání veřejných zakázek regionální OP nevyužívají.

1.3. Hodnocení vývoje regionálních rozdílů

Tato kapitola se váže jak k výše uvedenému hodnocení socioekonomického vývoje, tak k hodnocení čtvrtého cíle NSRR, kterým je vyvážený rozvoj celého území ČR prostřednictvím snižování disparit mezi regiony.

Při porovnání ekonomické výkonnosti českých regionů s průměrem EU27 lze spatřit výrazné konvergenční tendence většiny krajů mezi roky 2004 a 2009. Výjimečným případem je NUTS 2 Praha, městský region hlavního města s HDP/obyv. vysoko nad průměrem EU 27. Úroveň regionálního HDP v ostatních krajích je nižší než průměr EU 27, ale jeho růst je rychlejší. Tempo růstu bylo nejvyšší ve Zlínském, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Tato tendence se v roce 2010 zastavila a došlo k mírnému poklesu, neboť pokrizové ekonomické oživení bylo v EU vyšší. Naopak výkonnost Libereckého a Karlovarského kraje oproti úrovni EU27 stagnuje, až mírně klesá. V Plzeňském kraji se tento pokles projevuje pouze v posledních 3 letech.

Rozdíly mezi českými kraji (bez Prahy) se dále prohlubují, byť tempo zvětšování rozdílů je již nižší. Největších rozdílů (podle variačního koeficientu a směrodatné odchylky) bylo dosaženo v roce 2008, krizový rok 2009 přinesl určité zmírnění regionálních disparit v ekonomické výkonnosti, protože některé úspěšnější kraje z předchozího období postihl větší pokles – zejména Plzeňský, Středočeský a Pardubický. Jejich společným znakem byla vysoká exportní orientace regionální ekonomiky, která se ukázala být při rychlém nástupu krize nevýhodou. Naopak např. Ústecký kraj překonal krizi relativně úspěšně a dokonce byl jediným regionem Česka, kde HDP ani v roce 2009 neklesl. Příčina je ve vnitřní struktuře ekonomiky. V kraji tvoří významnou část odvětví chemického průmyslu, rafinérského zpracování, energetiky a těžby, která zaznamenala pouze minimální propad ve své produkci.

Mezi kraje, které dlouhodobě zaostávají v tempu ekonomického růstu, patří zejména Karlovarský a Liberecký kraj. V obou případech se jedná o regiony, které patřily během 90. let k bohatším oblastem Česka. V období silného hospodářského růstu mezi roky 2003–2007 tyto dva kraje, a také kraj Olomoucký, svou dynamikou za ostatními výrazně zaostávaly. Příčinou je především struktura ekonomiky – velký podíl starých průmyslových odvětví, která upadají, případně teprve prochází restrukturalizací a nízký příliv nových, zahraničních investorů. V kraji Karlovarském a Libereckém hraje roli také specifické prostředí pohraničí s menší stabilitou osídlení a nižší vzdělaností a ve všech krajích pak současně také to, že velká část území má výrazně venkovský charakter.

Ačkoliv již nedochází k výraznějšímu prohlubování regionálních disparit v ekonomické výkonnosti krajů, jednotlivé kraje se seskupily podle úrovně ekonomického rozvoje do tří hlavních skupin, které v posledních 4 letech nedoznávají větších změn.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

1. K dlouhodobě nejslabším krajům Karlovarskému a Olomouckému se přidal také Liberecký a tyto regiony tvoří skupinu ekonomicky nejzaostalejších krajů ČR.
2. Průměrně se dlouhodobě daří krajům Pardubickému, Vysočině, Moravskoslezskému, Ústeckému, Zlínskému, ke kterým se propadly kvůli oslabení mezi roky 2006–2008 kraje Jihočeský a Plzeňský.
3. Skupina ekonomicky nejvýkonnějších krajů (měřeno dle HDP/obyvatele) zahrnuje Jihomoravský a Středočeský kraj, které si během krize prohodily postavení, Jihomoravský svou dynamikou přeskočil kraj Středočeský.

Regionální disparity v ekonomické výkonnosti se projevují i na trhu práce. V období vrcholícího ekonomického růstu se rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi regiony mírně snižovaly zejména díky poklesu u hospodářsky slabších a strukturálně postižených krajů. Další vyrovnání rozdílů přinesla ekonomická krize, protože jí způsobený nárůst nezaměstnanosti byl výrazně vyšší právě v prosperujících regionech. I přes následné oživení se regionální rozdíl v nezaměstnanosti, měřené variačním koeficientem, snížily v důsledku krize na nejnižší hodnotu, protože v hospodářsky silných regionech nezaměstnanost mezi roky 2009 a 2011 klesla pouze nepatrně, zatímco ve slabších krajích byl skokový nárůst v roce 2009 a 2010 následován mírným poklesem v dalších dvou letech.

Dlouhodobá nezaměstnanost je největším problémem ve strukturálně postižených regionech, kde změny ve struktuře ekonomiky ztěžují lidem s určitými kvalifikacemi možnost získat zaměstnání. K tomu přispívá také obecně nízká vzdělanostní úroveň tamních obyvatel.

1.4. Podpůrná opatření pro členské státy dle čl. 77/2

Podle změny obecného nařízení z roku 2011 je možné členským státům, které se potýkají s vážnými potížemi v souvislosti s finanční stabilitou nebo kterým takové potíže hrozí, navýšit míru spolufinancování o platby o deset procentních bodů, než je míra spolufinancování dle článku 77(2). Tato kapitola má sloužit k vyhodnocení tohoto mimořádného opatření.

Česká republika toto opatření nevyužila.

2. Dosažené výsledky a vyhlídky do budoucna

2.1. Hodnocení stavu a výsledků realizace NSRR

2.1.1. Přínos pro plnění cílů NSRR – hodnocení věcného pokroku NSRR k 30. červnu 2012

STAV PLNĚNÍ INDIKÁTORŮ NA ÚROVNI STRATEGICKÝCH CÍLŮ NSRR

Cílem kapitoly je poskytnout informaci o věcném **naplňování strategických cílů Národního strategického referenčního rámce** (dále jen „NSRR“). Každému cíli NSRR je věnována jedna kapitola, která obsahuje obecné informace o konkrétním cíli. Dále je popsáno, které operační programy a jakým způsobem přispívají k plnění daného cíle NSRR. Navíc jsou jednotlivé kapitoly doplněny o podrobnější analýzu vybrané podporované činnosti daného cíle.

Realizace intervencí v rámci NSRR přispívá k plnění strategie **Evropa 2020** (blíže viz kapitola 2.3.1), a také ke stanoveným opatřením v „**Paktu pro růst a zaměstnanost**“ a to především k opatření „podpora růstu a konkurenceschopnosti“ prostřednictvím aktivit zaměřených na MSP v prvním cíli NSRR, dále k opatření „účinný boji proti nezaměstnanosti a účinné řešení sociálních dopadů krize“ a „modernizace veřejné správy“ prostřednictvím druhého cíle NSRR „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“.

Pro detailnější sledování naplňování strategických cílů NSRR vytvořil Národní orgán pro koordinaci při Ministerstvu pro místní rozvoj ČR (dále také jen „MMR-NOK“), ve spolupráci s řídicími orgány OP, ke každému cíli NSRR základní sadu projektových indikátorů, které se agregují z úrovně projektů za jednotlivé prioritní osy a operační programy až na úroveň NSRR. Níže uvedené kapitoly obsahují přehled plnění vybrané sady projektových indikátorů, které nejlépe vystihují strategické cíle NSRR.

Podrobněji jsou dosažené výsledky v základních tematických oblastech NSRR komentovány v rámci **přílohy č. 3**. Detailní informace o stavu dosažených hodnot CORE indikátorů dle jednotlivých cílů konvergence jsou zpracovány v rámci **přílohy č. 4**. Plnění ESF indikátorů naleznete v **přílohy č. 5**. a kompletní seznam programových indikátorů použitých v rámci jednotlivých OP a stav jejich plnění k 4. 7. 2012 je zpracován v rámci **přílohy č. 6** včetně OP Přeshraniční spolupráce Česko-Polsko. Na základě požadavku COCOF byl vytvořen přehled indikátorů a jejich hodnot, u kterých byla provedena revize od původně plánovaných cílů. Kompletní přehled revizí indikátorů programu v členění za jednotlivé OP je součástí **přílohy č. 7**.

CÍL 1 „KONKURENCESCHOPNÁ ČESKÁ EKONOMIKA“

Cíl je zaměřen na podporu konkurenceschopného podnikatelského sektoru, podporu kapacit pro výzkum a vývoj (dále také VaV), udržitelný cestovní ruch a využití potenciálu kulturního dědictví. Cílem je posílit konkurenceschopnost podnikatelského sektoru v ČR zvyšováním jeho produktivity. Zároveň jde o urychlení udržitelného hospodářského vývoje pomocí inovací a strukturálních změn v české ekonomice. Výsledkem má být zdravá ekonomika, která je základem pro udržitelný hospodářský růst. Pomoc SF / FS směřuje na zvýšení motivace k podnikání a rozvoje podnikatelské infrastruktury.

K plnění cíle přispívají svými aktivitami především **OP Podnikání a inovace** a **OP Výzkum a vývoj pro inovace**. Aktivity v oblasti cestovního ruchu podporuje **Integrovaný OP** a **regionální OP**.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Stav věcného plnění prvního cíle NSRR je uspokojivý. OP Podnikání a inovace v plnění některých indikátorů mírně zaostává za finančním čerpáním, což však vychází z povahy OP. Aktivit tohoto OP jsou realizovány zejména pomocí finančních nástrojů, jejichž věcné plnění je obtížně sledovatelné, navíc mnohé aktivity jsou dlouhodobého charakteru, tzn. výsledky bude možné sledovat až v době udržitelnosti. OP Výzkum a vývoj pro inovace i přes zpoždění v počátku realizace oproti ostatním OP vykazuje časté přezávazkování indikátorů. U regionálních OP pak v současné době evidujeme dosahování cílových hodnot, často se zde vyskytuje přezávazkování.

Tab. 1 – Vybrané projektové indikátory cíle 1 „Konkurenceschopná česká ekonomika“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
070100 CORE 1	Počet nově vytvořených pracovních míst - celkem	Počet míst	0,0	30 828,0	17 479,3 ¹	12 567,8
	- z toho finančními nástroji OP PI	Počet míst	0,0	600,0	N/A ²	177,0
110300 CORE 6	Počet nově vytvořených pracovních míst, zaměstnanci VaV - celkem	Počet míst	0,0	2 500,0	4 684,5	1 351,0
110100 CORE 4	Počet podpořených projektů v oblasti výzkumu a technologický vývoj (RTD), inovace	Počet projektů	0,0	1 750,0	1 417,0	608,0
110200 CORE 5	Počet projektů na kooperaci mezi podniky a výzkumnými institucemi	Počet projektů	0,0	225,0	94,0	23,0
380100 CORE 7	Počet projektů na podporu MSP	Počet projektů	0,0	11 600,0	5 038,0 ¹	4 031,0
380611	Přírůstek přidané hodnoty u podpořených firem	Počet procent	0,0	30,0	N/A ²	21,2
382135	Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací	Počet	0,0	2 800,0	2 661,0	1 157,0
110815	Počet studentů všech stupňů, kteří využívají vybudovanou infrastrukturu / zapojených do činnosti centra	Počet studentů	0,0	900,0	5 605,0	414,0
110700	Počet center excelence	Počet	0,0	5,0	8,0	0,0
111100	Počet fungujících regionálních VaV center	Počet center	0,0	20,0	40,0	0,0
520212 CORE 35	Počet nově vytvořených pracovních míst v rámci projektů na rozvoj cestovního ruchu	Počet míst	0,0	1 828,0	2 585,0	1 007,1
610112	Délka nově vybudovaných nebo rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras	Počet km	0,0	692,0	846,3	615,5
632200	Počet zrekonstruovaných památkových objektů	Počet objektů	0,0	132,0	213,0	122,3

Poznámka:

1 Nejedná se o úplný údaj, OP PI u některých indikátorů nevyžaduje stanovení závazných cílů, proto může být hodnota ukazatele ve skutečnosti vyšší.

2 U indikátorů s měrnou jednotkou „počet procent“ a u projektů finančních nástrojů není závazek příjemců stanovován.

Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012

Příjemci prvního cíle NSRR se k 4. červenci 2012 zavázali vytvořit **17 479 pracovních míst** v podnicích, které se zaměřují na inovace, výzkum a vývoj a rozvoj cestovního ruchu, z čehož bylo 12 568 nových pracovních míst skutečně vytvořeno, z toho **177 v rámci finančních nástrojů OP Podnikání pro inovace**.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Jednou z hlavních aktivit prvního cíle NSRR je zvyšování **konkurenceschopnosti českých podniků**. Tuto aktivitu podporuje především OP Podnikání a inovace. Věcné plnění indikátorů OP Podnikání a inovace mírně zaostává za finančním čerpáním. Tato skutečnost částečně vyplývá z povahy OP a podpory části aktivit prostřednictvím finančních nástrojů, kde je sledování věcného plnění komplikované³. Dalším důvodem je dlouhodobost některých projektů OP Podnikání a inovace, jejichž výsledky se promítnou až v době udržitelnosti.

S přispěním peněz z EU bylo prozatím podpořeno 4 031 projektů na podporu malých a středních podniků. Každý projekt znamená podporu jednoho MSP, od počátku programového období tak **bylo podpořeno 4 031 MSP** z celkového závazku 5 038 firem. Přírůstek přidané hodnoty u podpořených firem je 21,2 %, tato hodnota vyjadřuje, o kolik procent se podpořeným podnikům podařilo zvýšit přidanou hodnotu své výroby díky zavedení efektivnějších technologií (strojů pro výrobu, ICT vybavení, vyvinutí vlastních ICT řešení). V posledních měsících zaznamenáváme pokles tohoto indikátoru, což odráží současnou situaci na trhu.

Druhou aktivitou podporovanou prvním cílem NSRR je rozvoj kapacit **VaV pro posílení inovací**. Aktivita je naplňována především OP Výzkum a vývoj pro inovace. Závazky příjemců ukazují, že by v oblasti VaV mělo být vytvořeno **4 685 pracovních míst v podpořených 40 regionálních VaV center a 8 centrech excellence**, vybudovanou infrastrukturu by mělo využívat **5 605 studentů** všech stupňů. Většina indikátorů OP Výzkum a vývoj pro inovace je přezávazkovaná, což odráží vysoké procento finanční alokace vázané v projektech s vydaným Rozhodnutím a také podhodnocení cílových hodnot při plánování OP.

Poslední aktivitou podporovanou prvním cílem NSRR je **vyvážený rozvoj cestovního ruchu**, aktivita je realizována Integrovaným OP a regionálními OP. Vybrané indikátory této aktivity mají závazky příjemců vyšší, než jsou stanovené cílové hodnoty, tzn. jsou přezávazkované. ŘO regionálních OP předložily EK v roce 2011 revize programových dokumentů, včetně revize cílových hodnot indikátorů, které se promítly do snížení míry přezávazkovaní indikátorů. Regionální OP si však nechávají určitou rezervu pro případ nedokončení některých projektů.

V rámci schválených projektů by mělo být vybudováno či rekonstruováno celkem 846,3 km cyklostezek a cyklotras. Doposud bylo postaveno či zrekonstruováno **615,5 km cyklostezek a cyklotras**. K 4. červenci 2012 bylo také **zrekonstruováno 122** z celkového počtu 213 **památkových objektů**, které se příjemci zavázali zrekonstruovat.

Podnikatelské inovace

Jedním, ze sedmi prioritních témat strategie Evropa 2020 („Inovace v Unii“) a jedním z klíčových faktorů „Paktu pro růst a zaměstnanost“, jsou podnikatelské inovace, které zajišťují, že se z inovovaných nápadů stávají výrobky a služby vytvářející růst a pracovní místa. V současném programovém období k tomuto tématu přispívají inovační projekty financované z OP Podnikání a inovace, které se zaměřují na realizaci inovací produktů, procesů, marketingu a organizační inovace.

Cílová hodnota indikátoru „Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací“ stanovená v OP Podnikání a inovace je 2 800 produktů a inovací. Závazek příjemců dosahuje 95,4 % cílové hodnoty, tzn. příjemci se zavázali k zavedení /

³ Realizace finančních nástrojů má svá specifika, z centrální úrovně MMR-NOK sleduje poskytnutí prostředků OP Podnikání a inovace do příslušných obrátkových fondů, nikoli jednotlivým podnikatelům.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

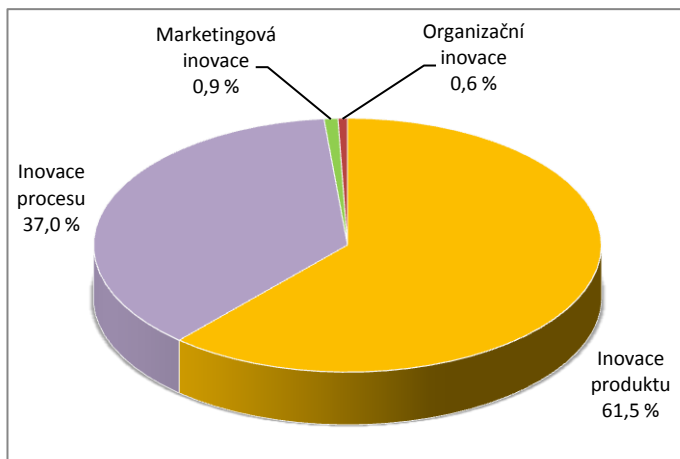
podpoře 2 661 produktů a inovací. Dosažená hodnota indikátoru je 1 157 nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací, tj. 41,3 % cílové hodnoty.

Graf 1 – Podíl jednotlivých druhů inovací na závazku indikátoru „Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací,, (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

V porovnání jednotlivých druhů inovací dominují inovace produktu, tzn. **uvedení nových a inovovaných produktů na trh**, závazek odpovídá 61,5 % celkového závazku indikátoru. Cílem projektů je zvýšení technických a užitných hodnot výrobků, technologií a služeb. Spolu se zaváděním nových či inovovaných produktů je v mnoha případech nutná také **změna výrobních procesů firmy, tzn. inovace procesu**.

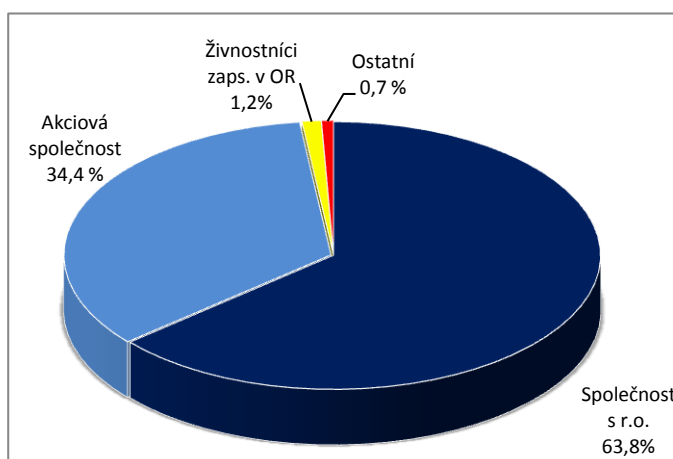
Druhý nejvyšší podíl na závazku indikátoru (37,0 %) připadá právě na zavádění inovovaných procesů ve výrobě nebo v poskytování služeb, což představuje zavádění nových nebo významně zlepšených způsobů výroby a dodávek.

Poslední dva typy inovací – **marketingové a organizační inovace** – představují v závazku indikátoru **podíl do 1 %**. V případě **marketingových inovací** dochází k zavádění nových prodejních a distribučních kanálů. Nejnižší zastoupení na závazku indikátoru mají **organizační inovace**. Cílem těchto inovací je snížení administrativních a transakčních nákladů, získání nových neobchodovatelných aktiv či znalostí nebo snížení ceny dodávek.

Graf 2 – Podíl jednotlivých příjemců na závazku indikátoru „Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací,, (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

Nejvíce nových / inovovaných produktů a procesů, marketingových a organizačních inovací realizují **společnosti s ručením omezeným**. Podíl společností s ručením omezeným na celkovém závazku indikátoru je 63,8 %. Druhý nejvyšší podíl závazku příjemců (34,4 %) je realizován **akciovými společnostmi**. Živnostníci zapsaní v obchodním rejstříku se podílí na závazku indikátoru 1,2 %.

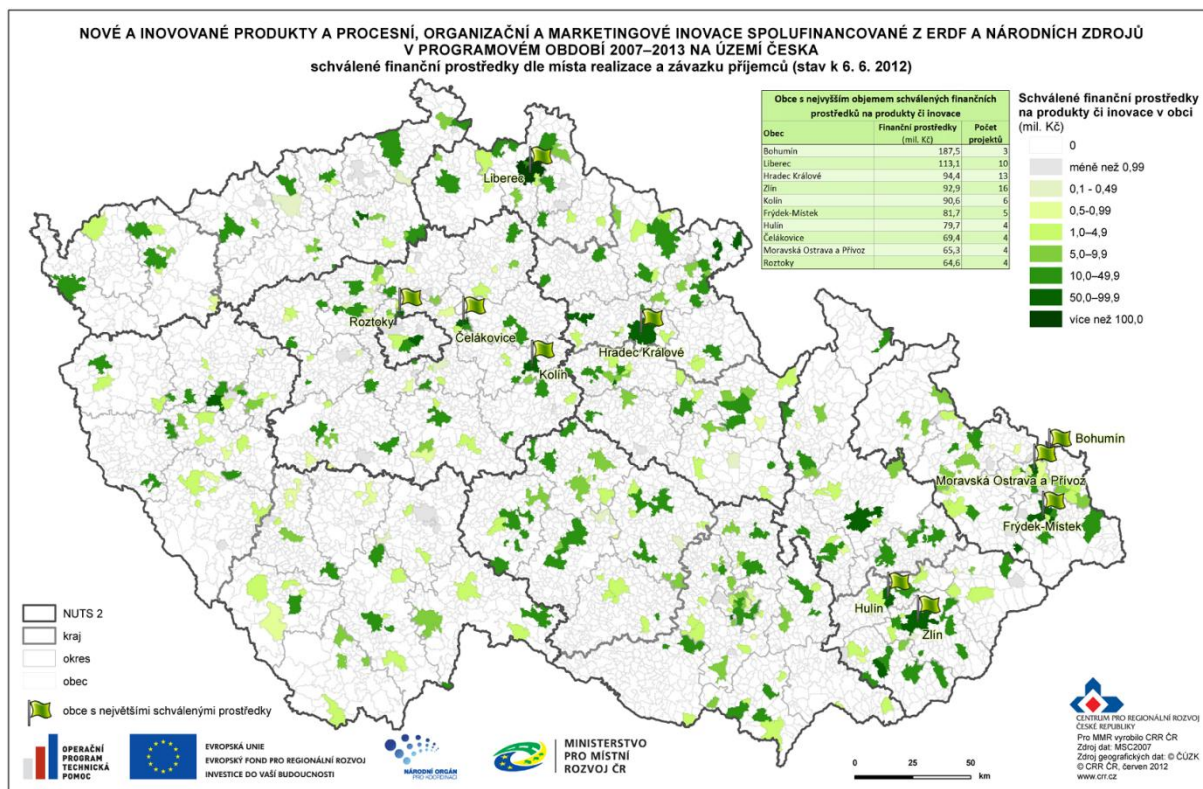

Do kategorie „**ostatní**“ spadají komanditní společnosti, družstva, fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku a veřejné obchodní společnosti.

Regionální rozložení závazku indikátoru, ke kterým se zavázali příjemci dotací z fondů EU, dle místa realizace zachycuje následující mapa.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Obrázek 1 – Nové a inovované produkty a procesní, organizační a marketingové inovace spolufinancované z ERDF a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 na území Česka

Poznámka: Blíže viz speciální kapitola Měsíční monitorovací zprávy, květen 2012⁴

Největší objem schválených finančních prostředků na nové a inovované produkty a procesy ve výrobě a marketingu **připadající na jeden tento výstup** jsou z Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen „ERDF“) a národních zdrojů směřovány do obce **Bohumín**, kde inovují výrobu a vlastnosti produktu tzv. PET regranulátu, tj. výrobku, který vzniká recyklací plastů a má další funkční využití. V obci **Liberec** patří k finančně nejnáročnějším inovace v automobilovém průmyslu. V obci **Hradec Králové** jsou to inovační aktivity v leteckém průmyslu.

CÍL 2 „OTEVŘENÁ, FLEXIBILNÍ A SOUDRŽNÁ SPOLEČNOST“

Cíl je zaměřen na podporu tzv. „měkkých projektů“, jejichž cílem je zajistit kvalifikovanou, flexibilní pracovní sílu, společnost soustavně zvyšující svůj vzdělanostní potenciál a v neposlední řadě efektivní systém veřejné správy a služeb. Cílem je podpořit rozvoj vnitřně různorodé sociálně citlivé a soudržné společnosti a přispět ke zvyšování kvality života obyvatel. Zároveň jde o vytvoření moderního vzdělávacího systému, který přispěje k rozvoji znalostní ekonomiky a stane se zdrojem efektivity a flexibility trhu práce ČR. V rámci tohoto cíle jsou podporovány aktivní nástroje zajišťující včasnou identifikaci potřeb v oblasti vzdělávání a posilující spolupráci mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi.

⁴ dostupná na: http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/660f5462-41ab-4b92-896a-27b839024bdc/MMZ_2012_05_Inovace-v-podnikani_660f5462-41ab-4b92-896a-27b839024bdc.pdf

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Na realizaci aktivit druhého cíle NSRR se v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti podílí především programy spolufinancované z ESF, tj. **OP Lidské zdroje a zaměstnanost**, **OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost** a **OP Praha–Adaptabilita**. Aktivity v oblasti infrastruktury veřejné správy podporuje Integrovaný OP.

V rámci druhého cíle NSRR lze konstatovat, že naplňování cílů je uspokojivé. U některých aktivit registrujeme nižší plnění či naopak jejich přezávazkování. Přepřehování cílových hodnot indikátorů je častým jevem u programů spolufinancovaných z ESF, především v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Opačný problém (nedosahování cílů) pak mají některé indikátory Integrovaného OP, kde je tento stav věcného plnění odrazem nízkého finančního čerpání.

Tab. 2 – Vybrané projektové indikátory cíle 2 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
074100	Počet podpořených osob - celkem	Počet osob	0,0	1 659 220,0	3 215 645,0	2 832 847,0
074600	Počet úspěšně podpořených osob	Počet osob	0,0	769 599,0	676 664,0	452 622,0
074613	Počet úspěšných absolventů kurzů - celkem	Počet osob	0,0	733 000,0	1 788 949,0	842 827,9
074155	Počet podpořených osob v počátečním vzdělávání - studentů celkem	Počet studentů	0,0	126 500,0	857 159,0	392 966,0
070100	Počet nově vytvořených pracovních míst - celkem	Počet míst	0,0	33 000,0	41 004,7	48 890,7
080712	Počet dostupných programů prevence pro obyvatele	Počet	0,0	45,0	45,0	21,0
075712	Počet nových sociálních služeb a aktivit	Počet	0,0	50,0	23,0	6,0
150105	Počet kontaktních míst veřejné správy (Czech POINT)	Počet	1 300,0	6 244,0	6 572,0	6 557,0
382130	Počet podpořených projektů poradenských služeb pro rozvoj podnikání	Počet projektů	0,0	600,0	466,0	242,0

Zdroj: MSC2007 - 4. 7. 2012

Příjemci druhého cíle NSRR se celkem zavázali podpořit 3,2 mil. osob, z toho 857,2 tis. osob v počátečním vzdělávání. Příjemci jednotlivých OP vykazovali, že aktivitami druhého cíle NSRR již bylo podpořeno, tj. vzdělávacího nebo rekvalifikačního kurzu, stáže, odborné konzultace, školení či odborné praxe se zúčastnilo **2,8 mil. osob, z toho 393,0 tis. studentů v počátečním vzdělávání**. Dále se příjemci zavázali vytvořit 41,0 tis. nových pracovních míst, skutečně **bylo vytvořeno dokonce 48,9 tis. pracovních míst**. V rámci prevence pro obyvatele bylo realizováno 21 programů⁵ z celkového závazku 45 programů prevence a zavedeno 6 nových sociálních služeb a aktivit ze závazku ve výši 23 služeb a aktivit.

Indikátory, které jsou využívány programy spolufinancovanými z ESF, jsou v současné době přepřehovány. Jedná se například o indikátory sledující počet podpořených osob, počet podpořených osob v počátečním vzdělávání a počet úspěšných absolventů kurzů.

⁵ Indikátor „Počet dostupných programů prevence pro obyvatele“ vyjadřuje počet programů prevence zdravotních rizik obyvatelstva, prevence sociálního vyloučení osob znevýhodněných jejich zdravotním stavem nebo věkem a programů zaměřených na prosazení zdravého životního stylu v rámci dostupnosti pro celou populaci ČR i také pro specifické ohrožené cílové skupiny (děti, mládež, pacienti po specifických nemocích apod.).

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

V rámci plnění tohoto cíle lze však také zaznamenat indikátory, jejichž závazky vykazují nižší plnění. Jedná se především o některé indikátory Integrovaného OP. Tento stav věcného pokroku je důsledkem nízkého finančního čerpání daných oblastí podpory tohoto OP. Mezi rizikové oblasti můžeme zahrnout především **oblast sociální**, kde je v současné době pomalé finanční čerpání (míra finančního závazku oblasti podpory „Služby v oblasti sociální integrace“ je pouze 14,8 % celkové alokace oblasti podpory), což se také odráží v nižším plnění indikátoru „Počet nových sociálních služeb a aktivit“. V současné době zaznamenáváme nárůst závazků příjemců indikátorů v oblasti podpory, který je spojen se schvalováním nových projektů v této oblasti, lze tedy předpokládat navýšení závazků indikátorů.

Tento cíl je také zaměřen na efektivní **systém veřejné správy a služeb**, který je podporovaný aktivitami Integrovaného OP. Strukturální fondy podpořily 5 257 kontaktních míst veřejné správy (tzv. Czech POINT), tato aktivita naplnila své cíle a byla ukončena.

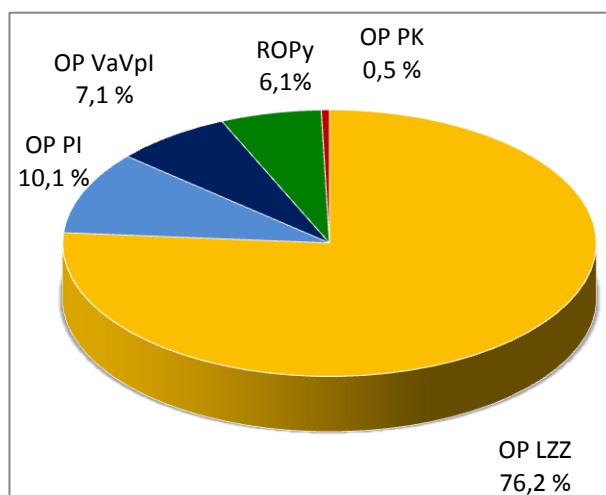
Nově vytvořená pracovní místa

Vytváření nových pracovních míst, jako nástroj naplňování priority NSRR „**Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti**“, probíhá především prostřednictvím **OP Lidské zdroje a zaměstnanost**, který je spolufinancován z ESF. Téma zaměstnanosti patří také ke stěžejním cílům strategie **Evropa 2020 a Paktu pro růst a zaměstnanost**.

Nová pracovní místa vznikají také v operačních programech spolufinancovaných z ERDF, které spadají pod další strategické cíle NSRR. Tato pracovní místa jsou však vytvářena nepřímo prostřednictvím rozvoje podnikatelského prostředí, rozvoje výzkumu a vývoj, rozvoje měst a venkova, podporou prosperity regionu, podporou cestovního ruchu nebo rozvojem dopravní infrastruktury. Pracovní místa jsou vytvářena především v prvním strategickém cíli NSRR „Konkurenceschopná česká ekonomika“, dále jsou pracovní místa vytvářena v cíli „Vyvážený rozvoj území“.

Graf 3 – Podíl jednotlivých OP na závazku indikátorů sledujících počet nově vytvořených pracovních míst (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

Nejvíce pracovních míst se zavázali podpořit příjemci **OP Lidské zdroje a zaměstnanost**, a to **76,2 %** celkového závazku indikátoru. OP Lidské zdroje a zaměstnanost podporuje nová pracovní místa vzniklá rekvalifikací, zprostředkováním zaměstnání, podporou veřejně prospěšných prací, zajištěním odborné praxe, uplatnění žen a mladých lidí na trhu práce, podporou začínajícím OSVČ, poskytováním sociálních služeb, k prevenci sociálního vyloučení nebo poradenskými službami. Nejvíce pracovních míst je vytvářeno v prioritní ose „**Aktivní politika trhu práce**“.

Druhý nejvyšší počet pracovních míst se zavázali vytvořit příjemci z **OP Podnikání a inovace**. Aktuálně jde o vytvoření **10,1 %** celkového závazku. V OP Podnikání a inovace je nejvíce pracovních míst vytvořeno v prioritní ose „Rozvoj firem“ (67 %), dále prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“, „Inovace“ a prioritní ose „Efektivní energie“. Příjemci z **OP Výzkum a vývoj pro inovace**,

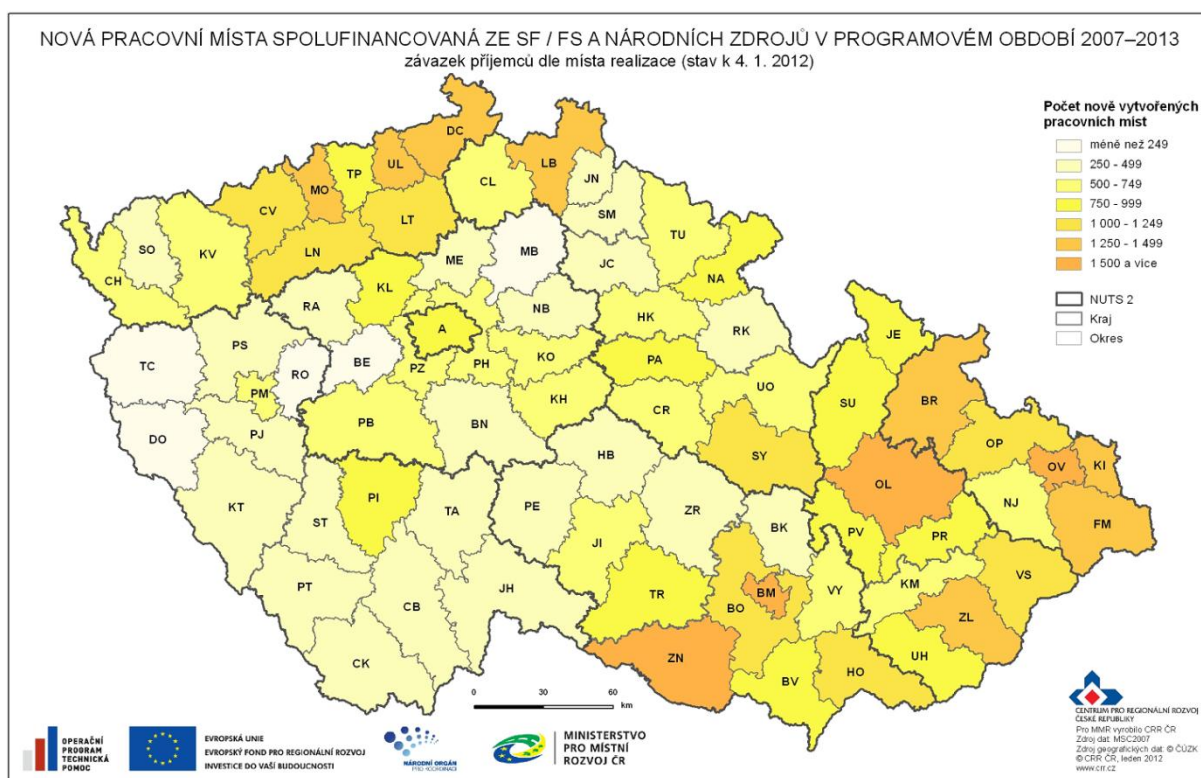
II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

se zavázali, že přispějí k celkového závazku ze **7,1 %**, pracovní místa vznikají v podpořených centrech excelence a regionálních centrech VaV.

Řádově nižší počty vytvářených pracovních míst zaznamenáváme v **regionálních OP** a **OP Praha–Konkurenceschopnost**. Závazky příjemců se v rozmezí pohybují **1,4–0,4 %** celkového závazku. Nejvyšší závazky příjemců zaznamenáváme v ROP Střední Morava a ROP Severovýchod. Nejméně pak v ROP Severozápad a OP Praha–Konkurenceschopnost.

Regionální rozložení závazku příjemců k vytváření nových pracovních míst dle místa realizace zachycuje následující mapa.

Obrázek 2 – Nová pracovní místa spolufinancovaná ze SF / FS a národních zdrojů v programovém období 2007–2013

Poznámka: Blíže viz speciální kapitola Měsíční monitorovací zprávy, leden 2012⁶

Nejvyšší počet nových pracovních míst spolufinancovaných ze SF a národních zdrojů vzniká **v severních Čechách a na Moravě**, zároveň se jedná o regiony s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v rámci Česka. Aktivita v oblasti zaměstnanosti a zaměstnatelnosti podporované z fondů EU jsou tedy primárně realizovány v regionech potýkajících se s problémy v této oblasti.

Naopak **nejnižší počet pracovních míst** je podporován ze SF a národních zdrojů **na Plzeňsku, v jižních Čechách, na Vysočině, v Libereckém kraji a v okrajových okresech Středočeského kraje**. Naprostá většina pracovních míst zde vzniká pod záštitou OP Lidské zdroje a zaměstnanost, tedy v reakci na regionální socioekonomickou situaci.

⁶ dostupná na: http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/0a33acd7-a5e0-4c08-b412-1515fb2c0db4/MMZ_2012_01_pracovni_mista_0a33acd7-a5e0-4c08-b412-1515fb2c0db4.pdf

CÍL 3 „ATRAKTIVNÍ PROSTŘEDÍ“

Cíl je zaměřen na zlepšování životního prostředí, rozvoj environmentální infrastruktury a dopravní dostupnosti území. Cílem je zlepšení dostupnosti environmentální infrastruktury, obnovení kvality životního prostředí a podpora úspor energie. Zároveň je posilována dopravní dostupnost a dopravní obslužnost při zmírnění dopadu dopravy na životní prostředí. Tyto investice mají dopad na zkvalitnění životního prostředí pro obyvatele ČR. V rámci naplňování cíle dochází ke zvýšení standardu českých silnic a železnic na evropskou úroveň.

Tento cíl je naplňován aktivitami financovanými z **OP Životní prostředí** a **OP Doprava**, v otázkách úspory energie pak také prostřednictvím **OP Podnikání a inovace**.

Plnění aktivit třetího cíle NSRR je uspokojivé. OP Doprava je naplňován v souladu se stanovenými cíli. V OP Životní prostředí evidujeme aktivity, které jsou plněny dobře, ale i aktivity zaostávající, což odráží nízký stav čerpání finančních prostředků v rámci některých oblastí podpory OP Životní prostředí. Oba OP jsou realizovány částečně velkými projekty, které v případě jejich realizace významně přispějí k naplnění cíle NSRR „Atraktivní prostředí“.

Tab. 3 – Vybrané projektové indikátory cíle 3 „Atraktivní prostředí“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
230600	Počet nových, rekonstruovaných a intenzifikovaných ČOV nad 2000 EO	Počet	0,0	350,0	83,0	46,0
230700	Délka nových a rekonstruovaných kanalizačních řadů	Počet km	0,0	120,0	1 722,1	1 230,0
240100 CORE 29	Plocha revitalizovaných území	Plocha v ha	0,0	1 000,0	9 104,8	2 712,6
240200	Plocha odstraněných starých ekologických zátěží	Plocha v m ²	0,0	1 000 000,0	1 045 223,9	656 586,0
364300	Snížení spotřeby energie	GJ/rok	0,0	10 550 000,0	6 730 260,7	751 126,7
360300 CORE 24	Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů	Počet MW	0,0	505,0	249,5	62,5
370200 CORE 14	Délka nových silnic - celkem	Počet km	0,0	168,3	262,1	83,6
370300 CORE 15	Délka nových dálnic a rychlostních silnic a silnic I. třídy - TEN-T	Počet km	0,0	120,0	132,9	0,0
370701 CORE 19	Délka rekonstruovaných železničních tratí TEN-T	Počet km	0,0	348,0	285,7	141,3
370703 CORE 19	Délka rekonstruovaných železničních tratí mimo TEN-T	Počet km	0,0	105,2	67,5	40,4

Zdroj: MSC2007 - 4. 7. 2012

První z priorit třetího strategického cíle NSRR je zlepšení dopravní dostupnosti. SF a FS umožnily z OP Doprava stavbu **83,6 km nových dálnic, silnic I. třídy a rychlostních silnic** z celkové závazku 262,1 km nových silnic. V případě silničních projektů evidujeme závazky nad rámec cílových hodnot, což však odráží také stav finančního čerpání⁷. V prioritních osách zaměřených na výstavbu a modernizaci silniční sítě je jeden projekt ve schvalovacím procesu. V nejbližší době nedojde

⁷ V rámci OP Doprava je finanční přezávazkování možné na základě dohody mezi řídicím orgánem a Státním fondem dopravní infrastruktury (dále SFDI), na základě které SFDI pokryje zazávazkované prostředky nad rámec celkové alokace OP Doprava na období 2007–2013.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

k výraznému navýšení závazku příjemců. Navýšení dosažených hodnot indikátorů lze předpokládat s předkládáním průběžných monitorovacích zpráv (příp. závěrečných) v půlročních intervalech.

Příjemci se zavázali rekonstruovat 285,7 km železničních tratí TEN-T a 67,5 km tratí mimo TEN-T. Skutečně bylo **rekonstruováno 141,3 km železničních tratí TEN-T a 40,4 km tratí mimo TEN-T**. Aktivita zaměřená na modernizaci železničních tratí eviduje tempo věcného plnění v souladu s finančním čerpáním. V rámci prioritní osy zaměřené na železniční tratě TEN-T jsou tři projekty před vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace a další ve schvalovacím procesu. Lze tedy předpokládat navýšování jak dosažených hodnot, tak i závazků příjemců indikátorů zaměřených na tuto aktivitu. V případě železničních tratí mimo TEN-T jsou ve schvalovacím procesu dva projekty, pro dosažení cílových hodnot je nutná příprava a předložení dalších projektů.

V druhé prioritě třetího cíle NSRR, zaměřené na **zlepšování životního prostředí**, evidujeme nevyvážené plnění sledovaných aktivit. Aktivity zaměřené na výstavbu a rekonstrukci kanalizačních řadů a na revitalizaci území převyšují stanovené cíle. Aktivity již v současné době naplnily stanovené cílové hodnoty, což je dle vyjádření řídicího orgánu způsobeno podhodnocením absorpční kapacity nepřesným expertním návrhem cílové hodnoty, který vycházel z historie realizace těchto typů opatření v rámci národních dotačních programů před vznikem OP Životní prostředí. Příjemci se zavázali nově postavit či rekonstruovat **1 722,1 km kanalizačních řadů, revitalizovat 9 104,8 ha území a odstranit 1 045,2 tis. m² starých ekologických zátěží**.

Naopak nízké plnění vykazují aktivity zaměřené na budování a rekonstrukci čistíren odpadních vod (ČOV), kde dosažená hodnota i závazek příjemců prozatím zaostávají za cíli stanovenými v OP Životní prostředí. Naplňování aktivity odpovídá nízkému finančnímu čerpání první prioritní osy OP Životní prostředí (finanční závazek je 29,1 % celkové alokace osy). Příjemci OP Životní prostředí **se zavázali k podpoře 83 ČOV**, z čehož 46 bylo skutečně podpořeno. S ohledem na dostupné prostředky v rámci této prioritní osy a na potenciál projektů se ŘO jeví jako nereálné dosáhnout počtu 350 nových, rekonstruovaných a intenzifikovaných ČOV.

Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů

Mezi stěžejní iniciativy strategie Evropa 2020 patří „**Evropa méně náročná na zdroje**“, což představuje podporu oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů, podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, větší využití obnovitelných zdrojů energie (dále také jen „OZE“), modernizaci odvětví dopravy a podporu energetické účinnosti.

Právě **zvýšování kapacit na výrobu energie z OZE** podporuje ČR i v současném programovém období, a to především prostřednictvím OP Podnikání a inovace a OP Životní prostředí. OZE jsou přírodní energetické zdroje, které mají schopnost částečné nebo úplné obnovy, patří mezi ně především sluneční, větrná, vodní energie a energie biomasy a bioplynů. Potenciál ČR zatím není dostatečně využit. Podpora ze SF / FS v této oblasti není zanedbatelná, zejména v oblasti výroby elektřiny z OZE lze přínos OP Podnikání a inovace označit za zásadní.

Celkový závazek příjemců NSRR je zvýšit kapacity na výrobu energie z OZE o 249,5 MW, což odpovídá 49,4 % celkové cílové hodnoty indikátoru. Dosažená hodnota je stále nízká, na úrovni 12,4 % cílové hodnoty, tj. 65,2 MW. K plnění indikátoru zatím přispívá hlavně třetí prioritní osa OP Podnikání a inovace (z 93 %). Mezi OZE, podporované realizovanými projekty NSRR, se řadí solární energie, energie z biomasy a bioplynů, vodní energie a geotermální energie.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Graf 4 – Podíl jednotlivých OZE na naplňování závazku indikátoru „Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

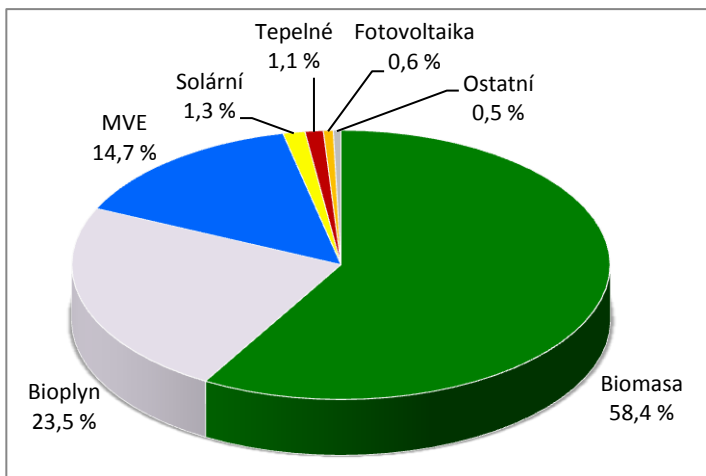
Z grafu je patrné, že u projektů financovaných ze SF / FS převládají aktivity zaměřené na zvyšování podílu využívání **biomasy**. Nejčastější aktivitou je **pořizování kotlů na biomasu**, tzn. cílem projektů je změna vytápění, projekty realizující tuto aktivitu přispívají k celkovému závazku indikátoru více než polovinou (58,4 %).

Druhý nejvyšší podíl, téměř čtvrtinový, na celkovém závazku příjemců evidujeme u **bioplynu**, kde je závazek

příjemců 23,5 % celkového závazku indikátoru. Projekty se zaměřují především na **pořizování bioplynových stanic**. Poměrně vysoký podíl 14,7 % na celkovém závazku také evidují **Malé vodní elektrárny** (v grafu jako MVE), v projektech dochází k jejich výstavbě či rekonstrukci. **Solární systémy, fotovoltaika a tepelná čerpadla** mají řádově nižší podíl na celkovém závazku indikátoru, a to v rozmezí 3,2–1,4 %.

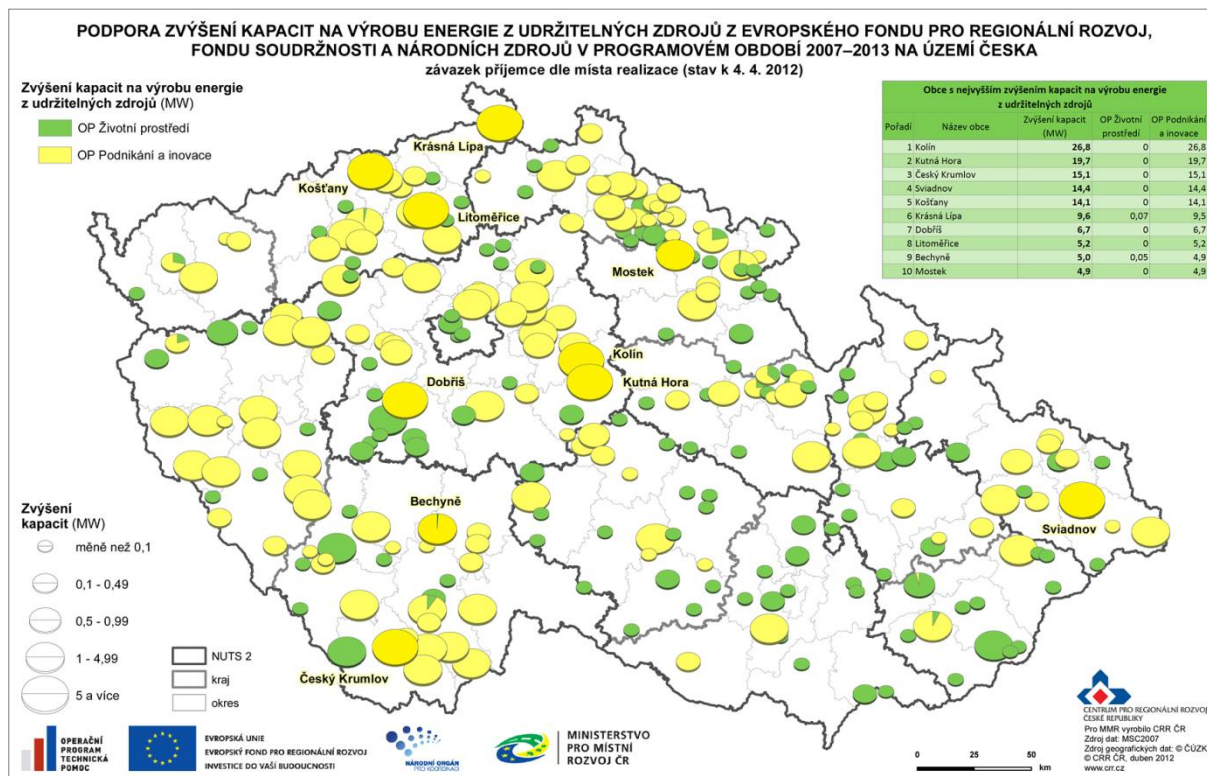
Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že zařízení instalovaná pro zpracování biomasy a bioplynu nejvíce přispívají k zvyšování kapacit na výrobu OZE.

Regionální rozložení závazku indikátoru „Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů“, ke kterým se zavázali příjemci dotací z fondů EU, dle místa realizace zachycuje následující mapa.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Obrázek 3 – Podpora zvýšení kapacit na výrobu energie z udržitelných zdrojů z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013 na území Česka

Poznámka: Blíže viz speciální kapitola Měsíční monitorovací zprávy, březen 2012⁸

Z rozložení aktivit v oblasti výroby energie z udržitelných zdrojů na území ČR, zachyceném na mapě, je patrné, že tyto aktivity jsou zatím realizovány v menší míře. Odpovídá to hodnotě sledovaného indikátoru, který zatím dosahuje poloviny cílové hodnoty. **Více projektů zaměřených na výrobu energie z OZE je doposud realizováno ve východních, severních, jižních a středních Čechách, méně v západních Čechách a na Moravě.** V obcích, ve kterých bylo dosaženo nejvyššího zvýšení kapacit na výrobu energie z OZE, se na hodnotě indikátoru zpravidla významně podílí projekty zaměřené na výstavbu nového nebo rekonstrukci stávajícího zařízení na výrobu tepla a energie z OZE.

Cíl 4 „VYVÁŽENÝ ROZVOJ ÚZEMÍ“

Cíl je zaměřen na stimulaci rozvojového potenciálu regionů, posilování role měst jako center růstu a rozvoje regionů, řešení jejich vnitřních problémů, harmonický vývoj území a snižování existujících disparit a udržitelný rozvoj venkovských oblastí. Cílem je odstraňování ekonomických rozdílů mezi regiony. Jde hlavně o posílení ekonomického růstu a růstu zaměstnanosti využitím ekonomických, sociálních a kulturních odlišností jednotlivých regionů ČR. Investice směřují do rozvoje regionů, měst a venkovských oblastí tak, aby bylo možné vytvořit kvalitní životní prostředí a příležitosti k práci ve všech regionech ČR.

⁸ dostupná na: http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/1abb4ed9-87f0-40f5-9265-49fef9cea25/MMZ_2012_03_energetika_1abb4ed9-87f0-40f5-9265-49fef9cea25.pdf

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Cíl naplňují **regionální OP, OP Praha–Konkurenceschopnost, OP Praha–Adaptabilita** a z části jsou zde zahrnuty také aktivity podporované **Integrovaným OP a OP Doprava**.

Obecně lze konstatovat, že v rámci čtvrtého cíle NSRR dosahují OP cílových hodnot bez výrazných problémů, v rámci regionálních OP je však častým jevem přezávazkování některých aktivit.

Tab. 4 – Vybrané projektové indikátory cíle 4 „Vyvážený rozvoj území“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
610100	Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem	Počet km	0,0	1 630,0	1 401,7	988,0
610101 CORE 14	Délka nových silnic II. a III. třídy	Počet km	0,0	57,0	43,0	22,3
610241	Počet nově pořízených ekologických vozidel ve veřejné dopravě	Počet vozidel	0,0	475,0	500,0	257,0
650100 CORE 29	Plocha regenerovaného a revitalizovaného území celkem (ROP)	Plocha v ha	0,0	412,5	563,1	438,7
651100	Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů ve městech celkem	Plocha v m ²	0,0	656 600,0	787 765,3	591 422,7
651500	Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů ve venkovských oblastech celkem	Plocha v m ²	0,0	199 700,0	426 083,1	360 059,2
331200	Počet regenerovaných bytů	Počet bytů	0,0	24 500,0	37 127,0	29 450,0
331300	Plocha revitalizovaného území v problémových sídlištích	Plocha v m ²	0,0	4 108 000,0	1 794 193,3	1 163 218,2
371000	Délka nově vybudovaného metra	Počet km	0,0	4,5	0,0	0,0
380200 CORE 8	Počet podpořených nově založených MSP v hl. m. Praze	Počet MSP	0,0	20,0	30,0	0,0
610111	Délka nově vybudovaných cyklostezek v hl. m. Praze	Počet km	0,0	2,5	7,8	4,3

Zdroj: MSC2007 - 4. 7. 2012

Plnění čtvrtého cíle NSRR je uspokojivé. Úspěšně jsou plněny především aktivity podporované regionálními OP zaměřené na revitalizaci a regeneraci území a objektů (městských i venkovských) a pořízení ekologických vozidel ve veřejné dopravě. Závazky příjemců indikátorů se blíží nebo dosahují stanovených cílových hodnot. V souladu s finančním čerpáním jsou naplňovány indikátory sledující rekonstrukci silnic II. a III. třídy. Výstavba nových komunikací II. a III. třídy mírně zaostává.

SF přispěly v jednotlivých regionech **k výstavbě či rekonstrukci 988,0 km silnic II. a III. třídy** z celkového závazku 1 401,7 km těchto komunikací. Pro zkvalitnění veřejné dopravy bylo ze SF **pořízeno 257 ekologických vozidel**, celkový závazek příjemců je 500 těchto vozidel. Ve městech se příjemci zavázali regenerovat a revitalizovat 787,7 tis. m² objektů, ve venkovských oblastech 426,1 tis. m² objektů. Skutečně bylo **regenerováno či revitalizováno 591,4 tis. m² objektů ve městech a 360,1 tis. m² objektů ve venkovských oblastech**. Příjemci regionálních OP se také zavázali regenerovat a revitalizovat 563,1 ha území, z čehož bylo skutečně regenerováno a revitalizováno 438,7 ha.

Pomaleji jsou prozatím naplňovány některé aktivity Integrovaného OP zaměřené na revitalizaci území, které jsou zaměřeny na úpravy vedoucí ke zlepšení kvality života a bezpečnosti v problémových sídlištích. V současné chvíli jsou vykazovány nízké hodnoty závazku příjemců

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

i dosažené hodnoty, to však odpovídá finančnímu plnění páté oblasti podpory „Zlepšení prostředí v problémových sídlištích“ Integrovaného OP, zaměřené na zlepšení fyzického prostředí pro bydlení, především formou podpory revitalizace problémových sídlišť i jednotlivých domů s cílem předejít výrazné sociální segregaci a polarizaci. V této aktivitě se předpokládá nárůst počtu projektů v rámci realizace integrovaného plánu rozvoje měst. K 4. červenci 2012 bylo **regenerováno a revitalizováno 1 163,2 tis. m² území z celkového závazku 1 794,2 tis. m² území v problémových sídlištích**. Opačný trend zaznamenáváme v aktivitě zaměřené na regeneraci bytů, kdy bylo **regenerováno 29,5 tis. bytů z celkového závazku 37,1 tis. bytů**, závazek příjemců tedy převyšuje stanovené cíle.

Do čtvrtého cíle NSRR také spadá území hl. m. Prahy. Zde se dobře realizuje podpora MSP stejně jako výstavba cyklostezek. Na druhé straně stále nebyl schválen projekt realizující výstavbu pražského metra, indikátor má tedy zatím nulové hodnoty.

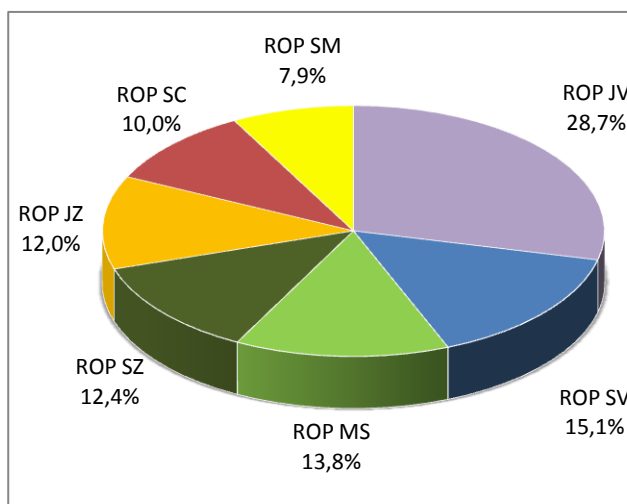
Dopravní infrastruktura

Jednou z hlavních aktivit regionálních OP je výstavba a především **rekonstrukce silnic II. a III. třídy**. Silniční síť ČR má k 1. lednu 2012 délku 55,7 tis. km. Nejvyšší podíl silnic připadá na komunikace III. třídy, jichž je v ČR 34,1 tis. km, tj. 61,3 % z celkové délky silnic. Druhý nejvyšší podíl, 26,2 %, připadá na silnice II. třídy, tzn. 14,6 tis. km silnic. Řádově nižší zastoupení mají silnice I. třídy, rychlostní silnice a dálnice.

Aktivitou všech regionálních OP je rekonstrukce a výstavba komunikací II. a III. třídy. Celkový závazek indikátoru „Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem“ je 1 401,7 km, což představuje 2,9 % z celkového počtu silnic II. a III. třídy v ČR (48,8 tis. km).

Graf 5 – Podíl jednotlivých ROP na naplňování závazku indikátoru „Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

Nejvyšší příspěvek, 28,7 %, na celkovém závazku indikátoru má **ROP Jihovýchod**, kde se příjemci zavázali zrekonstruovat či postavit **402,7 km silnic**. Druhý nejvyšší závazek, avšak téměř poloviční oproti ROP Jihovýchod, evidujeme u příjemců **ROP Severovýchod**, závazek odpovídá 16,0 % celkového závazku, tj. 212,1 km. **Nejnižší podíl** na celkovém závazku indikátoru mají příjemci **ROP Střední Morava** (7,9 %, tj. 110,4 km), následovaní příjemci ROP Střední Čechy, kde by mělo být zrekonstruováno či postaveno 140,4 km silnic (10,0 % celkového závazku).

Závazek indikátoru „Délka nových silnic II. a III. třídy celkem“ je 43,0 km, tj. 3,1 % z celkového počtu nových a rekonstruovaných silnic spolufinancovaných z SF, což vypovídá o tom, že většina podpory ke zlepšení dopravní infrastruktury silnic II. a III. tříd jde do rekonstrukce těchto komunikací, což je logické vzhledem k hustotě a technickému stavu silniční sítě ČR.

Veřejná doprava

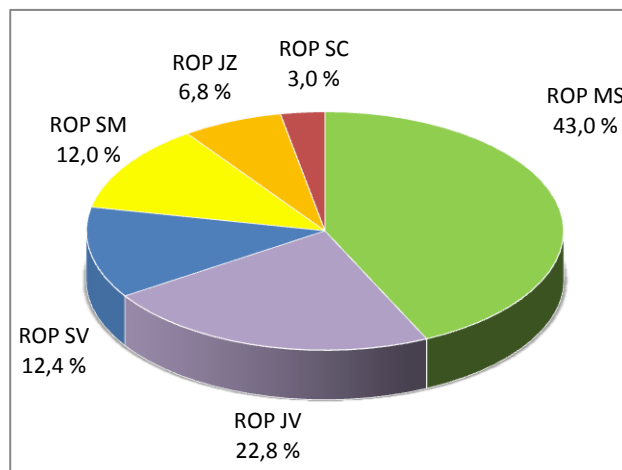
V průběhu 90. letech 20. století došlo v celé ČR ke strmému nárůstu počtu osobních automobilů. V důsledku toho výrazně vzrostla intenzita dopravy, a to zejména na důležitých dopravních tazích

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

a také ve městech a obcích, což značně přispívá ke zhoršování stavu životního prostředí. Je nezbytné neustálé zlepšování služeb, modernizace veřejné hromadné přepravy osob a rozšíření vozového parku včetně jeho modernizace ekologickými vozidly veřejné dopravy. Finanční prostředky na zlepšení veřejné dopravy poskytují všechny regionální OP.

Graf 6 – Podíl jednotlivých ROP na naplňování závazku indikátoru „Počet nově pořízených ekologických vozidel ve veřejné dopravě“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)

Nejvíce ekologických vozidel pro veřejnou dopravu se zavázali pořídit příjemci **ROP Moravskoslezsko**, a to **215 vozidel**, což odpovídá 43,5 % celkového závazku příjemců. Naopak **nejméně** pak příjemci **ROP Střední Čechy**, konkrétně 15 ekologických vozidel, to představuje 3,0 % celkového závazku. ROP Severozápad indikátor nesleduje.

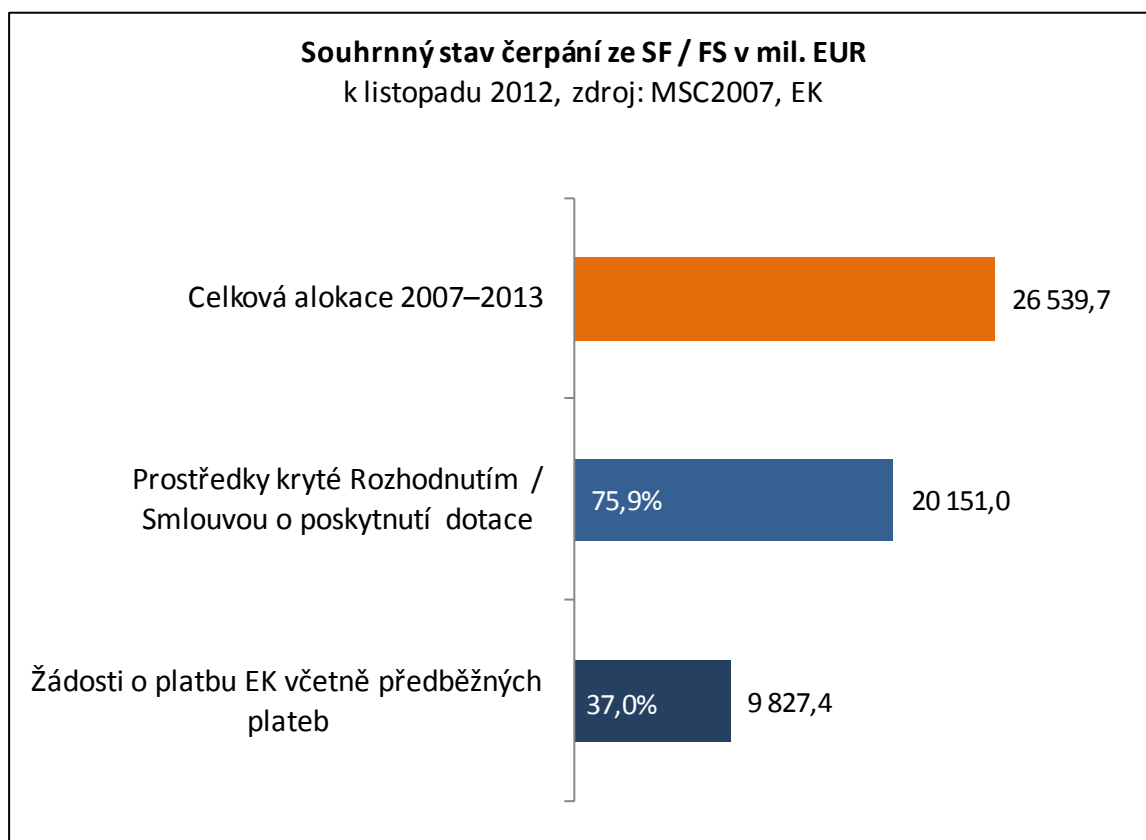

2.1.2. Finanční pokrok realizace NSRR k listopadu 2012

REALIZACE NSRR⁹ K LISTOPADU 2012

Všem operačním programům v souhrnu byla na současné programové období 2007-2013 vyjednána celková alokace ve výši 26,5 mld. EUR. Od počátku programového období do listopadu 2012 byly schváleny projekty ve výši 20,2 mld. EUR, což činí 75,9 % celkové alokace NSRR. Celková výše žádostí o platbu EK se započítáním předběžných plateb¹⁰ činí 9,8 mld. EUR, což představuje 37,0 % celkové alokace.

Graf 7 – Souhrnný stav čerpání ze SF / FS (příspěvek Společenství, EUR)

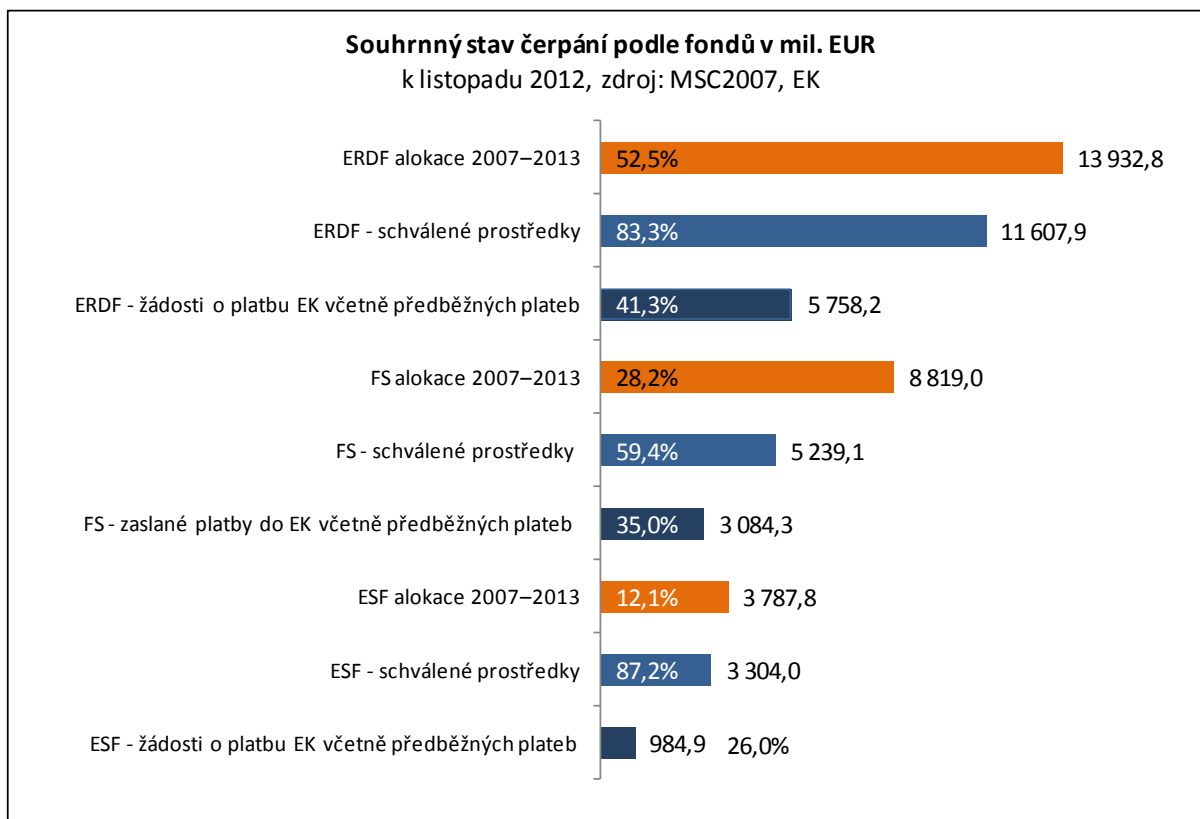
Zdroj: MSC2007, EK – listopad 2012

V rámci celkové alokace připadá 52,2 % příspěvku Společenství na ERDF, 33,2 % na FS a 14,3 % na ESF. Celkem bylo schváleno 11,6 mld. EUR z ERDF za příspěvek Společenství (83,3 % alokace na fond), 3,3 mld. EUR z ESF (87,2 % alokace na fond) a 5,2 mld. EUR (59,4 % alokace na fond). Zasláné platby do EK se zohledněním předběžných plateb dosahují za ERDF 5,8 mld. EUR, což představuje 41,3 % alokace na fond. V případě ESF dosahují zasláné platby do EK se započítáním předběžných plateb 1,0 mld. EUR (26,0 % alokace na fond) a u FS je to 3,1 mld. EUR (35,0 % alokace na fond).

⁹ Údaje pouze za 17 OP prvního a druhé cíle, tzn. bez OP spadajících do třetího cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU realizované v ČR.

¹⁰ Předběžné platby (zálohy) – jedná se o finanční prostředky, které poskytla EK České republice pro každý OP na počátku programového období. V případě hrozby nenaplnění pravidla n+3 / n+2 mohou být za účelem snížení rizika automatického zrušení závazku využity.

Graf 8 – Souhrnný stav čerpání dle fondů (příspěvek Společenství, EUR)

Zdroj: MSC2007, EK – listopad 2012

Co se týká úspěšnosti jednotlivých operačních programů, transparentní a vypovídající je porovnání operačních programů na bázi jejich aktuálního čerpání. Měřítkem úspěšnosti je procento schválených dotací na projekty vůči alokaci programu. Ve většině OP je **v Rozhodnutích / Smlouvách vázáno již více než 65 %**. Velké rezervy ve schvalovacím procesu má OP Životní prostředí, kde je ale třeba říci, že dalších zhruba 40 % alokace se v současné době nachází v projektech vybraných k realizaci, u nichž právě probíhají výběrová řízení a poté budou podepsány smlouvy. **Při zohlednění předběžných plateb mají OP průměrně vyčerpáno přes 30 % celkové alokace.** Největší objem finančních prostředků zaslaných do EK včetně předběžných plateb vykazuje ROP Jihovýchod a ROP Střední Morava. Na opačném konci pomyslného žebříčku se pohybuje OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a ROP Severozápad. U OP Výzkum a vývoj pro inovace je nízký objem finančních prostředků zaslaných v žádostech do EK způsoben pomalou realizací velkých projektů. U ROP Severozápad a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost je nízký objem finančních prostředků zaslaných do EK dán pozastavením zasílání žádostí o platbu z důvodů zjištěných nedostatků.

Podrobnější informace o stavu čerpání všech OP dle fondů nabízí následující tabulka a graf.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

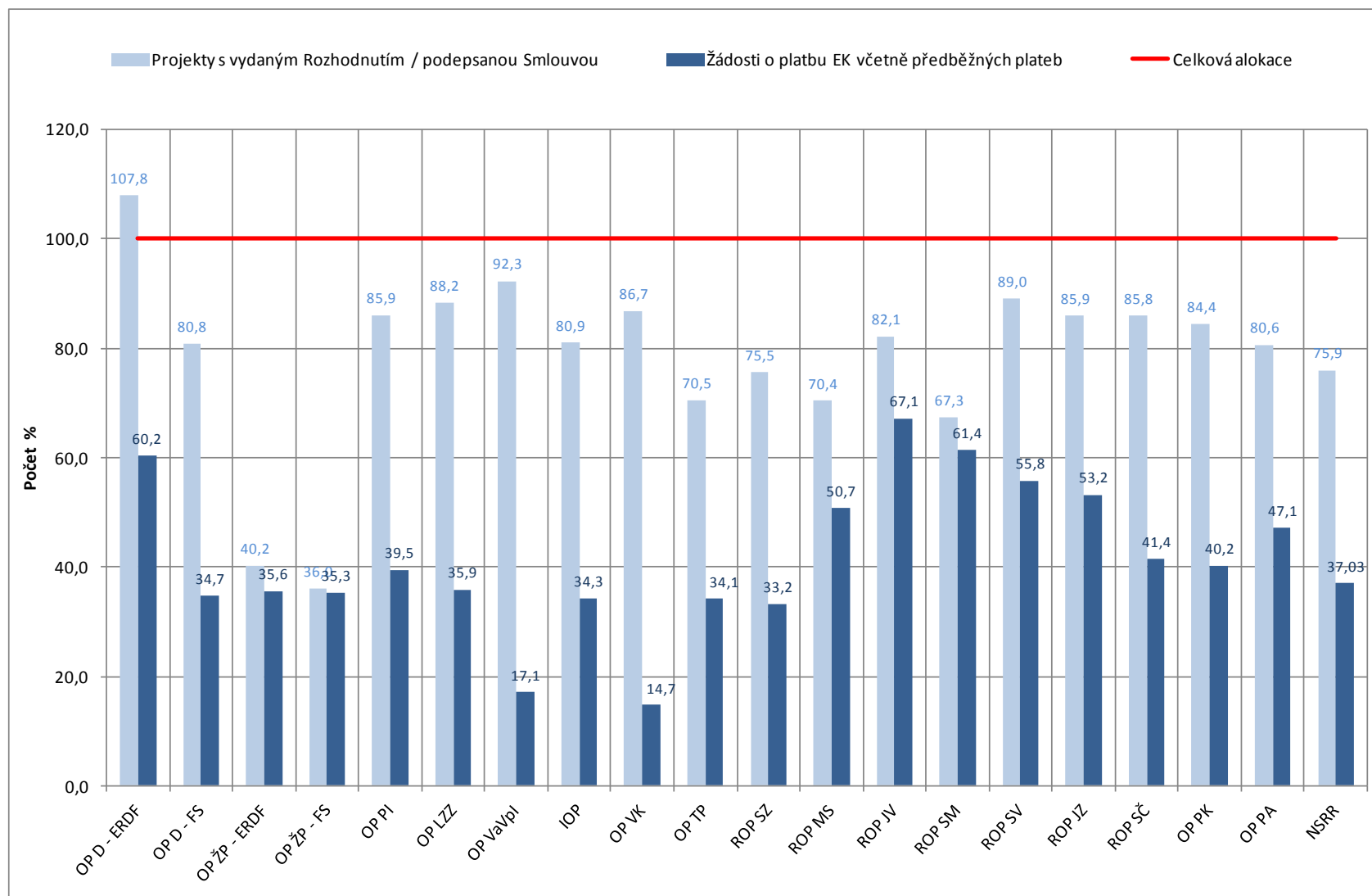
Tab. 5 – Stav čerpání finančních prostředků jednotlivých OP (příspěvek Společenství, EUR)

Operační program	Fond	Alokace podpory fondů EU 2007-2013	Podíl PO na celkové alokaci NSRR	Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Žádosti o platbu EK včetně předběžných plateb	
		mil. EUR	%	mil. EUR	%	mil. EUR	%
		a	b	b	c/a	b	c
OP D	ERDF	1 217,9	4,6	1 313,1	107,8	733,5	60,2
	FS	4 603,6	17,3	3 719,7	80,8	1 598,0	34,7
OP ŽP	ERDF	702,5	2,6	282,3	40,2	250,1	35,6
	FS	4 215,4	15,9	1 519,4	36,0	1 486,3	35,3
OP PI	ERDF	3 120,7	11,8	2 682,1	85,9	1 232,0	39,5
OP LZZ	ESF	1 850,7	7,0	1 631,9	88,2	664,5	35,9
OP VaVpl	ERDF	2 070,7	7,8	1 910,3	92,3	354,4	17,1
IOP	ERDF	1 620,7	6,1	1 311,8	80,9	556,0	34,3
OP VK	ESF	1 828,7	6,9	1 584,8	86,7	269,3	14,7
OP TP	ERDF	194,9	0,7	137,4	70,5	66,5	34,1
ROP SZ	ERDF	762,8	2,9	576,1	75,5	253,3	33,2
ROP MS	ERDF	732,3	2,8	515,2	70,4	371,1	50,7
ROP JV	ERDF	720,4	2,7	591,8	82,1	483,3	67,1
ROP SM	ERDF	672,2	2,5	452,2	67,3	412,6	61,4
ROP SV	ERDF	671,3	2,5	597,3	89,0	374,6	55,8
ROP JZ	ERDF	633,7	2,4	544,2	85,9	337,2	53,2
ROP SČ	ERDF	571,7	2,2	490,8	85,8	236,7	41,4
OP PK	ERDF	241,2	0,9	203,5	84,4	96,9	40,2
OP PA	ESF	108,4	0,4	87,3	80,6	51,1	47,1
	ESF	3 787,8	14,3	3 304,0	87,2	984,9	26,0
	ERDF	13 932,8	52,5	11 607,9	83,3	5 758,2	41,3
	FS	8 819,0	33,2	5 239,1	59,4	3 084,3	35,0
	NSRR	26 539,7	-	20 151,0	75,9	9 827,4	37,0

Zdroj: MSC2007, EK – listopad 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Graf 9 – Souhrnný stav čerpání OP vzhledem k celkové alokaci v programovém období 2007–2013 (příspěvek Společenství, EUR)

Zdroj: MSC2007, EK – listopad 2012

2.1.3. Informace o stavu plnění prioritních témat k 31. prosinci 2011

Členské státy mají za povinnost předkládat EK orientační **rozpis plánovaného využití příspěvku z SF / FS podle kategorií (prioritních témat)** na úrovni OP¹¹. Orientační rozpis obsahují jednotlivé programové dokumenty OP. Výroční zprávy o provádění OP pak obsahují aktualizované informace o kumulativním přidělení finančních prostředků dle jednotlivých prioritních témat. OP dále musí sledovat další **členění dle formy financování, typu území a hospodářské formy příjemce**. Následující kapitola analyzuje jednotlivé kategorie na základě alokace NSRR (za všechny OP v gesci českých ŘO, tedy včetně OP Příhraniční spolupráce ČR–Polsko) a finančních prostředků vázaných v projektech s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou – příspěvek Společenství v EUR (€).

Meziročně jsou zaznamenávány poklesy či přesuny finančních prostředků mezi jednotlivými prioritními tématy, formami financování, typy území i kategoriemi hospodářských činností příjemců. **Důvodů poklesu** evidujeme několik, za drobnými poklesy stojí kurzové rozdíly, **snížení způsobilých výdajů** v průběhu realizace některých projektů, stažení některých projektů ze strany příjemců. Ze strany příjemců také bývají **projekty zařazeny do špatné kategorie**, pokud řídicí orgán odhalí takovou situaci, zajistí přeřazení projektů do kategorií, které více odpovídají aktivitám realizovaným v rámci daných projektů. U této situace bývá úbytek finančních prostředků jedné kategorie vyvážen nárůstkem finančních prostředků kategorie druhé.

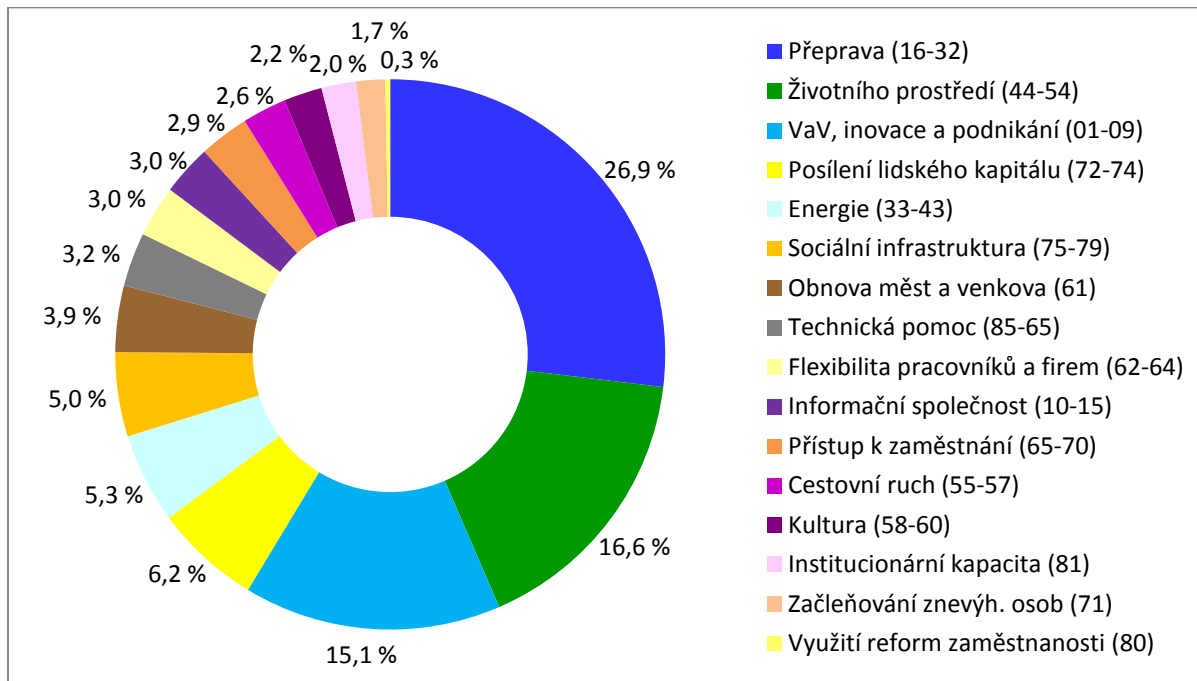
V roce 2011 **došlo také k úpravě algoritmu výstupní sestavy** pro kategorizaci pomoci v MSC2007, která je doporučeným zdrojem pro plnění tabulky ke kategorizaci pomoci ve výročních zprávách OP. Sestava v té době nevyhovovala požadavkům EK. V rámci optimalizace byla sestava očištěna o některé negativní stavy, které se původně do schválených finančních prostředků započítávaly (např. stav „Projekt nedokončen / stažen“). Vyřazení negativních stavů způsobilo pokles schválených finančních prostředků u některých prioritních témat a ostatních kategorií.

¹¹ viz čl. 11 Nařízení (ES) č. 1828/2006.

KATEGORIZACE POMOCI DLE PRIORITNÍCH TÉMAT

Každý OP má ve svém programovém dokumentu orientačně **rozdělenou alokaci na jednotlivá prioritní témata**, která podporuje. Následující graf poskytuje souhrnnou informaci o rozdělení alokace NSRR do jednotlivých prioritních témat. V prostředí České republiky nejsou relevantní všechna prioritní témata definovaná v příloze II nařízení Komise (ES) č. 1828/2006. Podrobně je kategorizace pomoci rozpracována v tabulce, která tvoří **přílohu č. 8**.

Graf 10 – Kategorizace pomoci NSRR dle prioritních témat – alokace za NSRR

Zdroj: MSC2007

Nejvyšší podíl alokace NSRR, a to 26,9 % (6,7 mld. €), by měl směřovat do oblasti **Přepravy** (prioritní témata 16–32), tzn. budování a rekonstrukce železničních tratí, silnic všech úrovní, městských komunikací, multimodální dopravy, letišť, vnitrozemských vodních cest, cyklistických stezek atd. V rámci tohoto prioritního tématu jsou také budovány inteligentní dopravní systémy.

Druhou nejvyšší alokaci 16,6 % celkové alokace NSRR, tj. 4,1 mld. €, má téma **Životní prostředí** (prioritní témata 44–54). Zde by měla být řešena problematika nakládání s domácím a průmyslovým odpadem, hospodaření s vodou a její úprava, kvalita ovzduší, prevence a kontrola znečištění, sanace průmyslových areálů a kontaminované půdy, podpora biodiverzity a ochrany přírody, podpora čisté městské dopravy a další opatření na ochranu životního prostředí a předcházení rizikům.

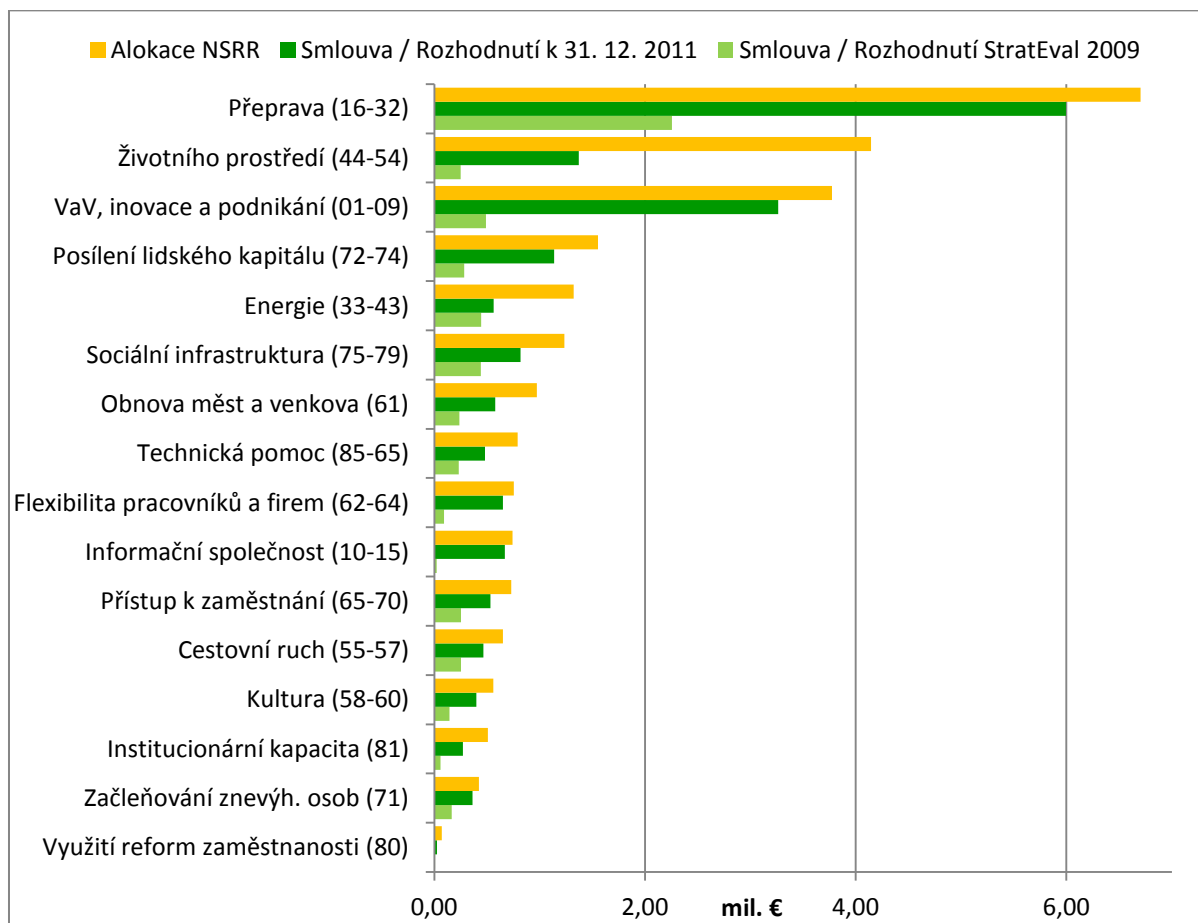
Třetí kategorií s nejvyšší alokací ve výši 15,1 % celkové alokace NSRR (3,8 mld. €) je oblast **VaV, inovace a podnikání** (prioritní témata 01-09). Podporována je činnost v oblasti VaV ve výzkumných střediscích, infrastruktura pro VaV, přenos technologií a zdokonalení spolupráce mezi malými podniky navzájem, malými podniky a dalšími podniky a institucemi, podpůrné služby pro podniky, investice do podniků spojených s výzkumem a inovacemi a další opatření stimulující VaV, inovace a podnikavost malých a středních podniků.

Další část kapitoly je věnována porovnání alokace NSRR na jednotlivá prioritní témata, aktuálnímu stavu čerpání v rámci prioritních témat (finanční prostředky v projektech s vydaným Rozhodnutím /

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

podepsanou Smlouvou k 31. prosinci 2012) a pokroku v čerpání oproti informacím uvedeným ve Strategické zprávě 2009.

Graf 11 – Kategorizace pomoci NSRR dle prioritních témat

Zdroj: MSC2007, Výroční zprávy o provádění OP 2011, Strategická zpráva ČR 2009

Nejvyšší podíl zaslupněné alokace evidujeme v oblasti podporující **Informační společnost** (prioritní témata 10–15), zazávazkovaná alokace k 31. prosinci 2012 odpovídá 90,1 % přidělené alokace. V této oblasti také zaznamenáváme u projektů s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou **největší nárůst schválených finančních prostředků od Strategické zprávy 2009**, kdy bylo ve schválených projektech vázáno pouze 2,8 % alokace. V této oblasti jsou podporovány informační a komunikační technologie (přístup, zabezpečení, interoperabilita, předcházení rizikům, výzkum, inovace atd.), služby a aplikace pro občany a malé a střední podniky. Nejvyšší podíl na zaslupněné částce 667,8 mil. € má prioritní téma 13 „Služby a aplikace pro občany (e-zdraví, e-vláda, e-učení, e-začlenění apod.)“, které naplňuje především Integrovaný OP.

Další vysoké procento plnění vůči alokaci vykazuje oblast **Přepravy** (prioritní téma 16–32), finanční prostředky v Rozhodnutích / Smlouvách odpovídají 89,4 % alokace na tuto oblast. K vysokému plnění pak nejvíce přispívají prioritní témata 21 „Dálnice (TEN-T)“ a 17 „Železnice (TEN-T)“, které naplňuje OP Doprava.

Naopak **nejnižší míru** zaslupněných finančních prostředků vykazuje oblast **Životní prostředí** (prioritní témata 44-54), a to pouze 33,1 % alokace, a **Využití reform v oblasti zaměstnanosti a začleňování** (prioritní téma 80), a to 35,1 % alokace. U obou oblastí je také zaznamenán nízký nárůst finančních prostředků mezi rok 2009 a 2012, v oblasti **Využívání reform v oblasti**

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

zaměstnanosti a začleňování (prioritní téma 80) ve výši 26,8 % alokace a v oblast **Životní prostředí** (prioritní téma 44-54) ve výši 27,1 % alokace. Prioritní témata naplňuje především OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Nejnižší pokrok od roku 2009 sledujeme v oblasti **Energie** (prioritní téma 33-43), nárůst finančních prostředků mezi Strategickou zprávou 2009 a 2012 je pouze 9,1 %. V této oblasti je v českém prostředí podpora směřována do snížení energetické náročnosti hospodářství a zvýšení kapacit obnovitelných zdrojů energie (solární, biomasa, hydroelektrické a geotermální energie). Prioritní témata naplňuje především OP Podnikání a inovace.

Nejvyšší přírůstek zasmluvněné alokace od Strategické zprávy 2009 jak již bylo zmíněno, evidujeme u oblasti **Informační společnost** (prioritní témata 10-15), a to přírůstek 87,3 % alokace. Vysoký nárůst také vykazuje oblast **VaV, inovace a podnikání** (01-09), kde došlo k nárůstu zasmluvněné alokace o 87,3 %.

KATEGORIZACE POMOCI DLE FORMY FINANCOVÁNÍ

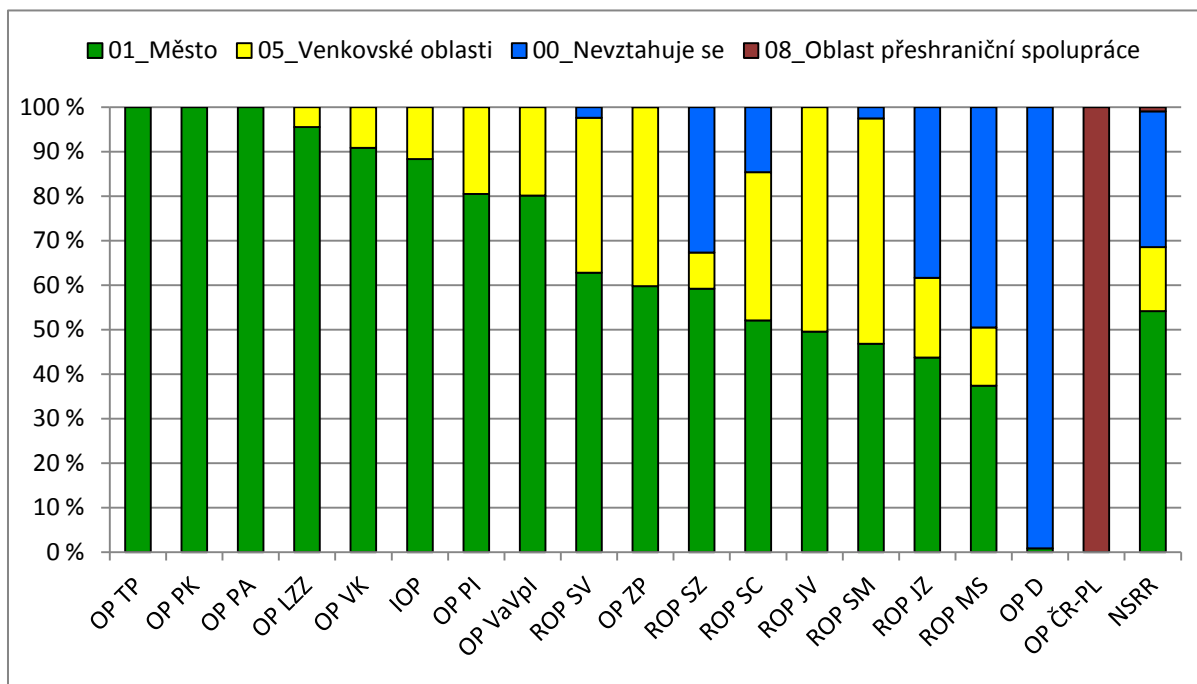
Dalším kritériem, na jehož základě je financování projektů sledováno, je **forma financování**. EK definovala čtyři možné kategorie financování, a to Nevratnou pomoc, Pomoc (úvěry, úrokové dotace, záruky), Rizikový kapitál (účast, fondy rizikového kapitálu) a Ostatní formy financování. V českém prostředí jsou využívány tři z těchto forem financování, s výjimkou rizikového kapitálu, jak naznačuje následující graf.

Většina operačních programů využívá pouze formu financování **Nevratná pomoc** (dotace). OP Podnikání a inovace a ROP Moravskoslezsko v rámci svých finančních nástrojů dále využívají kategorii **Pomoc (úroky, úrokové dotace, záruky)**. Kategorie Ostatní formy financování je pro české OP nerelevantní, vyskytuje se však u některých z projektů, důvodem je chyba na straně žadatele / příjemce a zařazení do chybné kategorie (vyskytuje se především u projektů, které byly předloženy jako jedny z prvních, za čímž stojí nezkušenost jak příjemců, tak kontrolorů při příjmu žádostí). Všechny projekty s touto chybou jsou kontrolovány a opravovány na formu "nevratná pomoc".

Kategorizace pomoci dle typu území

Dalším kritériem členění finančních prostředků je typ území. Příloha II Prováděcího nařízení definuje 11 kategorií, a to Město, Hory, Ostrovy, Řídce a velmi řídké osídlené oblasti, Venkovské oblasti, Bývalé vnější hranice EU, Nejodlehlejší regiony, Přeshraniční spolupráce, Oblasti nadnárodní spolupráce, Oblast mezinárodní spolupráce a Nevztahuje se.

Graf 12 – Kategorizace pomoci OP dle typu území

Zdroj: Výroční zprávy o provádění OP 2011

OP s českými ŘO využívají čtyři z nadefinovaných kategorií území, a to Město, Venkovské oblasti, Přeshraniční pomoc a Nevztahuje se.

OP Praha–Adaptabilita, OP Praha–Konkurenceschopnost a OP Technická pomoc realizují své projekty **v městských oblastech**, i když v případě OP Technická pomoc mají dopad na celou ČR. Také u OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělání pro konkurenceschopnost, Integrovaného OP, OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Životní prostředí a ROP Severovýchod, Severozápad a Střední Čechy převažují městské projekty. Naopak u ROP Jihovýchod a Střední Morava mírně převažují **venkovské oblasti**.

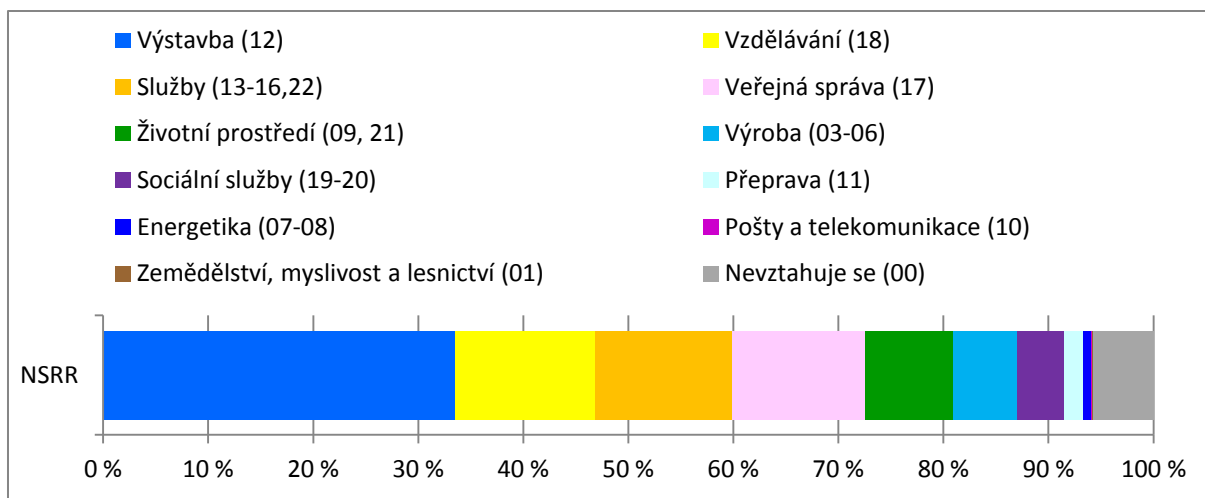
Kategorie „Nevztahuje se“ je využívána pro projekty, kde nelze jasně určit, zda je projekt realizován ve městském či venkovském prostředí, tato problematika se týká především dopravních projektů, kdy jsou budovány a rekonstruovány silniční a železniční tahy, které prochází oběma typy území, to se týká s výjimkou páté prioritní osy celého OP Doprava a dopravních prioritních os regionálních OP. Dalším případem u regionálních OP je budování cyklostezek napříč regionem.

Celý OP Příhraniční spolupráce ČR–Polsko je realizován v **příhraničních regionech**.

KATEGORIZACE POMOCI DLE HOSPODÁŘSKÉ ČINNOSTI

Poslední kategorií, která se využívá v rámci kategorizace pomoci, je dělení dle **hospodářské činnosti příjemce**.

Graf 13 – Kategorizace pomoci dle hospodářské činnosti

Zdroj: Výroční zprávy o provádění OP 2011

Nejvyšší finanční prostředky jsou vynakládány příjemci s hospodářskou činností **Výstavba**, k čemuž přispívá především OD Doprava 4,7 mld. €. Do této kategorie přispívají také příjemci regionálních OP a OP Praha–Konkurenceschopnost, ovšem v rozdílných řádových jednotkách.

Druhý nejvyšší příspěvek z alokace NSRR čerpají příjemci s hospodářskou činností **Vzdělávání**, k čemuž přispívá především OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost 1,1 mld. €, poloviční částkou OP Výzkum a vývoj pro inovace, částkou 265,1 mil. € OP Lidské zdroje a zaměstnanost a 192,0 mil. € OP Praha–Konkurenceschopnost. Nižší měrou přispívá také většina ostatních OP.

Třetí skupinou nejvíce zastoupenou v NSRR jsou příjemci s hospodářskou činností **Služby**, to zahrnuje Velkoobchod a Maloobchod, Pohostinství a ubytovací služby, Finanční zprostředkování, Činnost v oblasti nemovitostí, pronájmu a podnikatelské činnosti a jiné nespecifikované služby. Příjemce poskytující služby mají všechny OP s výjimkou OP Technická pomoc, OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost a OP Životní prostředí.

O něco méně čerpají příjemci z **Veřejné správy**, a to především díky OP Technická pomoc a technickým osám všech OP.

Projekty technické pomoci a některé další projekty nebylo možné zařadit dle ekonomických činností, proto u nich byl použit typ Nevztahuje se. Další skupinou využívající tuto kategorii jsou projekty realizované v rámci finančních nástrojů.

2.1.4. Hlavní problémy při realizaci NSRR a přijatá opatření

Hlavní problémy při realizaci NSRR jsou řešeny v rámci řízení rizik. Řízení rizik představuje významnou součást řízení a koordinace celého NSRR. Cílem strategie řízení rizik MMR-NOK je identifikovat rizika, redukovat jejich potenciální dopady nebo je maximálně omezit prostřednictvím navrhovaných a realizovaných opatření.

Pro řízení rizik zavedl MMR-NOK nástroj tzv. **zesílené řízení rizik**. Jedná se o stěžejní koordinační aktivitu, kterou MMR-NOK využívá u operačních programů, u kterých je identifikováno riziko nesplnění pravidla n+3 / n+2 pro předmětnou alokaci. Cílem je eliminovat rizika a řešit problémy tak, aby byly prostředky ze SF / FS včas vyčerpány a došlo k naplnění stanovených cílů.

Rozdělení hlavních problémů implementace NSRR dle oblastí

A. Hlavní problémy s dopadem do finanční oblasti	B. Hlavní problémy v oblasti implementace
<ul style="list-style-type: none">• <i>Nesplnění pravidla n+3 / n+2</i>• <i>Problematika finančních oprav</i>• <i>Nedostatek prostředků ve veřejných rozpočtech na zajištění spolufinancování projektů</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>Pochybení v oblasti řídicích a kontrolních systémů</i>• <i>Problémy v oblasti administrativní kapacity NSRR</i>• <i>Problémy spojené s realizací velkých projektů</i>• <i>Porušení pravidel v oblasti veřejných zakázek</i>• <i>Problémy v oblasti absorpční kapacity</i>

A. HLAVNÍ PROBLÉMY S DOPADEM DO FINANČNÍ OBLASTI

- **Nesplnění pravidla n+3 / n+2**

Popis

Pravidlo n+3 / n+2 je považováno za administrativní nástroj k zajištění plynulosti čerpání prostředků ze SF / FS. V současném programovém období se pravidlo n+3 poprvé vykazovalo v roce 2011. V České republice bylo toto pravidlo splněno (v některých případech s využitím zálohové platby, příp. ročních závazků velkých projektů předložených Evropské komisi ke schválení). Problémy s plněním pravidla n+3 / n+2 se vyskytují zejména u operačních programů, které realizují strategické projekty s dopadem na území celé ČR či objemově náročné projekty. Významný dopad na plnění pravidla n+3 / n+2 má i pozastavení procesu certifikace ze strany Platebního a certifikačního orgánu, pozastavení platební lhůty nebo plateb ze strany Evropské komise podle článku 91 a 92 Obecného nařízení.

Přijatá opatření

Pro potřeby průběžného sledování a vyhodnocování naplňování pravidla n+3 / n+2 stanovil MMR-NOK tzv. kontrolní hranice čerpání. Tyto hranice byly stanoveny v procentuální míře a jsou čtvrtletně sledovány ve vybraných stavech čerpání. Neplnění kontrolních hranic je prvním signálem pro zařazení operačního programu do zesíleného řízení rizik.

Pro operační programy, které jsou zařazené do zesíleného řízení rizik, MMR-NOK zpracovává tzv. Akční plány, které obsahují přehled opatření s termíny plnění. Akční plány jsou schvalovány vládou ČR a jsou pravidelně kontrolovány ze strany MMR-NOK (mj. na pravidelných koordinačních schůzkách

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

s řídicími orgány). Navrhovaná opatření mají převážně implementační charakter. V případech, kdy může být ohroženo plnění pravidla $n+3 / n+2$, ačkoliv byla přijata řada opatření, MMR-NOK navrhuje realokace mezi operačními programy. Od začátku programového období MMR-NOK navrhl realokovat prostředky ze dvou operačních programů na základě analýz stavu a predikcí čerpání.

- První přesun prostředků mezi operačními programy byl proveden v roce 2011. Byla provedena realokace z OP Technická pomoc do celkem 10-ti operačních programů ve výši 52,9 mil. EUR (příspěvek Společenství). Realokace byla schválena Evropskou komisí v roce 2011. Z této uvolněné alokace bylo například v rámci Integrovaného operačního programu podpořeno pilotní odzkoušení finančního nástroje JESSICA na národní úrovni a v rámci regionálních operačních programů byla podpořena infrastruktura pro rozvoj vzdělávání na středním stupni vzdělání.
- V první polovině roku 2012 předložilo MMR-NOK vládě ČR ke schválení další návrh na realokaci prostředků mezi operačními programy. Tentokrát vláda ČR schválila realokaci mezi programy spolufinancovanými z Evropského sociálního fondu, konkrétně realokaci z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tato revize byla rozdělena do dvou částí. První část revize byla předložena Evropské komisi ke schválení v září 2012. Druhá část revize bude provedena na začátku příštího roku. Většina prostředků bude směřována na podporu sociální integrace a rovných příležitostí prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

- **Problematika finančních oprav**

Popis

Členské státy EU odpovídají za správné fungování systému řízení a kontroly. V případě, že dojde k pochybení při řízení a kontrole na úrovni programu či pochybení u jednotlivých příjemců na úrovni projektů, provádí členský stát finanční opravy – korekce. V případě, že finanční opravu provede členský stát, mohou být prostředky uvolněné z finanční opravy znovu využity.

Touto oblastí se MMR-NOK začal intenzivně zabývat v roce 2012, a to zejména v souvislosti se zjištěními z provedených auditů. Výše finanční opravy závisí na konkrétním charakteru a případu nesrovnalosti. Jde o významný problém, který má dopad na plnění limitů čerpání v jednotlivých letech, ale také na státní rozpočet, protože výdaje zasažené nesrovnalostí nemohou být proplaceny z prostředků EU.

Přijatá opatření

Na národní úrovni jsou finanční korekce řešeny se zapojením všech relevantních subjektů. Kromě zástupců ministerstva pro místní rozvoj se koordinačních schůzek účastní také zástupci ministerstva financí (Platebního a certifikačního orgánu a Auditního orgánu) a řídicích orgánů operačních programů. Mechanismus vypořádání finančních oprav je blíže specifikován dále (viz „Pochybení v oblasti řídicích a kontrolních systémů“).

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

- **Nedostatek prostředků ve veřejných rozpočtech na zajištění spolufinancování projektů**

Popis

V rámci implementace některých operačních programů se v roce 2012 objevil problém nedostatku prostředků na kofinancování projektů, který souvisí se snižováním výdajů ve státním sektoru, a tedy i se snižováním rozpočtů jednotlivých ministerstev (resp. řídicích orgánů operačních programů).

S tímto problémem úzce souvisí také problém pozastavení proplácení ze strany Evropské komise. Financování realizace politiky soudržnosti je v ČR založeno na předfinancování výdajů ze státního rozpočtu, resp. příslušných kapitol resortů. Tato skutečnost vyvolává ještě větší tlak na státní rozpočet zvláště v případě, kdy nejsou ze strany Evropské komise refundovány vynaložené výdaje v důsledku pozastavení proplácení.

Jde o významný problém v případě, že postihne operační programy, které mají problémy s plněním pravidla n+3 / n+2. Nerealizací připravených projektů může dojít ke zhoršení situace, tzn. k oddálení reálné implementace projektů, a tím pozdržení proplácení prostředků a následné certifikace výdajů, což může významně ohrozit naplnění pravidla n+3 / n+2.

Přijatá opatření

V souvislosti s finanční krizí a úsporami v rozpočtu ČR vnímá MMR-NOK fondy EU jako pravděpodobně jediný významný zdroj pro možný fiskální impuls. Proto bylo již do programového prohlášení současné vlády ČR zaznamenáno, že ČR „bude prosazovat vyčlenění dostatečných prostředků na strukturální a kohezní politiku“. O těchto problémech, včetně vyčíslení alokace MMR-NOK informuje vládu ČR.

B. HLAVNÍ PROBLÉMY V OBLASTI IMPLEMENTACE

- **Pochybení v oblasti řídicích a kontrolních systémů**

Popis

Od začátku programového období obdržela ČR ze strany Evropské komise několik varovných nebo přerušujících dopisů týkajících se implementace konkrétních operačních programů. Tímto krokem Evropská komise vyjádřila pochybnosti o řádném fungování řídicích a kontrolních systémů a požadovala jejich prověření či nápravu ve stanovených oblastech. Nejčastějšími důvody pro zaslání dopisu Evropské komise byla pochybení v oblasti zadávání veřejných zakázek, výběru či hodnocení projektů a kontroly.

Přijatá opatření

Zesílené řízení rizik využívá MMR-NOK také pro odblokování pozastavených či přerušovaných plateb ze strany Evropské komise. Konkrétně se jedná o koordinační schůzky s představiteli řídicích orgánů operačních programů za účasti zástupců Platebního a certifikačního orgánu, Auditního orgánu, příp. za účasti gestorů zákona o veřejných zakázkách a dalších subjektů. Na koordinačních schůzkách je stanoven harmonogram realizace kroků tak, aby reakce na dopisy Evropské komise byla odeslána v požadovaném termínu. Na plnění harmonogramu dohlíží MMR-NOK. Na těchto schůzkách jsou probírána také jednotlivá zjištění z provedeného dodatečného auditu, pokud byl ze strany Evropské komise požadován, a nápravná opatření.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

- **Problémy v oblasti administrativní kapacity NSRR**

Popis

V oblasti administrativní kapacity je řešena fluktuace zaměstnanců implementační struktury NSRR a využívání externích služeb v rámci implementace NSRR. Vysoká fluktuace zaměstnanců má vliv na implementaci operačního programu. Může docházet k situaci, kdy bude implementace operačního programu po určitou dobu významně zpomalena nebo dokonce přerušena. Jako důvody odchodu zaměstnanců je uváděno řízené rušení pracovních míst za účelem zefektivnění činností a úspor, které jsou směřovány na snížení mzdových a provozních nákladů, případně organizační změny, které vyvolaly další změny v personálním obsazení. Na revizi počtu administrativních pracovníků negativně působí omezení využívání externích služeb, které požadovala Evropská komise.

Přijatá opatření

Problémy v oblasti administrativní kapacity jsou řešeny systematickým proškolením zaměstnanců (např. byla vytvořena webová stránka <http://www.vzdelavaninsrr.cz/>, kde je možno vyhledat materiály, dokumenty, zákony, metodiky a zároveň je možné se přihlásit na semináře pořádané z národní úrovně). V roce 2012 MMR-NOK aktualizoval Metodiku výběru zaměstnanců implementujících fondy EU v programovém období 2007–2013 a v programovém období 2014+. Cílem metodického pokynu je harmonizovat základní výběrová kritéria při přijímání zaměstnanců v rámci implementace fondů EU, sjednotit formu zveřejňování výběrových řízení a povinné požadavky kladené na výkon pozice a proces samotného výběru.

- **Problémy spojené s realizací velkých projektů**

Popis

Riziko u velkých projektů spočívá zejména ve vyšší náročnosti na přípravu i realizaci těchto projektů. Žádosti o velký projekt schvaluje nejdříve řídicí orgán příslušného operačního programu, poté jsou žádosti předkládány ke schválení Evropské komisi. Některé velké projekty nebyly schváleny v souladu s původním harmonogramem. Jedním z důvodů prodlužování schvalování velkých projektů byla například nesprávná transpozice směrnice EIA do stávající právní úpravy ČR nebo předkládání stížností a žalob ze strany některých organizací orgánům Evropské komise. Komplexnost a náročnost velkých projektů na řízení představuje riziko i ve fázi realizace, zejména z důvodu existence veřejných zakázek s vysokou hodnotou zakázky. Těžště problémů spojených s realizací velkých projektů se postupně přesouvá do realizační fáze projektů.

Přijatá opatření

MMR-NOK při přípravě, schvalování a realizaci velkých projektů vystupuje v roli prostředníka komunikace s Evropskou komisí a řídicími orgány, příp. JASPERS, kdy zprostředkovává kontakt mezi těmito subjekty a vystupuje v roli určitého facilitátora při řešení sporných bodů týkajících se realizace velkých projektů. MMR-NOK současně shromažďuje data o připravovaných velkých projektech v Národním plánu přípravy velkých projektů a vytváří tlak na řídicí orgány, aby harmonogramy předkládání žádostí Evropské komisi byly dodržovány a nedocházelo ke zbytečným prodávám.

Z důvodu rizika nedodržení harmonogramu některých velkých projektů požádal MMR-NOK jako národní koordinátor ČR spolu s dalšími členskými státy Evropskou komisí o upřesňující informace o způsobu uplatňování pravidel u velkých projektů, které případně nebudou dokončeny v řádném

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

termínu do konce programového období 2007–2013. Návrh členských států na rozdělení projektů na etapy bude Evropská komise posuzovat s cílem dosažení dohody o nových harmonogramech a změnách jejích rozhodnutí o již schválených projektech v roce 2013.

- **Porušení pravidel v oblasti veřejných zakázek**

Popis

Jedná se o problém vyskytující se napříč všemi operačními programy. Porušení pravidel v oblasti veřejných zakázek stále patří mezi nejčastější pochybení identifikovaná v rámci prováděných kontrol a auditů. Mezi nejčastější pochybení např. patří zkracování lhůt pro vyžádání zadávací dokumentace, nevhodně nastavená výběrová kritéria, dělení zakázek, vícepráce.

Přijatá opatření

Na národní úrovni došlo k aktualizaci znění zákona o veřejných zakázkách, metodických pokynů a také sjednocení kontrolních listů pro oblast veřejných zakázek. Na ministerstvu pro místní rozvoj vznikl metodický útvar pro veřejné zakázky a jeho úkolem je vytvářet jednotné metodické prostředí pro zadávání veřejných zakázek v oblasti SF / FS a poskytovat konzultace a stanoviska řídicím orgánům operačních programů.

- **Problémy v oblasti absorpční kapacity**

Popis

U některých oblastí podporovaných operačními programy byly zaznamenány problémy spočívající v nedostatečné připravenosti projektových záměrů či nedostatečném množství projektů pokrývajících plánovanou alokaci. Tyto problémy se týkají především finančně náročných a komplexních projektů, které mají dopad na celé území ČR. Tyto problémy byly zjištěny například u národních projektů zaměřených na vzdělávání, na rozvoj informační společnosti ve veřejné správě nebo na zlepšení kvality ovzduší. U těchto projektů se často setkáváme i s problémy při jejich realizaci, což často negativně ovlivňuje plnění pravidla $n+3 / n+2$.

Přijatá opatření

Výše uvedené problémy MMR-NOK sleduje v rámci zesíleného řízení rizik. Absorpční kapacita je také hodnocena v rámci komplexních analýz, které MMR-NOK předkládá vládě ČR. Mezi navrhovaná opatření ke zlepšení absorpční kapacity (včetně realizační fáze projektů) patří i „task force projektu“, tedy vytvoření stabilních pracovních týmů pro realizaci objemově významných projektů.

2.1.5. Výsledky provedených hodnocení programů a politik

Kapitola je rozdělena do dvou částí, přičemž první se věnuje rešerši všech evaluací, které se vztahují k programovému období 2007-2013 v České republice. Druhou část tvoří analýza evaluací dle témat definovaných v pokynu EK „Guidance note on indicative contents and Structure for the national strategic reports 2012“ (Pokyn COCOF), kapitola 2.3.2.

Podrobněji je tato část rozpracována v **příloze 9**.

REŠERŠE EVALUACÍ

K programovému období 2007-2013 se v ČR váže 369 evaluací¹², přičemž ukončených bylo 87 % z nich, 7 % bylo v realizaci a ostatní byly ve fázi přípravy nebo probíhalo zadávací řízení. Evaluace byly zpracovávány od roku 2005, kdy se jednalo výhradně o *ex-ante* evaluace pro nastavení současného programového období. Nejvíce evaluací bylo dokončeno mezi lety 2009-2011. Evaluace, které mají plánované dokončení v roce 2013, se většinou týkají nastavení nového programového období 2014-2020.

Tři čtvrtiny ze všech evaluací byly zpracovány externí formou. Průměrný počet všech evaluací připadající na jeden operační program (případně NOK či ostatní subjekty) je 16.

Z pohledu druhu evaluace tvoří největší podíl *evaluace průběžné*, kterých je přes 80 % (strategické zprávy, průběžná hodnocení, evaluace, které slouží ke zlepšení implementace, zhodnocení úspěšnosti apod.). Další významnou složku představují *ex-ante evaluace*, které se realizovaly zejména mezi lety 2005-2007, a další, které jsou plánované pro nové programové období zaměřené na zlepšení nastavení připravovaných programů. Ač není zpracování *mid-term* evaluací povinné, bylo v ČR zpracováno 10 evaluačních studií zabývajících se hodnocením programů v polovině programového období. Zároveň jsou v rámci některých operačních programů zpracovávána průběžná (roční) hodnocení programu, která mají stejný cíl.

Provedené evaluace lze rozdělit do několika skupin dle tématu, kterým se zabývají. V polovině případů se jedná o evaluace na téma řízení a implementace (včetně hodnocení nastavení implementace, optimalizace procesů/administrace, analýzy pokroku, analýzy absorpční kapacity apod.). Významnou kategorií jsou také evaluace vztahující se k finančním nástrojům a možnostem monitoringu včetně analýzy indikátorů (vyhodnocení plnění monitorovacích indikátorů, optimalizace soustavy indikátorů, nastavení metodiky apod.). Stále silněji jsou zastoupeny také evaluace k dalšímu programovému období 2014-2020. Ostatní kategorie jsou zastoupeny již méně početně, ale jedná se například o analýzy integrovaných plánů rozvoje měst a dopadové evaluace v oblastech životního prostředí, vzdělávání, podpory podnikání či lidských zdrojů a zaměstnanosti, evaluace publicity či finančních nástrojů. Relativně malý počet evaluací je zaměřen konkrétně na posouzení horizontálních témat, jedná se spíše o témata, která jsou jednou z částí větších evaluací.

Mezi dopadovými evaluacemi je důležité zmínit evaluace OP Lidské zdroje a zaměstnanost a OP Podnikání a inovace, které využívají metodu kontrafaktuální evaluace (Counterfactual Impact Evaluation, CIE). Metoda slouží k mapování dopadů, přičemž umožňuje ekonometrické srovnání dopadů pomocí srovnání situace s intervencí a hypotetické situace bez intervence. Kontrafaktuální evaluace je tak jednou z praktických metod využitelných v *on-going* dopadových evaluacích, pomocí níž byly v evaluacích OP Podnikání a inovace zkoumány například vlivy investic na efektivitu výroby, na konkurenceschopnost a na interní sociální zodpovědnost podniků. U evaluace OP Lidské zdroje a zaměstnanost byla metoda použita ke zjištění míry vlivu podpory z ESF na obrat, zisk a zaměstnanost ve firmách a odkrytí mechanismu, kterým k tomuto vlivu dochází.

¹² data jsou platná k 1. Q 2012, v rámci přílohy č. 10 naleznete Souhrnný přehled evaluačních výstupů realizovaných ŘO a MMR-NOK v rámci programového období 2007-2013

ANALÝZA EVALUACÍ DLE TEMATICKÉHO ZAMĚŘENÍ

Kapitola věnující se konkrétním zjištěním a doporučením vycházejícím ze zpracovaných evaluací je dělena dle témat definovaných v pokynu EK. Z celkového souboru evaluací byly (vzhledem k vysokému počtu provedených evaluací) vybrány ty nejzajímavější, které se vztahují k definovaným tématům a je o nich uvedena podrobnější informace.

Rovné příležitosti

Téma rovnosti mezi muži a ženami jako samostatné hlavní téma pro evaluaci nebylo v evaluačních studiích v ČR téměř zastoupeno, jednalo se častěji o doplňkové téma v rámci jiných evaluací – například v evaluaci realizované MMR „Střednědobé hodnocení věcné a finanční realizace NSRR“. Na problematiku rovných příležitostí se zaměřuje také Prioritní osa 3 OP LZZ – Sociální integrace a rovné příležitosti. Rovnost mezi muži a ženami je tedy řešena jako součást jiných (obecnějších) evaluací OP LZZ. Evaluace, která se zabývá přímo a pouze hodnocením rovných příležitostí, byla zpracována pouze jedna, v rámci ROP SV: „Hodnocení vlivu intervencí Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod na rovné příležitosti“ (2009). Závěrem evaluace je, že problematika rovných příležitostí je dostatečně prezentována žadatelům a příjemcům podpory a je vhodně implementována do ROP SV. V realizovaných projektech je dostatek aktivit, které zohledňují potřeby znevýhodněných skupin obyvatelstva. Problém byl identifikován v monitoringu rovných příležitostí příjemci i ve veřejné prezentaci problematiky. Celkem bylo formulováno pět hlavních, dostatečně konkrétních doporučení, která vycházejí z detailní znalosti postojů příjemců, žadatelů i zástupců implementační struktury. Všechna doporučení, s výjimkou jediného, byla uvedena do praxe. Ze závěrů evaluace vyplývá mj. potřeba zvýšení informovanosti příjemců a žadatelů, na což reagoval ŘO zařazením tématu do seminářů pro žadatele. Další doporučení se týkají konzultace a výměny zkušeností s jinými úřady regionálních rad na poli hodnocení horizontálních témat. Na základě tohoto doporučení bylo zařazeno téma rovných příležitostí např. do workshopů odboru metodického řízení programu a monitoringu.

Princip partnerství

Na problematiku aplikace principu partnerství byly zaměřeny dvě evaluace, přičemž jedna hodnotí partnerství v projektech OP LZZ – „Hodnocení uplatňování principu partnerství v projektech OP LZZ“ (MPSV, 2011)) a druhá je zaměřena na hodnocení spíše v širším pojetí (zapojení nestátního neziskového sektoru (dále jen „NNS“) do realizace programů strukturálních fondů – „Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice“ (MMR-NOK, 2012)).

V projektu MMR-NOK je zdůrazněna potřeba zapojení NNS do přípravy, sledování a hodnocení operačních programů ČR. K tomu dochází prostřednictvím zastoupení reprezentantů NNS v monitorovacích výborech jednotlivých operačních programů (dále jen „MV OP“) a dále v řídicích a koordinačních výborech. Především zastoupení v MV OP je vyhodnoceno ze strany NNS jako formální bez praktického vlivu na realizaci OP a zároveň jednotlivé subjekty NNS mají nízké povědomí o svém zastoupení v MV OP, což je hodnoceno jako závažný nedostatek. Bylo zjištěno, že 41 % respondentů¹³ partnery do projektu nezapojuje, případně je zapojují pouze částečně, přičemž jako důvod byla identifikována především administrativní náročnost jejich zapojení. Z evaluace MPSV vyplynulo, že v rámci OP LZZ jsou partnerství většinou (ve 2/3) omezena regionálně až lokálně

¹³ Mezi respondenty dotazníku byli nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti a občanská sdružení.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

a příjemci v drtivé většině (90 %) využívají ke spolupráci již osvědčené partnery. Bylo zjištěno, že i když respondenti¹⁴ uvádějí, že partnerství jsou pro ně velmi důležitá, neznamená to, že se skutečně podílejí na rozhodování v projektu (více než polovina z nich deklarovala, že rozhodnutí pouze akceptují). Pro tvorbu partnerství byly vyhodnoceny jako velmi přínosné zkušenosti z CIP EQUAL, což souvisí s tím, že příjemci využívají častěji již vyzkoušená partnerství.

Doporučení z výše jmenovaných projektů jsou dostatečně podrobná a adresná, obsahují konkrétní kroky i informaci o subjektu zodpovědném za plnění doporučení. Evaluace MMR-NOK byla ukončena teprve v červnu 2012, proto není zhodnocení realizace doporučení ještě možné, ale metody, kterými byla evaluace zpracována (především realizace expertního panelu se zástupci zadavatele), vytvářejí předpoklad, že doporučení budou kladně přijata a realizována. U evaluace MPSV byly výsledky a doporučení z ní plynoucí rozpracovány do konkrétních aktivit a diskutovány na diskusním panelu se zástupci řídicího orgánu a zprostředkujících subjektů OP LZZ, čímž bylo dosaženo vyšší realizovatelnosti navrhovaných doporučení. Doporučení byla zapracována do Veřejného plánu řešení evaluačních doporučení (VPŘED), který obsahuje přehled konkrétních kroků pro jejich realizaci. Z 13 doporučení bylo 12 přijato a rozpracováno do aktivit vedoucích k jejich splnění. Aktivity ve Veřejném plánu jsou průběžně plněny, k poslední aktualizaci dne 1. 11. 2012 bylo splněno 6 doporučení a ostatní byla v řešení.

Koordinace mezi fondy a dalšími nástroji

K tomuto tématu byly za sledované období zpracovány tři evaluace, přičemž dvě z nich byly v době zpracování této zprávy ještě v realizaci a nejsou zatím k dispozici. Evaluačním projektem, který je již dokončen, je projekt MMR-NOK „Zajištění synergických vazeb mezi operačními programy v programovém období 2007-2013“ (2009). Z projektu vyplývá, že nejvýznamnější klíčové vazby se synergickými efekty lze najít zejména u podpory, kde jsou investice do fyzické infrastruktury doplněny investicemi do lidského potenciálu (zejména ve formě vzdělávání, především mezi OP VaVpl a OP PI, potažmo OP VK). Z hlediska silné potenciální synergie byly jako vysoce důležité definovány i další tzv. koordinační klastry. Dále bylo zjištěno, že tehdejší podoba Koordinačních výborů (KV) není z hlediska zajištění synergií mezi OP funkční. Jednání KV jsou z pohledu sledované problematiky příliš formální a složení KV není optimální.

Doporučení vycházející z evaluace jsou podnětná a inovativní a z velké části byla zapracována. MMR-NOK zpracoval „Metodické doporučení k zajištění synergických vazeb mezi operačními programy 2007-2013“ s cílem sladit pojetí problematiky synergií jednotlivými ŘO a stanovit jednotná pravidla. S metodickým doporučením byly seznámeny ŘO OP na speciálním semináři a v rámci každého OP byla stanovena kontaktní osoba, která se oblasti synergií věnuje. Bylo realizováno i doporučení týkající se transformace KV, přičemž v případě potřeby je nyní oblast zajištění synergií projednávána i na této platformě.

Administrativní kapacita a spolupráce mezi jednotlivými úrovněmi správy

Téma budování administrativní kapacity je obsaženo nejčastěji v evaluacích zaměřujících se na řízení a implementaci OP. Administrativní kapacitě se věnuje i několik evaluací/analýz Národního orgánu pro koordinaci se zaměřením na celou implementační strukturu NSRR. Evaluací zaměřujících se na téma víceúrovňové spolupráce je ale minimum a toto téma je řešeno spíše okrajově nebo je předmětem prostých analýz stavu. Věnují se mu například úzce zaměřená analýza OP PI

¹⁴ Dtto.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

„Odstraňování bariér spolupráce mezi školou a praxí“ nebo projekt ROP MS „Analýza Integrovaných plánů rozvoje měst realizovaných v rámci regionálních operačních programů v polovině programového období 2007-13“, který ale nemá podobu evaluační studie. Nebyla zpracována žádná evaluace, která by se zabývala pouze víceúrovňovou spoluprací.

Územní soudržnost

Na toto téma bylo zpracováno více evaluací zabývajících se převážně integrovanými přístupy při rozvoji regionů, měst a obcí. Pro účely strategické zprávy byly vybrány tři evaluace, které reflektují téma definované v pokynech EK nejlépe. Jedná se o evaluaci MMR-NOK „Průběžná evaluace stavu realizace Integrovaných plánů rozvoje měst a vyhodnocení funkčnosti nastavení implementačního systému IPRM“ (2010), evaluaci ROP SZ „Evaluace IPRM ROP SZ“ (2010) a OP ŽP „Územní disparity krajů v rámci realizace OP Životní prostředí“ (2010).

Zjištěním projektu MMR-NOK je, že města z důvodu hospodářské krize odkládají projekty vyžadující velké spolufinancování z jejich strany. Pro úspěch projektů bylo jako důležité vyhodnoceno nastavení řídicí struktury (jasně vymezené kompetence, minimální proluky ve schvalování), přičemž bylo zjištěno, že systémy pravidel v jednotlivých ŘO jsou odlišné, ale funkční. V projektu ROP SZ bylo zjištěno, že vlivem složitě nastaveného implementačního systému dochází ke zpoždění čerpání, zároveň jednotlivá města adekvátně přizpůsobila integrované plány rozvoje měst své vnitřní kultuře, postupům a rozsahu programu. Nejvíce se na základě analýz osvědčil systém řízení IPRM nastavený obecným způsobem, který definoval pouze základní řídicí prvky a mechanismy. Cílem analýzy OP ŽP bylo mj. provést aproximaci absorpční kapacity jednotlivých krajů a analyzovat regionální disparity čerpání. Z projektu hodnocení absorpční kapacity vyplývá, že mezi jednotlivými PO a oblastmi podpory existují poměrně výrazné rozdíly. Většina příjemců hodnotí svou účast v programu kladně a zvažují svou další účast. Jako negativní byla hodnocena neschopnost ŘO včas učinit rozhodnutí v nestandardních situacích nebo při změnách projektu.

Doporučení z realizovaných evaluací lze hodnotit jako podnětná. Doporučení jsou zpracována podrobně, především ale u evaluace ROP SZ je patrné, že nebyl brán zřetel na připomínky ŘO. Zde bylo akceptováno pouze 6 doporučení z 16 (z důvodu jejich finanční či personální náročnosti), přičemž přijatá doporučení byla zapracována do existujícího souhrnného přehledu doporučení a jsou řádně plněna, případně přenesena na úroveň, kde je možné je implementovat. Až na jedno doporučení byly všechny body definované v evaluaci OP ŽP uvedeny do praxe. Na základě doporučení z evaluace OP ŽP došlo k realokacím tří prioritních os, byla zintenzivněna komunikace a publicita směrem k potenciálním žadatelům a vznikla zelená linka pro poskytování informací. Došlo také k upřesnění procesu hodnocení žádostí. Současně byla realizována i doporučení k zefektivnění implementace IPRM, která vzešla z evaluace MMR-NOK.

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ

V této kapitole je uvedeno souhrnné hodnocení výše zmiňovaných evaluací vybraných na základě Pokynu COCOF. Hodnocení je provedeno za tři důležité aspekty, které by mělo každé kvalitní hodnocení splňovat – tedy zdůvodnění závěrů, srozumitelnost a konkrétnost/detail doporučení. Na základě informací od jednotlivých ŘO je také zpracováno hodnocení zapracování doporučení ze strany zodpovědného ŘO. Hodnocení bylo prováděno kvalitativní metodou – expertním hodnocením. Bodování prováděli nezávisle dva evaluátoři a jejich výsledné hodnoty byly zprůměrovány a zaokrouhleny.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Tab. 6 – Vyhodnocení zdůvodnění, srozumitelnosti a konkrétnosti doporučení a dalších aspektů jednotlivých evaluací

Evaluace	Vazba na téma v kap. 2.3.2 pokynu COCOF	Zdůvodnění závěrů/ doporučení	Srozumitelnost závěrů/ doporučení	Konkrétnost/detail závěrů/ doporučení	Zpracování závěrů/ doporučení ze strany ŘO
Hodnocení vlivu intervencí Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod na rovné příležitosti (2009)	1. Rovné příležitosti	4	4	4	5
Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v ČR (2012)	2. Princip partnerství	5	5	4	*
Hodnocení uplatňování principu partnerství v projektech OP LZZ (2011)	2. Princip partnerství	5	5	5	4
Zajištění synergických vazeb mezi operačními programy v programovacím období 2007-2013 (2009)	3. Koordinace mezi fondy a dalšími nástr.	5	5	5	5
Evaluace IPRM ROP SZ (2010)	5. Územní soudržnost	3	4	2	4
Územní disparity krajů v rámci realizace OP ŽP (2010)	5. Územní soudržnost	4	4	4	5
Průběžná evaluace stavu realizace Integrovaných plánů rozvoje měst a vyhodnocení funkčnosti nastavení implementačního systému IPRM (2010)	5. Územní soudržnost	3	4	3	4
Celkový průměr		4,1	4,4	3,9	4,5

Zdroj: Vlastní výpočet

Škála: 0 až 5, kde 0 = maximálně nevyhovující a 5 = maximálně vyhovující

* evaluace byla ukončena teprve v červnu 2012 a zhodnocení zpracování doporučení není možné

Závěrem lze konstatovat, že zkoumané evaluace zabývající se tématy definovanými EK obsahovaly vyhovující závěry a doporučení, která splňovala nároky na kvalitní evaluaci. Závěry i doporučení byly podány srozumitelně, závěry vycházely z provedených analýz a navazovaly na popsání zjištění. Doporučení byla ve většině případů dostatečně konkrétní a často obsahovala i podrobné informace o způsobu zpracování a subjektu zodpovědném za plnění daného doporučení. Kladně lze hodnotit také práci ŘO/MMR-NOK se získanými doporučeními, ve většině případů byla doporučení akceptována a ve vazbě na všechny evaluace byly zahájeny kroky k implementaci vybraných doporučení.

2.1.6. Analýza potenciálních změn NSRR – platnost strategie NSRR a OP

Téměř všechny řídicí orgány operačních programů provedly od začátku programového období alespoň jednu revizi programového dokumentu, a to z následujících důvodů:

- na základě dopadů hospodářské krize: OP Doprava, OP Podnikání a inovace, ROP Střední Morava, ROP Střední Čechy a ROP Severovýchod. Revize programů spočívala nejčastěji v realokaci prostředků mezi prioritními osami. V důsledku hospodářské krize se řídicí orgány snažily podpořit a posílit aktivity investičního charakteru, které by mohly podpořit konkurenceschopnost ČR.
- na základě změny regionálních či celostátních priorit: ROP Střední Morava, ROP Střední Čechy, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Revize programů spočívala opět v realokaci prostředků ve prospěch opatření, která byla pro daný region potřebná (tato potřeba vycházela ze zpracovaných či aktualizovaných strategií).
- v důsledku nízké absorpční kapacity, kdy o podporované aktivity nejevili někteří žadatelé i přes realizovaná opatření zájem: ROP Střední Čechy, ROP Severovýchod.

Mezi další významné změny je možné zařadit i dodatečnou alokaci, kterou ČR získala na základě článku 17 Meziinstitucionální dohody v celkové výši 237 mil. EUR. Tyto prostředky byly na základě rozhodnutí vlády ČR rozděleny mezi 12 operačních programů. Navýšení alokace si vyžádalo revizi všech 12-ti operačních programů. Tato aktivita byla koordinována ze strany MMR-NOK. Všechny revize operačních programů byly schváleny Evropskou komisí v roce 2011.

Další významné revize operačních programů byly provedeny v návaznosti na analýzy zpracované MMR-NOK o stavu a predikci čerpání. Na základě těchto analýz MMR-NOK dospěl k názoru, že u některých programů je riziko nesplnění pravidla $n+3 / n+2$ v předemných alokací natolik významné, že je nutné navrhnout realokaci prostředků mezi programy. K tomuto kroku se MMR-NOK dosud rozhodlo přistoupit u dvou operačních programů – OP Technická pomoc a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Detailnější informace k těmto revizím jsou obsaženy v kapitole 2.1.4.

Kompletní přehled provedených realokací v rámci operačních programů (mezi prioritními osami) provedených řídicími orgány OP a současně realokace mezi operačními programy je součástí **přílohy č. 11**.

Pokud jde o celkovou strategii stanovenou v Národním strategickém referenčním rámci, byla její platnost posouzena v rámci střednědobé evaluace, která byla Národním orgánem pro koordinaci zadána v polovině roku 2011 a ukončena v květnu 2012. Ze střednědobé evaluace vzešel závěr, že strategie stanovená v NSRR je platná i pro druhou polovinu programového období a úpravy NSRR nejsou i přes socioekonomické změny způsobené ekonomickou krizí zapotřebí.

2.2. Hodnocení stavu realizace Evropské územní spolupráce

2.2.1. Přínos pro plnění cílů EÚS

OP Přeshraniční spolupráce

Prostředky alokované na cíl 3 jsou zaměřeny na tři základní oblasti, kterými jsou přeshraniční spolupráce, nadnárodní spolupráce a meziregionální spolupráce. Největší důraz je kladen na OP Přeshraniční spolupráce, čemuž také odpovídá největší podíl prostředků z celkové alokace na tento cíl. Právě těmto programům, které jsou zaměřeny na rozvoj příhraničních regionů úrovně NUTS III po obou stranách hranice, se věnuje tato kapitola.

Česká republika se účastní následujících OP Přeshraniční spolupráce:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko,
- OP Přeshraniční spolupráce Slovensko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Rakousko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Bavorsko – ČR.

Jejich náplň převážně spočívá v kulturním a socioekonomickém rozvoji a rozvoji dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí. V případě OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko je řídicím orgánem česká strana, konkrétně MMR. U ostatních OP má ŘO (ale i PCO a AO) sídlo v sousedním partnerském státě. V těchto programech ČR plní roli Národního orgánu, která spočívá zejména v koordinaci realizace OP na příslušném pohraničním území v ČR.

Realizace OP Přeshraniční spolupráce má určitá významná specifika, která vyplývají z účasti více členských států, jako je potřeba vypořádat se s odlišnou legislativou těchto států, se strukturou veřejné správy i zvyklostmi jejího fungování a dalšími národními odlišnostmi. Z tohoto důvodu je implementace těchto OP složitější, což se projevuje zejména ve schvalování příslušné dokumentace, v počáteční fázi realizace OP a také v pomalejším náběhu finančních ukazatelů.

Každý OP Přeshraniční spolupráce je považován orgány EK za jediný celek, přestože se na jeho realizaci podílí dvě země. Toto platí analogicky také pro úroveň jednotlivých projektů, které realizují partneři, každý z jiného státu. Celkovou odpovědnost za realizaci projektu nese jen jeden z nich, tzv. Vedoucí partner. Z tohoto důvodu není pro potřeby monitorovacích zpráv možné odlišit informace o českých a zahraničních projektových partnerech, což následně znemožňuje sumarizovat nebo porovnávat data za tyto OP s ostatními tematickými nebo regionálními OP v České republice.

Programy přeshraniční spolupráce jsou, co do obsahu a finančních alokací, nejvýznamnější součástí rámce Cíle 3 – Evropská územní spolupráce. Jejich přínos spočívá v odstraňování socioekonomických problémů příhraničních regionů, které i více než 20 let po odstranění železné opony přetrvávají. Z hlediska jednotlivých států mají příhraniční regiony periferní polohu a nejsou centry hospodářského rozvoje. Spolupráce s regiony na druhé strany hranice tak představuje příležitost pro eliminaci tohoto handicapu. Z tohoto hlediska hrají významnou roli.

Programy se svou úspěšností staly jedinečným efektivním nástrojem napomáhajícím zvyšování životní úrovně v příhraničních regionech, které v důsledku politiky minulých let trpěly ve srovnání s vnitrozemím nedostatečným rozvojem veškeré infrastruktury. Rovněž tak, a to zejména v případě programů společně realizovaných se starými členskými státy, (OP PS Bavorsko – ČR, OP PS Rakousko

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

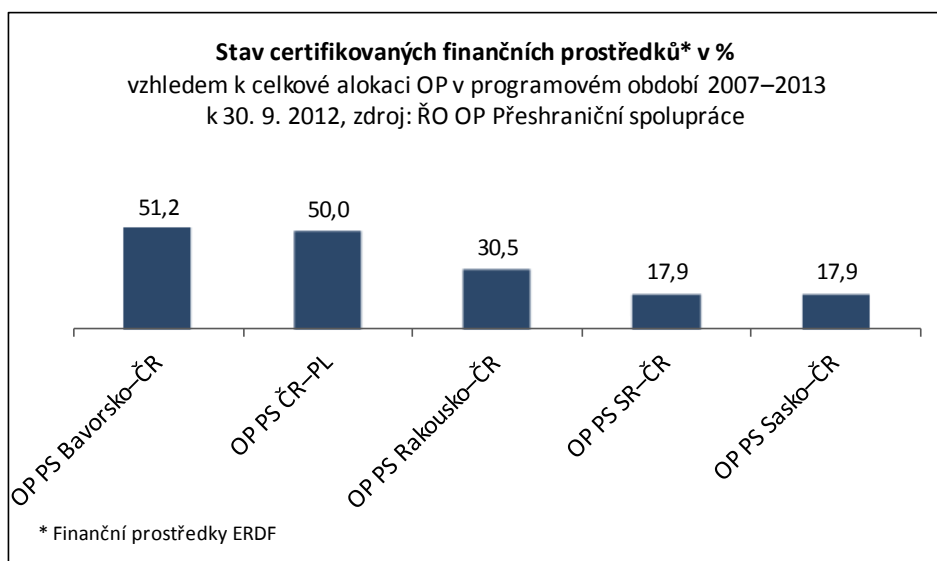
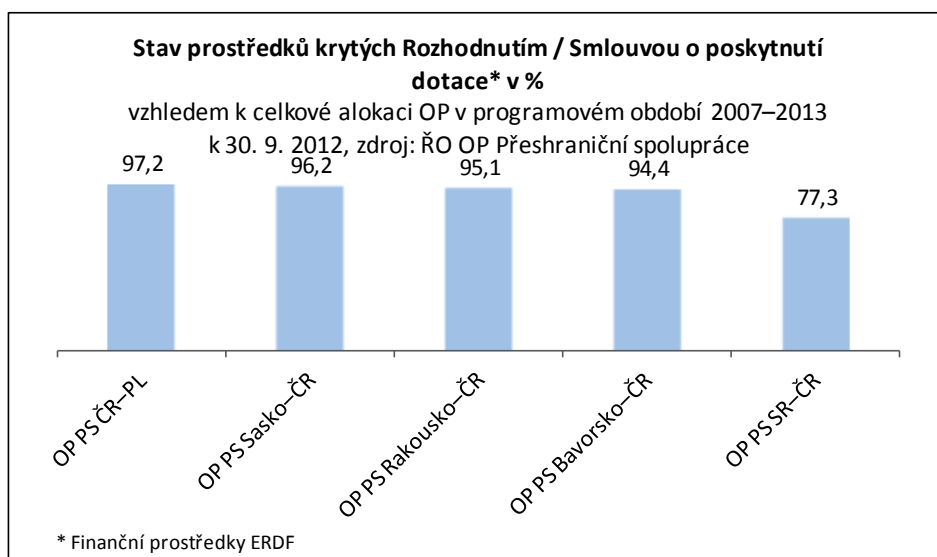
– ČR) umožňují přebírat a zavádět již vyzkoušené a osvědčené postupy při řešení společných problémů, které byly těmito státy aplikovány.

Tzv. „Makrostrategie“

Nově zavedené velkoplošné strategie EU v oblasti Baltského moře a strategie EU pro Podunají nijak do obsahu a cílů programů Cíl 3 – Evropská územní spolupráce nezasahují. U strategie v oblasti Baltského moře je to z geografického hlediska nerelevantní, u Dunajské strategie pak je důvod ten, že tato strategie byla přijata až poté, co byl obsah programů již vymezen. Při současné přípravě dokumentace programů programového období 2014–2020 mohou být v dílčích částech zohledněny. Podmínkou je však souhlas všech participujících orgánů členských zemí na jejich přípravě.

Všechny programy přeshraniční spolupráce současného programového období jsou dosud realizovány bez větších problémů a rizika nevyužití disponibilních finančních prostředků z rozpočtu EU. Aktuální stav jednotlivých programů znázorňují následující grafy 14 a 15, které ukazují stav čerpání.

Graf 14 a 15 – Stručný přehled čerpání OP Přeshraniční spolupráce k 30. 9. 2012

Zdroj: MMZ, září 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Bližší informace o využívání prostředků v rámci OP Přeshraniční spolupráce jsou součástí přílohy č. 12.

2.2.2. Přínos pro plnění cílů OP PS Česko-Polsko

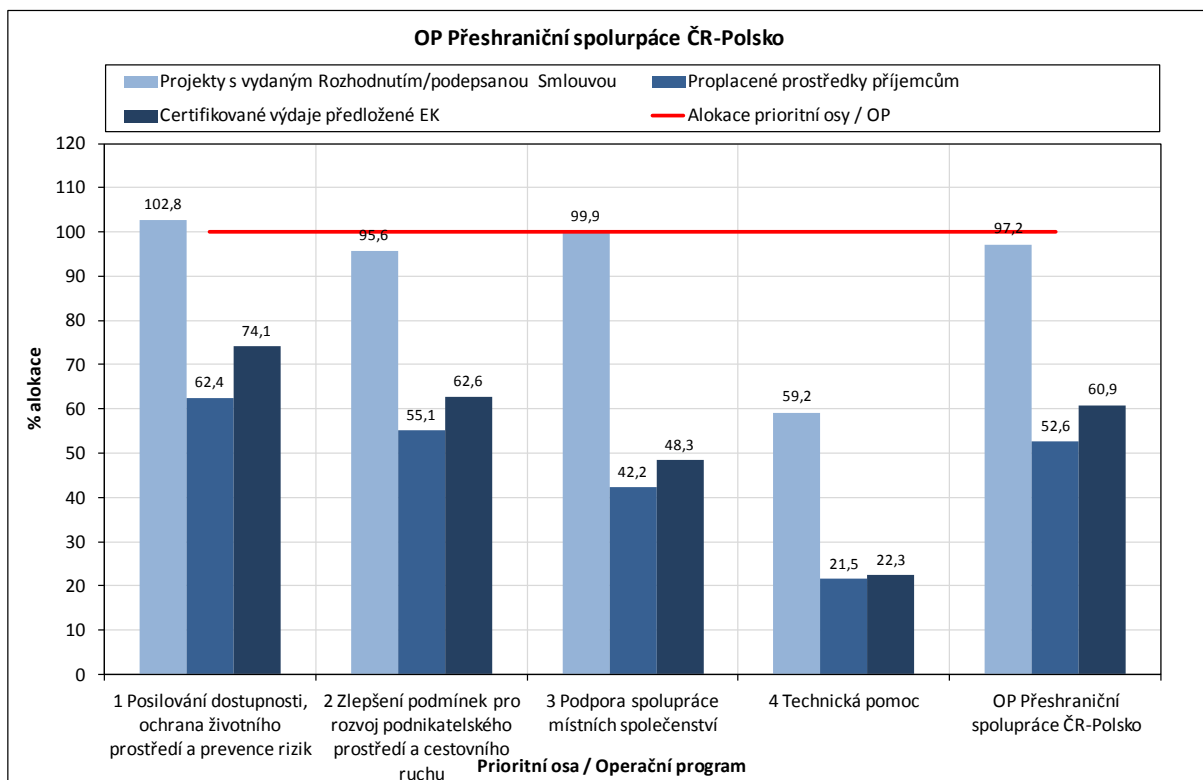
OP PS ČR–Polsko

Finanční alokace OP PS ČR-Polsko je vzhledem k délce hranice a počtu obyvatel žijících v definovaném programovém území ze všech programů přeshraniční spolupráce největší. Díky i dříve získaným zkušenostem v programování a projektování z období Phare a INTERREG IIIA nezaznamenal tento program ve svém průběhu realizace větších problémů a ze strany EK patří k nejlépe hodnoceným programům Evropské územní spolupráce. Program se zaměřuje na zlepšení dopravní dostupnosti, ochranu životního prostředí, podporuje hospodářskou spolupráci a přeshraniční infrastrukturu, cestovní ruch, vzdělávání a kulturní a společenské aktivity.

Program ve sledovaném období zaznamenal vysoký převis podaných projektových žádostí, které představují cca 188 % celkové finanční alokace na program. Z předložených 532 projektových žádostí jich ŘO schválil 243 ve výši cca 213 mil EUR.

Co do počtu projektů a vyčleněných/schválených alokací dominují programu projekty z oblastí podpory rozvoje cestovního ruchu a zejména posilování dopravní dostupnosti. Na ni bylo dokonce vyčleněno 27 % finančních prostředků z celkové alokace.

Graf 16 – Stav čerpání OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko dle jednotlivých prioritních os

Zdroj: ŘO PS ČR–PL – 21. 11. 2011

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Tab. 7 – Vybrané projektové indikátory OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko

Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Dosažená hodnota
Počet osob v podporovaném území přímo ovlivněných opatřeními v oblasti infrastruktury a ochrany ŽP	Počet mužů	0,0	60 000,0	203 746,0
	Počet žen	0,0	60 000,0	212 768,0
Počet aktivit zaměřených na spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje, inovací, podnikání nebo trhu práce	Počet	0,0	40,0	152,0
Počet nových nebo zrekonstruovaných zařízení cestovního ruchu	Počet	0,0	250,0	116,0
Počet osob účastnících se akcí kulturního / sportovního / společenského charakteru	Počet mužů	0,0	25 000,0	138 203,0
	Počet žen	0,0	25 000,0	144 376,0
Počet uspořádaných informačních a propagačních aktivit	Počet	0,0	175,0	68,0

Zdroj: ŘO PS ČR-PL – 21. 11. 2012

2.3. Pokrok a výzvy při provádění dohodnutých priorit a strategie

2.3.1. Národní program reforem a Evropa 2020

V průběhu realizace programů kohezní politiky v období 2007–13 se změnila koncepce a struktura Národního programu reforem (dále také „NPR“) a to tak, aby program zahrnul požadavky Strategie Evropa 2020 a přizpůsobil se jejím cílům a tematickým okruhům. Vzhledem k široké koncepci cílů a priorit Národního strategického referenčního rámce navazujících operačních programů se vztah mezi NPR a programy kohezní politiky téměř nezměnil a intervence OP stále přispívají k naplňování NPR podobným způsobem, jak předpokládá NSRR.

Hodnocení příspěvku NSRR k realizaci reformních opatření a cílů NPR bylo provedeno dvěma způsoby poté, co byly identifikovány vazby mezi oblastmi podpory OP a reformními cíli NPR, a poté, co pro reformní opatření NPR byly identifikovány indikátory v jednotlivých OP. Hodnocení bylo provedeno:

- (i) podle výdajů proplacených příjemcům v podrobnosti podle oblastí podpory OP, protože se má za to, že v takovém případě byla intervence realizována a tudíž přispěla také k cíli NPR bez ohledu na to, zdali byly prostředky následně proplaceny ze strany Evropské komise.
- (ii) podle dosažených hodnot indikátorů, které reprezentují příslušná reformní opatření a ukazují – či spíše naznačují – do jaké míry intervence kohezní politiky (a její výdaje) skutečně přispívají k dosažení cílů NPR.

V následující části jsou shrnuty závěry z provedené analýzy, bližší informace o příspěvku NSRR k plnění Národního programu reforem a strategie Evropa 2020 jsou součástí **přílohy č. 13**.

I. Konsolidace veřejných financí.

Toto reformní opatření je zaměřeno na organizační, legislativní a reformní činnosti v oblasti daňového systému, zdravotnictví, veřejné správy a není zde přímá vazba a dopad oblastí podpory operačních programů k naplňování NPR.

II. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky.

Druhé reformní opatření NPR věnuje pozornost trhu práce a s ním související oblasti boje proti chudobě. Reformní cíle se zaměřují na řešení strukturálních problémů na trhu práce, zvyšování zaměstnanosti a aktivní politiky na trhu práce, včetně zaměření na specifické cílové skupiny, a také na problematiku chudoby a sociálního vyloučení. Největší přínos k naplnění reformních cílů má OP Lidské zdroje a zaměstnanost a nejvíce jsou intervence NSRR prostřednictvím OP zaměřeny na plnění reformních priorit cíle 2.2 Integrace na trhu práce (75,3 % finančních prostředků). Z celkového objemu prostředků proplacených příjemcům OP Lidské zdroje a zaměstnanost lze asociovat s intervencemi oblastí podpor, které jsou v souladu s reformním opatřením NPR, celkem 18 911,5 mil. Kč / 733 mil. EUR¹⁵. Tento objem prostředků představuje 91,7 % prostředků celkově proplacených příjemcům. Jiné operační programy přispívaly také k dalším reformním prioritám, především OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Integrovaný OP, ale jejich příspěvek byl ve finančním vyjádření několikanásobně nižší.

¹⁵ Měnový kurz: 1EUR = 25,80 Kč – jedná se o měsíční kurz převzatý z MSC2007 k 4. 7. 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Reformní cíl 2.1 zaměřený na vybudování moderního sociálního systému je především legislativním opatřením. Priority tohoto cíle nejsou podporovány kohezní politikou, výjimkou je pouze prioritní zefektivnění zprostředkování práce. K 30. červnu 2012 bylo intervencemi opatření 2.2 OP Lidské zdroje a zaměstnanost podpořeno pouze necelých 5 % osob z celkového plánovaného počtu. NPR klade v této prioritě důraz na rozvoj služeb a spolupráce institucí se zaměstnavateli. V této oblasti jsou aktivity realizovány, což dokládá 31 nově vytvořených / inovovaných produktů zaměstnanosti, jimiž je cílová hodnota naplněna z 62 %. Z dostupných informací však nelze posoudit, do jaké míry byli zaměstnavatelé do inovace produktů zapojeni a jak se realizované aktivity projevují na zefektivnění zprostředkování práce.

U integrace na trhu práce (reformní cíl 2.2) klade NPR důraz na usnadnění sladování rodinného a pracovního života, posílení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zaměstnávání mladých lidí a osob se zdravotním postižením. V oblasti sladování rodinného a pracovního života je počet podpořených osob (48,9 tis. osob, indikátor naplněn z 257 %) a počet nově vytvořených / inovovaných produktů (počet 471) velmi vysoký. Z dostupných výstupových indikátorů však nelze posoudit míru a kvalitu jejich příspěvku. Výsledkový indikátor, 36 institucí, ve kterých byly zavedeny flexibilní formy organizace práce, je sice naplněn ze 70 %, ale zdá se, že tento nízký počet organizací s flexibilní organizací práce nebude mít pro trh práce žádný význam.

V oblasti aktivní politiky zaměstnanosti věnuje NPR pozornost především vzdělávání v podnicích, snížení počtu osob samostatně výdělečných (dále jen „OSVČ“), které jsou dočasně nezaměstnané, a také zvýšení počtu klientů úřadů práce, kteří pracují v rámci veřejně prospěšných prací nebo služeb. NSRR podporuje vzdělávání v podnicích, ale podpora zaměřená na OSVČ není ze strany OP Lidské zdroje a zaměstnanost příliš intenzivní. Vysoká hodnota indikátoru nově vytvořených pracovních míst (celkem 48 890 osob) naznačuje, že intervence OP Lidské zdroje a zaměstnanost ve sféře aktivní politiky zaměstnanosti jsou úspěšné. Bez podrobné analýzy podpořených projektů však nelze říci, jak vysoký je podíl stabilních a dlouhodobých pracovních míst. Některé analýzy MPSV ukazují, že u projektů úřadů práce zaměřených na adaptaci osob na trh práce se často jedná o krátkodobá pracovní místa v podobě veřejně prospěšných prací.

Třetí reformní cíl NPR je zaměřen na sociální začleňování a snižování chudoby. U kvality sociálních služeb je klíčovým krokem pokračování reformy zaměřené na podporu dostupnosti sociálních služeb, kam jsou směřovány intervence Integrovaného OP, z něhož je podpořeno zatím 16 zařízení realizujících transformaci. Podpoření vzniku 2 nových alternativních sociálních služeb (3,3 % cílové hodnoty indikátoru) a 6 nových sociálních služeb (12 % cílové hodnoty) ukazují, že je upřednostňována humanizace stávajících zařízení před ostatními, flexibilnějšími formami sociálních služeb.

III. *Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti.*

Reformní opatření věnuje pozornost intervencím v oblasti vzdělanosti obyvatel a zejména zefektivnění a zkvalitnění systému vzdělávání. Jednotlivé reformní cíle jsou zaměřeny na tři základní oblasti – předškolní vzdělávání, terciární vzdělávání a zkvalitnění základního, středního i dalšího vzdělávání. Největší přínos k naplnění reformních cílů a jejich priorit opatření NPR „*Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti*“ má OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Z celkového objemu prostředků proplacených příjemcům tohoto OP lze asociovat s intervencemi oblastí podpory, které jsou v souladu s reformním opatřením NPR, celkem 19 536,9 mil. Kč / 757,2 mil. EUR¹⁶. Tento objem

¹⁶ Měnový kurz: 1EUR = 25,80 Kč – jedná se o měsíční kurz převzatý z MSC2007 k 4. 7. 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

prostředků představuje 80,9 % z prostředků celkově proplacených příjemcům. Příspěvek má také OP Praha–Adaptabilita.

Reformní cíl 3.1. NPR je zaměřený na odbornou přípravu a rozvoj kompetencí, dovedností a schopností pracovníků mateřských škol, včetně předškolního vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Reformní cíl 3.2. NPR je zaměřen na reformu vzdělávací soustavy, zahrnující rovněž zlepšení podmínek rovného přístupu ke vzdělání. Indikátory dostupné ze sledování intervencí NSRR ukazují, že v těchto oblastech se odehrávají rozsáhlé aktivity: dosud bylo podpořeno 133,4 tis. pracovníků ve školství (41,5 % cílové hodnoty), bylo nově vytvořeno či inovováno 23,8 tis. vzdělávacích produktů (63,7 % cílové hodnoty) a projektů se účastnilo (bylo podpořeno) celkem 956,2 žáků v počátečním vzdělávání (213,9 % cílové hodnoty). Zdánlivě vysoké hodnoty indikátorů však mohou být způsobena tím, že v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost je možné započítat v projektu jednu osobu vícekrát, pokud se účastní více kursů. Z dostupných dat, bez podrobné analýzy projektů, není možné posoudit míru skutečného dopadu zrealizovaných aktivit na kvalitu vzdělávací soustavy a posoudit, zda zrealizované aktivity skutečně k růstu vzdělanosti žáků.

Hlavním cílem NPR v případě reformy středních škol jsou ukotvení nového modelu maturitní zkoušky ve vzdělávacím systému, zavedení nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělávání a zapojení zaměstnavatelů do odborného vzdělávání. Spolupráce a provázání středních škol a zaměstnavatelů bylo při tvorbě NSRR požadováno, ale tento požadavek ve výsledku nebyl příliš akcentován. Podpoře vzdělávání na středních školách se věnují intervence OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5 Zlepšení podmínek pro vzdělávání na středních školách. Indikátory dostupné v monitorovacím systému mají k 30. červnu 2012 nulovou dosaženou hodnotu. V této oblasti však podle informací z ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jsou projekty realizovány. Oblast podpory byla v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost schválena dodatečně a projekty jsou proto realizovány se zpožděním.

Druhý reformní cíl se zaměřuje také na oblast individuálního dalšího vzdělávání. Přestože NSRR tuto oblast svými intervencemi podporuje, zájem ze strany obyvatelstva je velmi nízký. Tento fakt dokládá, že u indikátorů oblasti podpory 3.1 OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost jsou u individuálního dalšího vzdělávání nulové dosažené hodnoty.

Třetí reformní cíl je zaměřen na reformu vysokého školství. Diverzifikace vysokých škol není hlavním cílem NSRR, ale určitý příspěvek intervencí OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost existuje v podobě zlepšování struktury studijních programů. Soulad mezi cíli NPR a NSRR je v posílení kvality vysokých škol. Vysoké počty nově vytvořených / inovovaných kurzů (4 861, tj. 607 % cílové hodnoty), nadprůměrný počet podpořených osob (370,8 tis., tj. 291 % cílové hodnoty) ukazují, že v této oblasti jsou realizovány aktivity ve velkém rozsahu. Pro hodnoty ukazatelů však platí stejná výhrada jako v případě počátečního vzdělávání.

IV. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu

Reformní opatření stávajícího NPR 2012 jsou v oblasti konkurenceschopnosti zaměřena především na podporu výzkumu, vývoje a inovačního potenciálu a také na odstranění specifických problémů rozvoje podnikání, jako je eliminace administrativních a regulačních překážek pro podnikání. Reformní opatření věnuje v oblasti podpory podnikání velkou pozornost zejména MSP, u kterých je zdůrazněna podpora zahájení podnikání, zlepšení podmínek přístupu k financování a bankovní záruky.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Vazbu mezi intervencemi operačních programů a prioritních cílů reformního opatření NPR „Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu“ lze nalézt celkem u čtyř operačních programů – OP Podnikání a inovace, Integrovaný OP, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Praha–Konkurenceschopnost. Některé priority reformního cíle NPR 4.2 a celý reformní cíl 4.1 jsou zaměřeny na organizační a především legislativní činnosti, které přinesou celkové snížení administrativní a regulační zátěže podnikatelského sektoru v ČR. Aktivita v této oblasti nejsou přímo podporovány intervencemi NSRR / OP.

Z celkového objemu prostředků proplacených příjemcům OP Podnikání a inovace lze asociovat s intervencemi oblastí podpor, které jsou v souladu s reformními prioritami opatření NPR, celkem 13 655,4 mil. Kč / 592,3 mil. EUR¹⁷. Tento objem prostředků představuje zhruba 41 % z prostředků celkově proplacených v daném programu. Podobně v případě Integrovaného OP bylo na aktivity ve shodě s tímto reformním opatřením NPR vyplaceno celkem 2 658,6 mil. Kč / 103 mil. EUR. Tento objem prostředků představuje zhruba 23,9 % z celkově proplacených prostředků programu.

Reformní opatření NPR klade důraz také na nové finanční nástroje, které budou financovat projekty MSP v počáteční fázi podnikání (rizikový kapitál). V OP Podnikání a inovace, v oblasti podpory 1.2., se aktivity začaly realizovat teprve v roce 2012 a intervence jsou v počáteční fázi.

Z ukazatelů OP Podnikání a inovace je zřejmé, že u podpory podnikání jsou neúspěšnější intervence v oblasti zařízení, která by měla poskytovat služby s vysokou přidanou hodnotou, a to zejména podpora inovační infrastruktury (43 center transferu technologií a VTP, 107,5 % cílové hodnoty) a inkubátorů (23 inkubátorů, 57,5 % cílové hodnoty).

Intervence zaměřené na vznik nových firem jsou poněkud méně úspěšné, pomocí podpory OP Podnikání a inovace bylo založeno 177 nových firem, což je necelých 40 % cílové hodnoty. Nejslabší výsledky jsou dosahovány v podpoře rozvoje klastrů, když byl podle údajů monitorovacího systému podpořen pouze jeden klaster. OP Podnikání a inovace a OP Praha–Konkurenceschopnost podporují inovační podnikání také dalšími nástroji a programy (např. program Potenciál OP Podnikání a inovace, ale i další), jejich výsledky však nejsou dostatečně zachyceny vhodnými indikátory a bez detailní analýzy projektů tak nelze usuzovat na dopady těchto intervencí.

Reformní cíl 4.3 je zaměřen na zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a na rozvoj eGovernmentu. NSRR prostřednictvím svých operačních programů (Integrovaný OP a OP Lidské zdroje a zaměstnanost) vytváří v této oblasti úspěšně podmínky, což dokládají výstupové indikátory, např. využití eGovernmentu veřejnou správou.

V. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích.

Celý NPR v oblasti konkurenceschopnosti ekonomiky klade důraz na oblast výzkumu, vývoje a inovací. V rámci tohoto opatření jsou stanoveny konkrétní cíle v oblasti VaV zaměřené na zlepšení / zvýšení výkonnosti v této oblasti a zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR. Jednotlivé cíle NPR se také zaměřují na spolupráci výzkumného a podnikatelského sektoru, na zlepšení komercializace výsledků VaV a také na oblast vzdělávání lidských zdrojů pro potřeby VaV.

Největší přínos k naplnění reformních cílů a jejich priorit pátého opatření NPR „Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích“ má OP Výzkum a vývoj pro inovace. Z celkového objemu prostředků proplacených příjemcům lze nalézt vazbu mezi intervencemi oblastí podpory

¹⁷ Měnový kurz: 1EUR = 25,80 Kč – jedná se o měsíční kurz převzatý z MSC2007 k 4. 7. 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

a reformními prioritami ve výši 16 094,2 mil. Kč / 623,8 mil. EUR¹⁸. Tento objem prostředků znamená, že 98,1 % prostředků proplacených příjemcům z OP přispívá k naplnění reformních cílů a priorit pátého opatření NPR. Druhým operačním programem, který má vliv na naplnění tohoto reformního opatření NPR, je OP Podnikání a inovace, z něhož bylo na aktivity, které jsou v souladu s reformními cíli tohoto reformního opatření NPR, vyplaceno příjemcům celkem 7 947,7 mil. Kč / 308,1 mil. EUR. To představuje zhruba 23,8 % z celkově proplacených prostředků programu. V oblasti rozvoje lidských zdrojů ve VaV sehrává klíčovou roli OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (oblast podpory 2.3 zaměřená na zkvalitnění atraktivity a podmínek pro pracovníky VaV). Výdaje z tohoto OP, které mají přínos pro dané reformní opatření, byly 2 551,5 mil. Kč / 98,9 mil. EUR, což je 10,6 % z celkově proplacených prostředků programu.

V oblasti podpory VaV jsou realizovány aktivity zaměřené na výstavbu inovační infrastruktury. Podle výše vyčerpaných finančních prostředků jsou neúspěšnější intervence na úrovni regionální inovační infrastruktury. Současně je také v realizaci několik náročných a rozsáhlých projektů center excelence, která po dokončení mohou významně zvýšit potenciál pro kvalitní výzkum a vývoj a spolu s regionálními centry výzkumu a vývoje představují nejvýznamnější projekty rozvoje výzkumné infrastruktury za několik desetiletí.

VI. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí.

Šesté reformní opatření NPR věnuje pozornost nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomice, která bude šetrná k životnímu prostředí. Klade se důraz na nedělitelnost základních cílů energetické politiky při snižování emisí znečišťujících látek a patří sem energetické úspory, efektivní hospodaření s energií ve výrobě, distribuci i spotřebě a v neposlední řadě také efektivní využívání druhotných surovin. Vazbu mezi intervencemi operačních programů a prioritních cílů reformního opatření NPR „Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k ŽP“ lze nalézt celkem u pěti operačních programů – OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace, Integrovaný OP, OP Doprava, OP Praha–Konkurenceschopnost. Nejvýznamnější dopad na plnění reformního opatření 6 má však OP Životní prostředí, z něhož bylo na aktivity naplňující šesté reformní opatření NPR vydáno celkem 33 903,7 mil. Kč / 1 314,1 mil. EUR. Tento objem prostředků představuje zhruba 90,6 % z celkově proplacených prostředků OP Životní prostředí.

Reformní cíl 6.1 je zaměřen na zvyšování energetické účinnosti, a to jednak zlepšením tepelně technických vlastností budov a dále snižováním energetické náročnosti ve výrobě a dopravě. Hodnoty indikátorů ukazují pozitivní dopad intervencí Integrovaného OP v oblasti zvyšování energetické účinnosti u bytových domů, jichž bylo regenerováno 29,5 tis. a úspora energie dosáhla téměř 30 %. Přestože NSRR nabízí také podporu snižování energetické náročnosti ve výrobě, převládají v této oblasti aktivity na snížení spotřeby energie. Ačkoliv indikátor „výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů celkem“ v podnikové sféře svou hodnotou 153,6 GWH/rok představuje cca 13 % cílové hodnoty, výše závazků naznačuje, že stanovené cíle budou splněny. Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů ve výši 8,1 MW nepředstavuje zatím významný příspěvek k výrobě energie v ČR. Na zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a nízkouhlíkových technologií je zaměřen druhý reformní cíl 6.2. Priorita je zaměřena na investiční podporu výstavby nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny.

¹⁸ Měnový kurz: 1EUR = 25,80 Kč – jedná se o měsíční kurz převzatý z MSC2007 k 4. 7. 2012

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Reformní cíl 6.3 je zaměřen na zlepšování kvality ŽP a snižování emisí skleníkových plynů. Hodnota statistického indikátoru „snižování emisí“ hodnotou 12,7 t CO₂ ekv./obyv./rok téměř naplňuje cílovou hodnotu indikátoru.

VII. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury

Reformní opatření je zaměřeno na současný stav dopravní sítě, která je v ČR považována za jednu z hlavních překážek dosahování vyššího tempa hospodářského růstu. Jednotlivé priority zahrnují jednak návrh konkrétních projektů u jednotlivých druhů dopravy, ale také řadu legislativních, organizačních či regulačních činností a návrhů na zajištění zdrojů financování investic v dopravě. Soulad s NSRR lze nalézt pouze u prvního reformního cíle 7.1 Strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury, který ve svých prioritách jasně specifikuje budoucí investice v dopravě.

OP Doprava je klíčový pro naplnění reformní priority 7.1.2. a tedy i pro celé reformní opatření. Vazbu lze nalézt u šesti prioritních os a jejich oblastí podpory, kromě oblasti 6.3 zaměřené na obnovu říčních plavidel. V souladu s reformním opatřením 7 NPR bylo vydáno celkem 123 906,8 mil. Kč / 4 802,6 mil. EUR. Tento objem prostředků představuje 99,7 % celkového množství prostředků proplacených příjemcům. Další pozitivní vazbu lze jednoznačně nalézt u všech regionálních OP a jejich prioritních os, které jsou zaměřeny na rozvoj regionální dopravní infrastruktury, a kde bylo vydáno celkem 25 967,3 mil. Kč / 1 006, 5 mil. Kč, což představuje zhruba 17,3 % z celkového množství proplacených prostředků programů.

NSRR i přes velký objem finančních prostředků není zdaleka dostačujícím nástrojem na naplnění reformního opatření NPR v oblasti dopravní infrastruktury. Proto, i přes naplnění několika indikátorů OP Doprava na více než 100 %, nelze očekávat zásadní dopady investic realizovaných z OP. Z finančních ukazatelů OP Doprava vyplývá, že hlavní investice jsou v současné době realizovány v železniční dopravě, kde byly realizovány rekonstrukce stávající železničních tratí TEN-T v délce 141,3 km (40,6 % cílové hodnoty) i rekonstrukce tratí mimo TEN-T v délce 40,4 km, což je 38,4 % cílové hodnoty.

NPR upozorňuje na problémový stav silniční a zejména dálniční sítě, který je jednou z bariér pro zvyšování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru. Podle dostupných indikátorů je zatím délka dálnic a rychlostních silnic TEN-T nově postavených za podpory kohezní politiky nulová, podpora je však patrná v oblasti těchto silnic zařazených mimo TEN-T. Pokud dojde k proplacení proinvestovaných prostředků v oblasti dálnic a rychlostních silnic TEN-T, bude příspěvek kohezní politiky velmi výrazný, pokud však projekty nebudou nakonec Evropskou komisí schváleny či nebudou ČR ani k proplacení předloženy, bude to mít významné dopady na veřejné rozpočty ČR.

Ukazatele regionálních OP dokládají, že v regionech dochází k nezanedbatelným investicím v oblasti dopravy, a to především dopravy silniční (silnice třídy II. a III.). K významným investicím v regionálních OP dochází také ve veřejné dopravě, kde je nejvyšší zájem o modernizaci vozových parků. Tyto intervence zlepšují kulturu cestování, mohou mít určitý vliv na zájem veřejnosti o používání veřejné dopravy, ale patrně nemohou způsobit zásadní změny v dostupnosti jednotlivých částí regionu, nejsou-li součástí nových spojů nebo linek.

2.3.2. Evropská strategie zaměstnanosti

V rámci NSRR je realizován Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, který významným způsobem přispívá k naplnění kvantifikovaných cílů Národního programu reforem ČR pro oblast

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

zaměstnanosti stanovených s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020. OP LZZ podporuje reformní cíle stanovené v NRP pro oblast zaměstnanosti, a to v návaznosti na specifická doporučení Rady pro ČR.

Národní cíle v oblasti zaměstnanosti k roku 2020 jsou stanoveny následovně:

- Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let na 75 %;
- Zvýšení míry zaměstnanosti žen (20–64 let) na 65 %;
- Zvýšení míry zaměstnanosti starších osob (55–64 let) na 55 %;
- Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let) o třetinu oproti roku 2010;
- Snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0–2) o čtvrtinu oproti roku 2010.

Cílem reformních kroků dle NRP je zvýšení zaměstnanosti se zřetelem na mladé lidi, ženy a osoby v předdůchodovém věku, zajištění dostatku vhodně kvalifikované pracovní síly v oborech a odvětvích se silným rozvojovým potenciálem a zvýšení mobility pracovníků. Toho je možno dosáhnout změnami v oblasti školství a přípravy na povolání, programy celoživotního učení a vzdělávání, cílenými rekvalifikačními programy, zefektivněním systému zprostředkování práce, dostatečnou nabídkou služeb umožňujících sladění rodinného a pracovního života, krátkodobou a cílenou ekonomickou migrací a aktivizací skupin dosud z různých důvodů vyloučených z legálního pracovního trhu.

K cíli dosáhnout v roce 2020 úroveň zaměstnanosti 75 % přispívá OP LZZ jako celek, tedy prostřednictvím všech prioritních os (dále také jen „PO“). Celkově bylo na realizované projekty v rámci OP LZZ vynaloženo 692 687 790 EUR, prostřednictvím projektů bylo celkem podpořeno na 893 547 osob, vytvořeno bylo celkem 40 760 pracovních míst. Pro zvýšení celkové úrovně zaměstnanosti je klíčová oblast podpory OP LZZ 2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj, prostřednictvím které jsou realizovány projekty naplňující příslušné doporučení Rady.¹⁹

Celková míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let dosáhla k prvnímu čtvrtletí 2012 70,8 %, což představuje zvýšení o 0,5 p.b. oproti roku 2010. S ohledem na stagnaci hospodářství lze usuzovat, že se na tomto přírůstku zaměstnanosti OP LZZ podílel významnou měrou.

K cíli dosáhnout v roce 2020 úroveň zaměstnanosti žen 65 % přispívá OP LZZ jako celek. Z celkového počtu podpořených osob OP LZZ bylo podpořeno 456 120 žen. Specificky k tomu tomuto cíli přispívá oblast podpory 3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života v rámci PO 3 Sociální integrace a rovné příležitosti. Na projekty v oblasti podpory 3.4 bylo vynaloženo 17 500 621 EUR, celkem bylo podpořeno 34 137 osob, z toho 26 660 žen. Projekty v oblasti podpory 3.4 v plné míře reflektují příslušné doporučení Rady²⁰ - realizují aktivity pro zajištění služeb péče o děti, poradenství v oblasti personální politiky firem a prorodinných pracovních podmínek, včetně flexibilních forem práce ad. Míra zaměstnanosti žen (20–64 let) činila 61,5 % a zvýšila se tak o 0,8 p.b. ve srovnání s rokem 2010, což lze opět s ohledem na hospodářskou situaci do značné míry přičítat OP LZZ.

¹⁹ Zlepšit výkonnost veřejných služeb v oblasti zaměstnanosti za účelem zvýšení kvality a efektivity odborné přípravy, pomoci při hledání práce a individualizovaných služeb a financovat programy v závislosti na jejich výsledcích. Ve spolupráci se zúčastněnými stranami zavést specifické programy odborné přípravy pro starší pracovníky, mladé lidi, pracovníky s nízkou kvalifikací a ostatní zranitelné skupiny.

²⁰ Posílit účast na trhu práce omezením překážek, s nimiž se při návratu na trh práce potýkají rodiče s malými dětmi, zajištěním lepší dostupnosti a přístupu k cenově dostupným zařízením péče o děti. Zvýšit atraktivitu a dostupnost flexibilnějších forem pracovních vztahů, jako jsou zaměstnání na částečný úvazek.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

K cíli zvýšit míru zaměstnanosti starších osob (55–64 let) na 55 % přispívá především PO 2 Aktivní politiky trhu práce (na projekty vynaloženo 244 728 021 EUR, podpořeno 2 277 osob ve věku 55–64 let), dále také PO 1 Adaptabilita (na projekty vynaloženo 183 770 422 EUR, podpořeno 16 837 osob ve věku 55–64 let) a PO 3 Sociální integrace a rovné příležitosti (na projekty vynaloženo 29 501 265 EUR, podpořeno 2 155 osob ve věku 55–64 let). Celkově bylo prostřednictvím OP LZZ podpořeno 22 135 osob ve věku 55–64 let. Míra zaměstnanosti starších osob se zvýšila na 47,7 %, tj. o 1,5 p.b. oproti roku 2010 (cílem je 55 %).

K cíli snížit míru nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let) o třetinu oproti roku 2010 nejvíce přispívá PO 2 Aktivní politiky trhu práce (podpořeno 4 718 osob ve věku 15–24 let) a PO 3 Sociální integrace a rovné příležitosti (podpořeno 8 756 osob ve věku 15–24 let). Celkově bylo prostřednictvím OP LZZ podpořeno 22 397 osob ve věku 15–24 let. Míra nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let) činila v roce 2011 v průměru 18,2 % a snížila se tak o 0,8 p.b. ve srovnání s rokem 2010.

K cíli snížit míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0–2) o čtvrtinu oproti roku 2010 nejvíce přispívá PO 2 Aktivní politiky trhu práce (podpořeno 5 490 osob s nízkou kvalifikací), PO 3 Sociální integrace a rovné příležitosti (podpořeno 10 420 osob s nízkou kvalifikací) a PO 1 Adaptabilita (podpořeno 19 365 osob s nízkou kvalifikací). Celkově bylo prostřednictvím OP LZZ podpořeno 37 048 osob s nízkou kvalifikací. Míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací činila 24,6 %, tj. o 1,2 p.b. méně než v roce 2010.

2.3.3. Strategie sociální ochrany a sociálního začleňování

Přínos ESF k provádění národního akčního plánu sociálního začleňování a sociální ochrany²¹.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost významným způsobem přispívá k naplnění kvantifikovaného cíle Národního programu reforem ČR pro oblast sociálního začleňování a boje s chudobou stanoveného s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020. OP LZZ podporuje reformní cíle stanovené v NRP pro oblast zaměstnanosti, a to v návaznosti na specifická doporučení Rady pro ČR.

Národním cílem v této oblasti je udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008. ČR současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou o 30 000 osob.

K tomuto cíli přispívá zejména PO 3 Sociální integrace a rovné příležitosti, ve které bylo na projekty vynaloženo celkem 210 801 185 EUR a celkově bylo podpořeno 221 418 osob. Z tohoto počtu bylo v PO 3 podpořeno 68 722 dlouhodobě nezaměstnaných, 54 228 neaktivních osob, 7 205 osob z menšin, 1 045 migrantů, 6 103 zdravotně znevýhodněných, 11 573 osob z ostatních znevýhodněných skupin, 10 420 osob s nízkou kvalifikací. Projekty v oblasti podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb přispívají k plánování, zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb, což jsou nezbytné podmínky k začleňování sociálně vyloučených osob nebo osob ohrožených sociálním vyloučením s cílem jejich návratu do společnosti a na trh práce. Projekty v oblasti podpory 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit přispívají k naplnění cíle NPR prostřednictvím intenzivní podpory a rozvoje stávajících i nových sociálně preventivních programů a sociálních služeb realizovaných v sociálně vyloučených romských lokalitách a komunitách. Projekty

²¹ Poslední NAPSÍ byl stanoven pro léta 2008–2010, v současnosti jsou priority stanoveny v NRP.

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

v oblasti podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce přispívají k zapojení osob ekonomicky neaktivních na trh práce.

OP LZZ prostřednictvím realizovaných projektů tak přispívá k aktuálnímu doporučení Rady: Chránit ohrožené: zlepšovat efektivitu systémů sociální ochrany a podporovat jejich úlohu automatických stabilizátorů, provádět strategii aktivního začleňování, zajistit přístup ohrožených skupin k základním službám (služby zaměstnanosti, běžný účet, dodávka elektřiny, bydlení).

2.3.4. Vývoj ostatních národních a regionálních politik

Strategický přístup v České republice

Česká republika se snaží o maximální reflexi cílů kohezní politiky, resp. Národního strategického referenčního rámce ČR i o jejich promítání do národních, sektorových a regionálních strategických dokumentů.

Potřebnost strategického přístupu je deklarována jak na úrovni Evropské unie, tak i na úrovni České republiky a nižších územních celků. Strategické dokumenty indikují změny ve společnosti a ekonomice a stanoví opatření k jejich realizaci. Při přípravě na čerpání fondů EU od roku 2014 se ČR proto snaží o strategické uchopení přípravy dokumentů, které jasně definuje, co je v daném území a pro dané cílové skupiny potřeba realizovat tak, aby nastala očekávaná kvalitativní změna.

Reflexe v národních strategických dokumentech

V současnosti je v České republice schvalována řada národních průřezových, sektorových, regionálních a municipálních strategických dokumentů. Na národní úrovni jsou považovány za klíčové:

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2010-2020

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti (dále jen „SMK“) by měla Českou republiku připravit pro budoucnost v globalizovaném světě. SMK zahrnuje 43 projektů v oblasti institucí, infrastruktury, veřejných financí, vzdělanosti, trhu práce, finančních trhů, zdravotnictví, inovací rozpracovaných do konkrétních opatření. Cílem projektů je vytvořit příznivé podmínky pro tvořivé podnikání, inovace a růst životní úrovně. Prosazení klíčových opatření navrhovaných v tomto dokumentu bude pro dosažení stanoveného cíle, tj. postoupit mezi první dvacítku nejvíce konkurenceschopných zemí světa, zcela zásadní.

Smyslem intervencí kohezní politiky je růst konkurenceschopnosti, který je předpokladem hospodářského růstu a ten je dále nutnou podmínkou zmírňování regionálních rozdílů. Cíle SMK a cíle kohezní politiky jsou proto v souladu, jsou si velmi blízké a reflektují požadavky dokumentu strategie Evropa 2020.

Plnění cílů tak je oboustranné, tj. SMK přispívá k naplňování cílů kohezní politiky a také opačně kohezní politika přispívá k plnění cílů uvedených v dokumentu SMK.

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR 2010-2030 (dále jen „SRUR“)

SRUR je zastřešujícím rámcem dalšího rozvoje ČR, a to v souladu s principy udržitelného rozvoje. SRUR má nadresortní průřezový charakter. Oproti jiným strategickým dokumentům je podstatně dlouhodobější a tím obecnější. Shrnuje klíčová témata, problémy a možná řešení. Jeho cílem není ukládat konkrétní opatření nebo nahradit jiné průřezové, resortní nebo územní strategie, ale

- podpořit jejich dlouhodobou orientaci a vzájemnou provázanost,

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

- být konsensuálním rámcem pro zpracování dalších strategických materiálů a být tak důležitým východiskem pro strategické rozhodování na všech úrovních veřejné správy,
- určit ekonomické, sociální a environmentální problémy, resp. hrozby pro další vývoj ČR,
- najít nástroje jak je řešit nebo se jim vyhnout při využití synergických vazeb mezi třemi pilíři udržitelného rozvoje,
- sloužit jako dlouhodobý rámec pro politické rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala nebo hodlá přijmout v rámci svého členství v OSN, OECD a EU při respektování specifických podmínek a potřeb ČR.

SRUR je zpracován s cílem vzájemně provázat opatření, která jsou obsažena v různých strategických sektorových a průřezových dokumentech na úrovni České republiky a také směrem k dokumentům EU, především ke Strategii udržitelného rozvoje EU a strategii Evropa 2020. Udržitelný rozvoj je v těchto EU dokumentech značně akcentován a klade důraz na realizaci opatření udržitelnou cestou. O to usiluje také SRUR ČR, který je s ostatními strategickými dokumenty provázán téměř v každé své prioritní ose a prioritě.

Národní program reforem ČR

Národní program reforem je základním konceptem pro navazující materiály NSRR, základní informace o plnění stanovených cílů NRP jsou uvedeny v rámci kapitoly 2.3.1.

Strategie regionálního rozvoje ČR

Usnesením vlády ze dne 17. května 2006 č. 560 byla schválena Strategie regionálního rozvoje České republiky (dále také "SRR"), která představuje základní dokument regionální politiky České republiky a vymezuje problémové regiony, které v období 2007 až 2013 vyžadují soustředěnou podporu státu. Součástí usnesení vlády je i pravidelné vyhodnocování realizace SRR ve dvouletém cyklu, ve spolupráci MMR, dalších ministerstev a krajů.

První hodnocení bylo provedeno v roce 2009 a závěrečná zpráva o realizaci SRR 2007-2013 bude předložena na konci jmenovaného období.

Zpráva z roku 2011 obsahovala zejména informaci o:

- souladu a provázanosti cílů a priorit dokumentů a programů kohezní politiky s cíli a prioritami SRR,
- regionálních disparitách, jejich vývoji a jejich charakteristice, o hodnocení rozvoje regionů a identifikaci hlavních příčin, souvislostí a důsledků regionálních rozdílů a o vývoji postavení regionů se soustředěnou podporou státu,
- významu a přínosu intervencí kohezní politiky (operačních programů) k naplňování cílů a priorit SRR.

Uvedená souhrnná hodnotící zpráva navázala na již předloženou zprávu z roku 2009 a doplnila ji o poznatky a data z let 2009-2010. Hodnocení bylo však objektivně spojeno s řadou omezení. Především se účinky veřejných intervencí vždy projeví se zpožděním, a to podle povahy intervencí v řádu měsíců po dokončení intervence, obvykle však v horizontu 2-3 let, v případě velkých, infrastrukturních investic i v horizontu delším.

Ze zprávy vyplývá, že cíle Strategie jsou v souladu s operačními programy strukturálních fondů, avšak většina operačních programů, a to jak tematických, tak regionálních, má plošné zaměření a obvykle nereflktuje až na výjimky regionální dimenzi. V ČR existuje výrazná a velice významná diference mezi metropolitními oblastmi a jejich převážně venkovským zázemím a v rámci většiny krajů existují

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

významné rozdíly na úrovni okresů a ORP. Pokud bude pokračovat dosavadní trend vysokých rozdílů v dynamice ekonomiky jednotlivých regionů, a provedená analýza tomu nasvědčuje, regionální rozdíly se bohužel budou poměrně rychle prohlubovat, a to v důsledku dalšího zaostávání hospodářsky slabých regionů (tj. Karlovarského, Ústeckého a Olomouckého kraje).

Regionální politika krajů

V podmínkách ČR se regionální politika uplatňuje z úrovně EU vůči vybraným regionům NUTS 2, z úrovně ČR vůči vybraným státem podporovaným regionům (dle § 4 zákona 248/2000 Sb.) a z úrovně krajů vůči vybraným mikroregionům a obcím. Samosprávné kraje v rámci regionální politiky ČR disponují vlastními rozpočty a koordinují rozvoj regionů, zabezpečují tvorbu, zavádění a sledování rozvojových programů regionu. Zároveň hodnotí své vnitroregionální disparity, účastní se procesu rozdělování veřejných zdrojů na podporu regionálního rozvoje a poskytují podporu a úvěry obcím a jiným subjektům.

Úlohou **krajské úrovně** je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Orgány kraje jsou základem pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje v ČR, spolupracují s ústředními orgány státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu. Úkoly krajů v oblasti regionálního rozvoje jsou vymezeny zejména v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích a v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Mezi nejdůležitější aktivity krajů patří:

- koordinace rozvoje územního obvodu kraje
- koncipování vnitřní rozvojové politiky kraje, zpracování a implementace rozvojových programů (globálních, sektorových)
- stanovení regionálních rozvojových priorit, ovlivňování vývoje regionálních disparit v rámci kraje při zajištění principů udržitelného rozvoje.

Národní sektorové strategie

Národními sektorovými strategiemi, které jsou do této chvíle schváleny vládou ČR tak, aby pokrývaly programové období 2014-2020, a reflektují jak národní cíle, tak i cíle EU, jsou Národní inovační strategie, Národní akční plán ČR pro energii z obnovitelných zdrojů, Plán hlavních povodí, Koncepce bydlení ČR, Státní program ochrany přírody a krajiny ČR.

Řada dalších důležitých sektorových dokumentů je v ČR ve schvalovacím procesu (s termínem přijetí nejpozději v roce 2013), a to zejména v oblasti zaměstnanosti, dopravy, životního prostředí a klimatu, energetiky a surovin, podnikání, výzkumu a vývoje, vzdělávání, sociálního začleňování, veřejné správy, zdravotnictví, kultury, cestovního ruchu, ICT, zemědělství. Tyto dokumenty reflektují potřebu řešení dílčích problémů (např. vyplývajících z hospodářské krize) a respektují jak dílčí věcné i legislativní požadavky ČR i EU, tak i stav budoucí, tj. trendy a vývojové tendence.

Veškeré strategické dokumenty jsou konfrontovány se strategií Evropa 2020.

Reflexe v regionálních strategických dokumentech

Stejně jako na národní úrovni, tak i na krajské vznikají strategické dokumenty pokrývající období 2014-2020. Potřeby vznikají od spodu, tj. od největších problémů v území. Zároveň si jednotlivá území vytvářejí i sektorově zaměřené strategie řešící významné potřeby svých území, např. inovační strategie, energetické koncepce, dopravní generely. Strategický přístup se snaží aplikovat jak na úrovni kraje, tak i na municipální úrovni (města, obce, svazky obcí, místní akční skupiny, mikroregiony).

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Příprava programového období 2014-2020

I při přípravě programového období kohezní politiky EU 2014-2020 klade Česká republika důraz na to, aby věcné zaměření programů vycházelo nejen z analytických a legislativních podkladů, ale i ze strategických a koncepčních dokumentů. Mimo výše definované ucelenější a průřezové dokumenty dbá Česká republika na soulad zaměření budoucích programů se sektorovými a regionálními strategickými dokumenty.

3. Příklady dobré praxe

V souladu s pokynem Evropské komise jsou součástí II. Strategické zprávy České republiky příklady dobré praxe, jejichž cílem je ukázat přínosy intervencí realizovaných v rámci operačních programů Národního strategického referenčního rámce. Příklady dobré praxe byly zpracovány v podobě „karet projektů“, přičemž každá karta je zařazena do jednoho z témat specifikovaných v pokynu Komise.

V rámci II. Strategické zprávy České republiky jsou prezentovány projekty v souladu s níže uvedenou tabulkou. Karty jednotlivých projektů tvoří **přílohu č. 14**.

Tab. 8 – Seznam projektů prezentovaných jako příklady dobré praxe

Číslo	Název projektu	Operační program	Vazba na cíl
1.	CLUTEX – Klastř technických textilií	OP PI	Inteligentní růst
2.	CETOCOEN	OP VaVpl	Inteligentní růst
3.	Výzkumné a technologické centrum EXBIO	OP PI	Inteligentní růst
4.	Dálnice D1, stavba 0135 Kroměříž-Říkovice a Rychlostní silnice R55, stavba 5503 Skalka-Hulín	OP D	Udržitelný růst
5.	Veselí nad Moravou – přestupní terminál IDS JMK, zabezpečení bezbariérovosti	ROP JV	Udržitelný růst
6.	Výstavba sběrného dvora odpadů města Dobřany	OP ŽP	Udržitelný růst
7.	Restart pro Českolipsko	OP LZZ	Růst podporující začlenění
8.	Cílená opatření na trhu práce ve Zlínském kraji	OP LZZ	Růst podporující začlenění
9.	KOMUNITNÍ CENTRUM OSTRAVA	ROP MS	Prevence diskriminace marginalizovaných skupin či podpora přístupu pro osoby se zdravotním postižením
10.	Praha -Vídeň, Problematika zaměstnávání a pracovní integrace osob ohrožených drogovou závislostí	OP LZZ	Prevence diskriminace marginalizovaných skupin či podpora přístupu pro osoby se zdravotním postižením
11.	Tlumočnická oční neslyšícího dítěte	OP VK	Prevence diskriminace marginalizovaných skupin či podpora přístupu pro osoby se zdravotním postižením
12.	Rovné příležitosti žen a mužů v komunitní knihovně Vsetín – partnerství a zdravá komunita – celoživotní vzdělávání – prosperit	OP LZZ	Podpora rovnosti mužů a žen
13.	Přeměna bývalé vojenské střelnice na městský park v Uherském Hradišti	IOP	Územní dimenze kohezní politiky
14.	Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje	ROP MS	Územní dimenze kohezní politiky

4. Závěry

Kohezní politika v České republice je využívána jednak jako nástroj pro ekonomické přiblížování České republiky k průměru Evropské unie prostřednictvím zvyšování konkurenceschopnosti ČR jako celku a dále k udržení regionálních rozdílů v ČR na co nejnižší úrovni, či alespoň zabránění vzniku velkých a neodůvodněných rozdílů, které mohou v souvislosti s úspěšným růstem konkurenceschopnosti vznikat.

Česká republika procházela mezi roky 2003 a 2007 velmi dobrým růstovým obdobím, kdy HDP rostl reálně meziročním tempem kolem 6 p.b. Vrcholu dosáhl ekonomický růst v roce 2006 a od 1. čtvrtletí roku 2007 nastal postupný pokles, který vyvrcholil krizovým rokem 2009, kdy ekonomika klesala meziročně ve všech čtvrtletích. Pokrizové oživení trvalo pouze krátkou dobu, od 4. čtvrtletí 2010 tempo růstu znovu zpomaluje a na přelomu let 2011/2012 se ekonomika v Česku dostává opět do červených čísel.

Na probíhající ekonomickou krizi reagovaly řídicí orgány operačních programů i Národní orgán pro koordinaci. Jednak byla přijímána systémová opatření k zajištění účelnosti a účinnosti využívání prostředků operačních programů a dále byla realizována konkrétní opatření navázaná na jednotlivé operační programy. Strategie stanovená v Národním strategickém referenčním rámci jako celek byla však vyhodnocena na přelomu let 2011 a 2012 jako aktuální i pro druhou polovinu programového období 2007-2013 a žádné její změny nejsou tedy zapotřebí. K revizím ve sledovaném období tak docházelo jen na úrovni operačních programů.

I přes krizi, která v minulých letech zasáhla i Českou republiku, se daří využívat prostředky k plnění stanovených cílů operačních programů. Střednědobá evaluace NSRR prokázala, že strategie je nastavena správně a plnění stanovených cílů odpovídá fázi implementace operačních programů. Díky operačním programům jsou tak dosahovány výsledky, které nejsou přínosné pouze pro samotné příjemce, tj. realizátory projektů, ale pro Českou republiku jako celek. To je doloženo jednak prezentovanými hodnotami indikátorů na úrovni NSRR a dále pak příklady dobré praxe, které jsou přílohou této zprávy.

Česká republika se snaží o strategický přístup při řešení jednotlivých politik, proto existuje vzájemná provazba mezi operačními programy, resp. NSRR a národními, sektorovými a regionálními strategiemi. Tyto strategie jsou nastaveny tak, aby byly v souladu s cíli strategie Evropa 2020. Realizace operačních programů NSRR tak zároveň přispívá k plnění strategie Evropa 2020.

I při přípravě příštího programového období 2014-2020 klade Česká republika důraz na to, aby věcné zaměření programů vycházelo nejen z analytických a legislativních podkladů, ale i ze strategických a koncepčních dokumentů. Při nastavování Dohody o partnerství i operačních programů jsou zároveň využívány zkušenosti získané z realizace operačních programů období 2007–2013. Důraz je kladen především na nastavování intervenční logiky celé strategie i jednotlivých částí programů, uplatňován je také princip koncentrace a provázanosti všech úrovní strategie, což bylo vyhodnoceno jako úzké místo implementace programů v tomto a především v předchozím programovém období. Zvýšená pozornost je kladena také k nastavování indikátorů, aby bylo možné v souladu s postojem Evropské komise aplikovat princip tzv. Evidence Based Cohesion Policy. Z tohoto pohledu se zkušenosti z implementace programového období 2007–2013 dají považovat za neocenitelné.

5. Seznam zkratk

CIE	Counterfactual Impact Evaluation
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
EIA	Environmental Impact Assessment
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IOP	Integrovaný operační program
IPRM	Integrovaný plán rozvoje měst
MF	Ministerstvo financí ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR-NOK	Národní orgán pro koordinaci
MMZ	Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a národních zdrojů
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSC2007	Monitorovací systém Central 2007–2013
MSP	Malé a střední podniky
MV	Monitorovací výbor
MVE	Malé vodní elektrárny
NPR	Národní program reforem
NNS	Nestátní neziskový sektor
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační program / programy
OP D	Operační program Doprava
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PA	Operační program Praha–Adaptabilita
OP PK	Operační program Praha–Konkurenceschopnost
OP PS	Operační program příhraniční spolupráce
OP VaVpl	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP TP	Operační program Technická pomoc
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PO	Prioritní osa
ROP	Regionální operační program
ROP MS	Regionální operační program Moravskoslezsko

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

ROP JV	Regionální operační program Jihovýchod
ROP JZ	Regionální operační program Jihozápad
ROP SC	Regionální operační program Střední Čechy
ROP SM	Regionální operační program Střední Morava
ROP SV	Regionální operační program Severovýchod
ROP SZ	Regionální operační program Severozápad
ŘO	Řídící orgán
SF	Strukturální fondy
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SMK	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2010-2020
SRUR	Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR 2010-2030
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
VaV	Výzkum a vývoj
VŠ	Vysoká škola
VTP	Vědecko-technické parky
ŽoP	Žádost o platbu

6. Seznam tabulek

Tab. 1 – Vybrané projektové indikátory cíle 1 „Konkurenceschopná česká ekonomika“	16
Tab. 2 – Vybrané projektové indikátory cíle 2 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“	20
Tab. 3 – Vybrané projektové indikátory cíle 3 „Atraktivní prostředí“	23
Tab. 4 – Vybrané projektové indikátory cíle 4 „Vyvážený rozvoj území“	27
Tab. 5 – Stav čerpání finančních prostředků jednotlivých OP (příspěvek Společenství, EUR)	32
Tab. 6 – Vyhodnocení zdůvodnění, srozumitelnosti a konkrétnosti doporučení a dalších aspektů jednotlivých evaluací.....	49
Tab. 7 – Vybrané projektové indikátory OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko.....	54
Tab. 8 – Seznam projektů prezentovaných jako příklady dobré praxe	67

7. Seznam grafů

Graf 1 – Podíl jednotlivých druhů inovací na závazku indikátoru „Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací, (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)	18
Graf 2 – Podíl jednotlivých příjemců na závazku indikátoru „Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací, (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)	18
Graf 3 – Podíl jednotlivých OP na závazku indikátorů sledujících počet nově vytvořených pracovních míst (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)	21
Graf 4 – Podíl jednotlivých OZE na naplňování závazku indikátoru „Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)	25
Graf 5 – Podíl jednotlivých ROP na naplňování závazku indikátoru „Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012)	28

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Graf 6 – Podíl jednotlivých ROP na naplňování závazku indikátoru „Počet nově pořízených ekologických vozidel ve veřejné dopravě“ (Zdroj: MSC2007 – 4. 7. 2012).....	29
Graf 7 – Souhrnný stav čerpání ze SF / FS (příspěvek Společenství, EUR)	30
Graf 8 – Souhrnný stav čerpání dle fondů (příspěvek Společenství, EUR)	31
Graf 9 – Souhrnný stav čerpání OP vzhledem k celkové alokaci v programovém období 2007-2013 (příspěvek Společenství, EUR).....	33
Graf 10 – Kategorizace pomoci NSRR dle prioritních témat – alokace za NSRR	35
Graf 11 – Kategorizace pomoci NSRR dle prioritních témat	36
Graf 12 – Kategorizace pomoci OP dle typu území	38
Graf 13 – Kategorizace pomoci dle hospodářské činnosti	39
Graf 14 a 15 – Stručný přehled čerpání OP Přeshraniční spolupráce k 30. 9. 2012.....	52
Graf 16 – Stav čerpání OP Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko dle jednotlivých prioritních os.....	53

8. Seznam obrázků

Obrázek 1 – Nové a inovované produkty a procesní, organizační a marketingové inovace spolufinancované z ERDF a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 na území Česka	19
Obrázek 2 – Nová pracovní místa spolufinancovaná ze SF / FS a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013	22
Obrázek 3 – Podpora zvýšení kapacit na výrobu energie z udržitelných zdrojů z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 na území Česka.....	26

9. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Analýza socioekonomického vývoje a jeho trendů v České republice v kontextu NSRR	
Příloha č. 2 – Reakce na plán Evropské hospodářské obnovy a na hospodářskou a finanční krizi – výsledky dotazníkového šetření	
Příloha č. 3 – Dosažené výsledky v základních tematických oblastech Národního strategického referenčního rámce v porovnání se socioekonomickým vývojem České republiky	
Příloha č. 4 – Přehled plnění CORE indikátorů dle jednotlivých cílů konvergence	
Příloha č. 5 – Přehled plnění indikátorů ESF dle přílohy 23 Nařízení Komise (ES) 1828/2006	
Příloha č. 6 – Přehled plnění programových indikátorů za všechny operační programy – stav k 4. 7. 2012	
Příloha č. 7 – Přehled provedených revizí indikátorů programu	
Příloha č. 8 – Stav čerpání dle prioritních témat k 31. 12. 2011	
Příloha č. 9 – Rešerše vybraných evaluačních výstupů	
Příloha č. 10 – Souhrnný přehled evaluačních výstupů realizovaných ŘO a MMR-NOK v rámci programového období 2007–2013	

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA České republiky pro programové období 2007–2013

Příloha č. 11 – Přehled realokací v rámci operačních programů (mezi prioritními osami) provedené řídicími orgány OP a realokace mezi operačními programy platný k 3. 12. 2012

Příloha č. 12 – Hodnocení stavu realizace Evropské územní spolupráce k 30. 9. 2012

Příloha č. 13 – Přispění programů politiky soudržnosti k naplňování cílů Národního plánu reforem

Příloha č. 14 – Soubor projektů příkladů dobré praxe